

Jazyk a komunikácia

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

CHARAKTERISTIKA

Predmet SJL má v systéme školského vzdelávania ústredné postavenie, pretože vytvára predpoklady pre zvládnutie ostatných vyuč. predmetov. Kvalitné poznanie a ovládanie zákonitostí SJ podmieňuje pohotovú, kultivovanú a funkčnú komunikáciu jedincov.

Pomocou jazyka sa prehlbuje vnímanie svojej národnej identity a štátnej príslušnosti. Kvalitné ovládanie SJ zabezpečuje občanom SR nielen úspešné zvládnutie šk. vzdelávania, ale aj plnohodnotné uplatnenie na pracovnom trhu.

Vzdelávací obsah SJL tvoria tri oblasti: Jazyková komunikácia, Komunikácia a sloh, Čítanie a literatúra. V oblasti Jazyková komunikácia nadobúdajú žiaci schopnosti, vedomosti, zručnosti a kompetencie potrebné k osvojovaniu si spisovnej podoby SJ. Vedie ich k presnému a logickému mysleniu, získavaniu, triedeniu a porovnávaniu informácií. V oblasti Komunikácia a sloh sa žiaci učia čítať s porozumením, správne písať, samostatne sa rozhodovať, nadobúdajú kompetencie analyzovať a kriticky hodnotiť text. V oblasti Čítanie a literatúra sa žiaci učia orientovať sa v umeleckej literatúre, poznávať rôzne lit. smery, chápať autorove zámery, získavajú kompetencie rozlišovať fikciu od skutočnosti. Nadobúdajú čitateľské zručnosti, schopnosti reprodukovat' prečítaný text a samostatne tvoriť nový text.

CIEĽ PREDMETU

- Zvládať hovorovú i odbornú komunikatívnu situáciu primerane z hľadiska jazykového štýlu, gramatickej a pravopisnej normy.
- Rozvíjať komunikačné schopnosti a návyky žiakov, aby dokázali primerane reagovať v rozličných jazykových situáciách.
- Viest' žiakov k zvyšovaniu jazykovej kultúry ich verbálnych prejavov.
- Viest' žiakov k spoznávaniu histórie slovenského národa.
- Prehlbovať estetické cítenie žiakov prostredníctvom umeleckého slova.
- Rozvíjať etické cítenie žiakov založené na empatii a asertivite, viest' ich k prosociálnemu správaniu.
- Viest' žiakov k získaniu čitateľských návykov, vzbudiť záujem o čítanie, pozitívne prijímať literatúru i kultúru.
- Naučiť žiakov orientovať sa v základných jazykových príručkách.
- Učiť žiakov analyzovať text, vyhľadávať jazykové javy, vedieť ich triediť.
- Rozvíjať pozitívny vzťah k jazyku ako prostriedku medziľudskej, príp. interkultúrnej komunikácie.
- Viest' žiakov k samostatnému získavaniu vedomostí z rozličných zdrojov.
- Viest' žiakov k sebavedomému a kultivovanému vystupovaniu na verejnosť

KĽÚČOVÉ KOMPETENCIE, KTORÉ PREDMET ROZVÍJA

- Vedieť vyjadrovať svoje myšlienky, pocity, názory ústnou a písomnou formou
- Vedieť klásť otázky a správne odpovedať
- Vedieť používať gramatické javy a jazykové funkcie
- Rozvíjať svoju slovnú zásobu, vedieť rozlíšiť spisovné a nespisovné výrazy
- Vedieť vyhľadávať, zhromažďovať a spracovávať informácie a vedieť presvedčivo

argumentovať

- Dokázať viesť konštruktívny dialóg, hodnotiť literárne i bežné texty
- Vedieť sa správať empaticky a používať jazyk pozitívnym spôsobom

PRIEREZOVÉ TÉMY

- Osobnostný a sociálny rozvoj
- Environmentálna výchova
- Mediálna výchova
- Multikultúrna výchova
- Regionálna výchova
- Vlastenecká výchova
- Výchova k tolerancii
- Ľudské práva
- Výchova k manželstvu a rodičovstvu
- Ochrana života a zdravia

METÓDY A FORMY PRÁCE

Riadený rozhovor

Práca s textom, jeho analýza po jazykovej stránke, hľadanie trópov

Reprodukcia textu s dôrazom na kultivovaný a plynulý prejav

Diskusia – vyjadrenie vlastných názorov a postojov žiakov

Práca v skupinách s rovnakými súťažnými alebo s rozličnými úlohami podľa schopností žiakov

Problémové vyučovanie s hľadaním optimálneho riešenia

Tvorenie projektov

Dramatizácia – výrazné čítanie alebo spojená s pohybom, príp. s pomôckami (bábkami či náhradami za ne)

Hra – tvorenie krížoviek, hlavolamov, jazykolamov, prešmyčiek a pod.

OBSAH PREDMETU V 6. ROČNÍKU

JAZYKOVÁ ROVINA

I. Zvuková rovina jazyka a pravopis

1. Správna intonácia
2. Pravidlo o rytmickom krátení
3. Priama reč, uvádzacia veta

II. Významová/lexikálna rovina

1. Neutrálne a citovo zafarbené slová
2. Tvorenie slov odvodzovaním - predponami
3. Tvorenie slov odvodzovaním - príponami
4. Tvorenie slov skladaním
5. Opakovanie

III. Tvarová/morfologická rovina

1. Osobné a privlastňovacie zámená
2. Predložky, väzba s pádom, vokalizácia
3. Konkrétne a abstraktné podstatné mená
4. Prídavné mená - druhy a gramatické kategórie
5. Privlastňovacie prídavné mená
6. Plnovýznamové a neplnovýznamové slovesá
7. Zvratné a nezvratné slovesá
8. Slovesný spôsob
9. Príslovky - druhy prísloviek
10. Stupňovanie prísloviek
11. Citoslovčia - druhy a využitie
12. Citoslovčia - pravopis a postavenie vo vete
13. Opakovanie

IV. Skladobná/syntaktická rovina

1. Základné vetné členy
2. Vyjadrený a nevyjadrený podmet
3. Slovesný a slovesno-menný prísudok
4. Prísudzovací sklad a zhoda
5. Dvojčlenná veta
6. Opakovanie

KOMUNIKÁCIA A SLOH

1. Znaký pohľadnice, listu
2. Rozhovor
3. Argument a protiargument
4. Statický opis: Opis jedla
5. Statický opis: Opis kvetu
6. Charakteristika
7. Podstata dynamického opisu
8. Ja - rozprávanie
9. On - rozprávanie
10. Rozprávanie s využitím priamej reči
11. Informačný slohový postup - Podstata projektu

LITERATÚRA

I. ľudová slovesnosť

1. Príslovia
2. Porekadlá
3. Pranostiky
4. Hádanky
5. Anekdoty

II. Poézia

1. Básne
2. Piesne
3. Balady

III. Rozprávania vo veršoch i v próze

1. Bájky
2. Baje
3. Zo života detí
4. Dobrodružná literatúra
5. Detektívna literatúra
6. Dramatické umenie

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE, KTORÉ PREDMET ROZVÍJA

- Vedieť vyjadrovať svoje myšlienky, pocity, názory ústnou a písomnou formou
- Vedieť klásť otázky a správne odpovedať
- Vedieť používať gramatické javy a jazykové funkcie
- Rozvíjať svoju slovnú zásobu, vedieť rozlíšiť spisovné a nespisovné výrazy
- Vedieť vyhľadávať, zhromažďovať a spracovávať informácie a vedieť presvedčivo argumentovať
- Dokázať viesť konštruktívny dialóg, hodnotiť literárne i bežné texty
- Vedieť sa správať empaticky a používať jazyk pozitívnym spôsobom

POŽIADAVKY NA VÝSTUP PODĽA CIEĽOV A OBSAHU

JAZYKOVÁ ROVINA

1. Zvuková rovina jazyka a pravopis

- 1.1 Vedieť správne intonovať
- 1.2 Vedieť uplatniť pravidlo o rytmickej krátení
- 1.3 Ovládať správny spôsob písania rôznych typov priamej reči

2. Významová/lexikálna rovina

- 2.1 Poznať a vedieť rozlíšiť rozdiel medzi neutrálnymi a citovo zafarbenými slovami
- 2.2 Utvrdiť si pojmy: základové slovo, odvodené slovo, slovtvorný základ, slovtvorná predpona
- 2.3 Ovládať tvorenie podstatných mien príponami. Poznať a uviesť hláskové zmeny pri tvorení slov
- 2.4 Ovládať tvorenie slov skladaním a vedieť uviesť príklady
- 2.5 Poznať výkladový slovník, vedieť s ním pracovať

3. Tvarová/morfologická rovina

- 3.1 Vedieť charakterizovať osobné a privlastňovacie zámená
- 3.2 Utvrdiť si vedomosti o používaní predložiek v spojitosti s inými slovnými druhmi

- 3.3 Poznať základný prehľad slovných druhov, zopakovať poznatky o všeobecných a vlastných podstatných menách a gramatických kategóriách
- 3.4 Ovládať delenie podstatných mien na konkrétne a abstraktné, charakterizovať ich a odlíšiť
- 3.5 Utvrdiť si vedomosti o prídavných menách z 5. ročníka a vedieť ich využiť
- 3.6 Poznať druhy prídavných mien
- 3.7 Poznať skloňovanie a pravopis privlastňovacích prídavných mien
- 3.8 Vedieť aplikovať vedomosti z nižších ročníkov o slovesách
- 3.9 Vedieť rozlišovať plnovýznamové a neplnovýznamové slovesá
- 3.10 Vedieť rozlišovať zvrtné a nezvrtných sloves
- 3.11 Vedieť charakterizovať slovesný tvar a slovesný spôsob, vedieť ho rozlíšiť a tvoriť
- 3.12 Vedieť rozlišovať príslovky a vedieť ich tvoriť
- 3.13 Vedieť stupňovať jednotlivé druhy prísloviak
- 3.14 Poznať a vedieť využiť citoslovčia v rozprávaní a oddeľovanie citosloviec čiarkami

4. Skladobná/syntaktická rovina

- 4.1 Vedieť nájsť vo vete podmet a prísudok
- 4.2 Poznať vyjadrenie podmetu a jeho druhy
- 4.3 Poznať vyjadrenie prísudku a jeho druhy
- 4.4 Poznať podstatu dvojčlennej vety

KOMUNIKÁCIA A SLOH

- 1.1 Poznať podstatu a pravidlá komunikácie, výslovnosť
- 1.2 Vedieť správne komunikovať a obhájiť si názor
- 1.3 Vedieť charakterizovať opisný slohový postup. Opísať rastlinu, ovocie, zvieru
- 1.4 Poznať a vedieť rozlíšiť rozdiel medzi opisom a charakteristikou
- 1.5 Vedieť definovať rozdiel medzi statickým a dynamickým opisom
- 1.6 Pochopiť podstatu rozprávania v 1. osobe
- 1.7 Pochopiť podstatu rozprávania v 3. osobe
- 1.8 Naučiť sa základné znaky projektu
- 1.9 Naučiť sa vytvoriť projekt

LITERATÚRA

1. Ľudová slovesnosť

- 1.1 Poznať krátke formy ľudovej slovesnosti
- 1.2 Vedieť definovať pojmy príslovie, porekadlo, pranostika, hádanka, chápať ich zmysel
- 1.3 Definovať pojem anekdota

2. Poézia

- 2.1 Vedieť definovať pojem rým, rozlišovať združený, striedavý a obkročný rým
- 2.2 Hľadať rým v konkrétnej ukážke z básne
- 2.3 Vedieť definovať pojem verš, strofa, slabičný veršový systém
- 2.4 Poznať znaky balady, vedieť rozdiel medzi baladou ľudovou a umelou
- 2.5 Definovať znaky sociálnej balady
- 2.6 Nájsť v básni epiteton a metaforu
- 2.7 Vedieť vysvetliť pojem viazaná reč, pokus o vlastnú tvorbu

- 2.8 Dokázať nájsť súvislosti báseň – pieseň
- 2.9 Vedieť povedať, komu je určená populárna pieseň
- 2.10 Poznať pojem evergreen
- 2.11 Vedieť, čo je refrén, nájsť ukážku
- 2.12 Poznať časti vonkajšej kompozície básne

3. Rozprávanie vo veršoch i v próze

- 3.1 Vedieť rozlíšiť bajky podľa formy
- 3.2 Dokázať vyvodiť poučenie z bajky
- 3.3 Poznať pojmy súvisiace s bajkou – personifikácia, satira, alegória – inotaj
- 3.4 Vedieť charakterizovať znaky báje (mýtu)
- 3.5 Porovnávať mýty rôznych národov
- 3.6 Poznať časti vnútornej kompozície diela
- 3.7 Vedieť znaky poviedky
- 3.8 Dokázať rozlíšiť poviedku od románu
- 3.9 Dokázať zaradiť ukážku k literárnemu žánru
- 3.10 Dokázať rozlíšiť ja-rozprávania a on-rozprávanie
- 3.11 Pri práci s textom dokázať nájsť niečo osobné, pre vlastný život
- 3.12 Vedieť charakterizovať hlavnú postavu
- 3.13 Vedieť porovnať úlohu hlavnej postavy s úlohami vedľajších postáv v ukážke
- 3.14 Identifikovať v umeleckom texte historizmy, archaizmy a slangové slová
- 3.15 Definovať pojem dobrodružná literatúra, identifikovať jej znaky v ukážke
- 3.16 Poznať detektívnu literatúru a jej znaky
- 3.17 Vedieť nájsť v ukážke monológ a dialóg
- 3.18 Poznať rozhlasovú hru ako dramatický žánr a vedieť definovať jej základné znaky
- 3.19 Vedieť zahrať krátku divadelnú scénu

PRIEREZOVÉ TÉMY

- Osobnostný a sociálny rozvoj
- Environmentálna výchova
- Mediálna výchova
- Multikultúrna výchova
- Regionálna výchova
- Vlastenecká výchova
- Výchova k tolerancii
- Ľudské práva
- Výchova k manželstvu a rodičovstvu
- Ochrana života a zdravia

METÓDY A FORMY PRÁCE

Riadený rozhovor

Práca s textom, jeho analýza po jazykovej stránke, hľadanie trópov

Reprodukcia textu s dôrazom na kultivovaný a plynulý prejav

Diskusia – vyjadrenie vlastných názorov a postojov žiakov

Práca v skupinách s rovnakými súťažnými alebo s rozličnými úlohami podľa schopností žiakov

Problémové vyučovanie s hľadaním optimálneho riešenia

Tvorenie projektov

Dramatizácia – výrazné čítanie alebo spojená s pohybom, príp. s pomôckami (bábkami či náhradami za ne)

Hra – tvorenie krížoviek, hlavolamov, jazykolamov, prešmyčiek a pod.

UČEBNÉ ZDROJE

Na podporu a aktiváciu vyučovania sa využívajú nasledovné zdroje:

- Krajčovičová J., Kesselová, J.: Slovenský jazyk pre 6. ročník základných škôl, SPN, Bratislava 2009

- Petriková D. : Literárna výchova pre 6. ročník základných škôl, Združenie EDUCO, Prievidza 2010

- Slovníky – KSSJ, PSP, SSS, MFS, SCS a dostupné jazykové príručky, odborná literatúra, prehľady slovenskej gramatiky, zbierky úloh a cvičení, tlač – noviny a časopisy, internet, didaktické prostriedky a technika – interaktívna tabuľa, PC, video a dvd prehrávač

HODNOTENIE

Hodnotenie a klasifikácia prebieha v súlade s Metodickými pokynmi č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy s účinnosťou od 1. mája 2011.

V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje jeho práva a humánny prístup. Predmetom hodnotenia sú najmä učebné výsledky, vedomosti, zručnosti, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť a individuálne osobitosti žiaka. Uskutočňuje sa priebežné a celkové hodnotenie žiaka.

Predmetom klasifikácie sú výsledky, ktoré žiak dosiahol v rámci jednotlivých zložiek predmetu – jazyková, slohová a literárna zložka, ktoré sú v súlade s požiadavkami učebných osnov a vzdelávacích štandardov. Hodnotí sa predovšetkým obsahová kvalita a jazyková správnosť, t.j. rozsah slovnej zásoby, gramatická správnosť, stylistická spôsobilosť, stupeň rečovej pohotovosti. Žiak má preukázať komplexnosť ovládania spisovného jazyka, mieru tvorivosti a celkovú kultúrnosť prejavu.

V rámci predmetu sú učebnými osnovami presne stanovené zamerania a počty povinne klasifikovaných kontrolných diktátov a písomných prác, ktoré má žiak absolvovať v príslušnom ročníku (vid' TVVP pre jednotlivé ročníky). Kontrolné diktáty a písomné práce sa archivujú do konca príslušného školského roka.

Okrem predpísaných diktátov a písomných prác má každý vyučujúci vo svojej kompetencii zadávať ďalšie tematické previerky, diktáty, pravopisné cvičenia a pod. a podľa vlastného uváženia ich hodnotiť. Úroveň osvojených vedomostí je možné overiť aj ústnou formou.

Kontrolné diktáty

- počet a zameranie v jednotlivých ročníkoch určujú učebné osnovy
- v danom ročníku píše všetky triedy rovnaký diktát
- kontrolný diktát sa píše po prebraní a zopakovaní sledovaného javu
- stupnica hodnotenia:

0 – 2 chyby	1
3 – 4 chyby	2
5 – 8 chýb	3
9 – 11 chýb	4

Harmonogram kontrolných diktátov:

september - opakovanie učiva 5. roč.

január - privlastňovacie príd. mená

marec - príslovky

jún - zhrnutie učiva 6. roč.

Písomné práce (slohy)

- počet a zameranie v jednotlivých ročníkoch určujú učebné osnovy
- tému písomnej práce si každý vyučujúci vyberá z niekoľkých ponúknutých alternatív
- písomné práce sa hodnotia dvomi známkami – jedna za kompozíciu a štylizáciu, druhá za gramatickú správnosť a úpravu

Vstupné, výstupné a tematické previerky

- vstupné a výstupné previerky sa píše na začiatku, resp. na konci školského roka na pokyn riaditeľa školy
- tematické previerky zadávajú vyučujúci podľa vlastného uváženie
- stupnica hodnotenia:

100 – 90%	1
89 – 75%	2
74 – 50%	3
49 – 30%	4
29 – 0%	5

Harmonogram písomných prác:

- vstupná previerka: október, 1. týždeň
- 1. písomná práca: december, január - statický opis, charakteristika osoby (možnosť výberu)
- 2. písomná práca: apríl – rozprávanie s využitím priamej reči
- výstupná previerka: jún, 2. týždeň

VÝKONOVÝ ŠTANDARD

6. ROČNÍK

(5 hodín týždenne, 165 hodín ročne)

JAZYKOVÁ ROVINA

(3 hodiny týždenne, 99 hodín ročne)

- 1. Zvuková rovina jazyka a pravopis**
- 2. Významová (lexikálna) rovina**
- 3. Tvarová (morfologická) rovina**
- 4. Skladobná (syntaktická) rovina**

1. Zvuková rovina jazyka a pravopis

- 1.1 Vedieť správne intonovať
- 1.2 Vedieť uplatniť pravidlo o rytmickej krátení
- 1.3 Ovládať správny spôsob písania rôznych typov priamej reči

2. Významová/lexikálna rovina

- 2.1 Poznať a vedieť rozlíšiť rozdiel medzi neutrálnymi a citovo zafarbenými slovami
- 2.2 Utvrdiť si pojmy: základové slovo, odvodené slovo, slovotvorný základ, slovotvorná predpona
- 2.3 Ovládať tvorenie podstatných mien príponami. Poznať a uviesť hláskové zmeny pri tvorení slov
- 2.4 Ovládať tvorenie slov skladaním a vedieť uviesť príklady
- 2.5 Poznať výkladový slovník, vedieť s ním pracovať

3. Tvarová/morfologická rovina

- 3.1 Vedieť charakterizovať osobné a privlastňovacie zámená
- 3.2 Utvrdiť si vedomosti o používaní predložiek v spojitosti s inými slovnými druhmi
- 3.3 Poznať základný prehľad slovných druhov, zopakovať poznatky o všeobecných a vlastných podstatných menách a gramatických kategóriách
- 3.4 Ovládať delenie podstatných mien na konkrétne a abstraktné, charakterizovať ich a odlíšiť
- 3.5 Utvrdiť si vedomosti o prídavných menách z 5. ročníka a vedieť ich využiť
- 3.6 Poznať druhy prídavných mien
- 3.7 Poznať skloňovanie a pravopis privlastňovacích prídavných mien
- 3.8 Vedieť aplikovať vedomosti z nižších ročníkov o slovesách
- 3.9 Vedieť rozlišovať plnovýznamové a neplnovýznamové slovesá
- 3.10 Vedieť rozlišovať zvrätané a nezvrätané slovesá
- 3.11 Vedieť charakterizovať slovesný tvar a slovesný spôsob, vedieť ho rozlíšiť a tvoriť
- 3.12 Vedieť rozlišovať príslovky a vedieť ich tvoriť
- 3.13 Vedieť stupňovať jednotlivé druhy prísloviak
- 3.14 Poznať a vedieť využiť citoslovci v rozprávaní a oddeľovanie citoslovci čiarokami

4. Skladobná/syntaktická rovina

- 4.1 Vedieť nájsť vo vete podmet a prísudok
- 4.2 Poznať vyjadrenie podmetu a jeho druhy
- 4.3 Poznať vyjadrenie prísudku a jeho druhy
- 4.4 Poznať podstatu dvojčlennej vety

KOMUNIKÁCIA A SLOH

- 1.1 Poznať podstatu a pravidlá komunikácie, výslovnosť
- 1.2 Vedieť správne komunikovať a obhájiť si názor
- 1.3 Vedieť charakterizovať opisný slohový postup. Opísať rastlinu, ovocie, zviera
- 1.4 Poznať a vedieť rozlíšiť rozdiel medzi opisom a charakteristikou
- 1.5 Vedieť definovať rozdiel medzi statickým a dynamickým opisom
- 1.6 Pochopiť podstatu rozprávania v 1. osobe

- 1.7 Pochopiť podstatu rozprávania v 3. osobe
- 1.8 Naučiť sa základné znaky projektu
- 1.9 Naučiť sa vytvoriť projekt

LITERATÚRA

(2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Ľudová slovesnosť

2. Poézia

3. Rozprávanie vo veršoch i v próze

1. Ľudová slovesnosť

- 1.4 Poznať krátke formy ľudovej slovesnosti
- 1.5 Vedieť definovať pojmy príslovie, porekadlo, pranostika, hádanka, chápať ich zmysel
- 1.6 Definovať pojem anekdota

2. Poézia

- 2.1 Vedieť definovať pojem rým, rozlišovať združený, striedavý a obkročný rým
- 2.2 Hľadať rým v konkrétnej ukážke z básne
- 2.3 Vedieť definovať pojem verš, strofa, slabičný veršový systém
- 2.4 Poznať znaky balady, vedieť rozdiel medzi baladou ľudovou a umelou
- 2.5 Definovať znaky sociálnej balady
- 2.6 Nájsť v básni epiteton a metaforu
- 2.7 Vedieť vysvetliť pojem viazaná reč, pokus o vlastnú tvorbu
- 2.8 Dokázať nájsť súvislosti báseň – pieseň
- 2.9 Vedieť povedať, komu je určená populárna pieseň
- 2.10 Poznať pojem evergreen
- 2.11 Vedieť, čo je refrén, nájsť ukážku
- 2.12 Poznať časti vonkajšej kompozície básne

3. Rozprávanie vo veršoch i v próze

- 3.1 Vedieť rozlíšiť bajky podľa formy
- 3.2 Dokázať vyvodiť poučenie z bajky
- 3.3 Poznať pojmy súvisiace s bajkou – personifikácia, satira, alegória – inotaj
- 3.4 Vedieť charakterizovať znaky báje (mýtu)
- 3.5 Porovnávať mýty rôznych národov
- 3.6 Poznať časti vnútornej kompozície diela
- 3.7 Vedieť znaky poviedky
- 3.8 Dokázať rozlíšiť poviedku od románu
- 3.9 Dokázať zaradiť ukážku k literárnemu žánru
- 3.10 Dokázať rozlíšiť ja-rozprávania a on-rozprávania
- 3.11 Pri práci s textom dokázať nájsť niečo osobné, pre vlastný život
- 3.12 Vedieť charakterizovať hlavnú postavu
- 3.13 Vedieť porovnať úlohu hlavnej postavy s úlohami vedľajších postáv v ukážke
- 3.14 Identifikovať v umeleckom texte historizmy, archaizmy a slangové slová
- 3.15 Definovať pojem dobrodružná literatúra, identifikovať jej znaky v ukážke

- 3.16 Poznať detektívnu literatúru a jej znaky
- 3.17 Vedieť nájsť v ukážke monológ a dialóg
- 3.18 Poznať rozhlasovú hru ako dramatický žáner a vedieť definovať jej základné znaky
- 3.19 Vedieť zahrať krátku divadelnú scénu

Slovenský jazyk a literatúra – kritériá hodnotenia

Hodnotenie a klasifikácia prebieha v súlade s Metodickými pokynmi č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy s účinnosťou od 1. mája 2011.

V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje jeho práva a humánný prístup. Predmetom hodnotenia sú najmä učebné výsledky, vedomosti, zručnosti, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť a individuálne osobitosti žiaka. Uskutočňuje sa priebežné a celkové hodnotenie žiaka.

Predmetom klasifikácie sú výsledky, ktoré žiak dosiahol v rámci jednotlivých zložiek predmetu – jazyková, slohová a literárna zložka, ktoré sú v súlade s požiadavkami učebných osnov a vzdelávacích štandardov. Hodnotí sa predovšetkým obsahová kvalita a jazyková správnosť, t.j. rozsah slovnej zásoby, gramatická správnosť, štylistická spôsobilosť, stupeň rečovej pohotovosti. Žiak má preukázať komplexnosť ovládania spisovného jazyka, mieru tvorivosti a celkovú kultúrnosť prejavu.

V rámci predmetu sú učebnými osnovami presne stanovené zamerania a počty povinne klasifikovaných kontrolných diktátov a písomných prác, ktoré má žiak absolvovať v príslušnom ročníku (viď TVVP pre jednotlivé ročníky). Kontrolné diktáty a písomné práce sa archivujú do konca príslušného školského roka.

Okrem predpísaných diktátov a písomných prác má každý vyučujúci vo svojej kompetencii zadávať ďalšie tematické previerky, diktáty, pravopisné cvičenia a pod. a podľa vlastného uváženia ich hodnotiť. Úroveň osvojených vedomostí je možné overiť aj ústnou formou.

Kontrolné diktáty

- počet a zameranie v jednotlivých ročníkoch určujú učebné osnovy
- v danom ročníku píše všetky triedy rovnaký diktát
- kontrolný diktát sa píše po prebraní a zopakovaní sledovaného javu
- stupnica hodnotenia:

0 – 2 chyby	1
3 – 4 chyby	2
5 – 8 chýb	3
9 – 11 chýb	4
12 a viac chýb	5

Harmonogram kontrolných diktátov

Roč.	1.	2.	3.	4.
V.	september opakovanie učiva 4. roč.	marec podstatné mená	apríl prídavné mená	máj slovesá
VI.	september opakovanie učiva 5. roč.	január privlastňovacie príd. mená	marec príslovky	jún zhrnutie učiva 6. roč.
VII.	október	január	február	máj

	cudzíe slová	čísllovaký	slovesá	zhrnutie učiva 7. roč.
VIII.	september opakovanie učiva 7. roč.	október zvieracie podst. mená muž. rodu	november cudzíe podst. mená	jún jednoduché súvetie
IX.	október cudzíe nesklonné podst. mená	december neživotné podst. mená	marec interpunkcia	jún zhrnutie učiva 9. roč.

Písomné práce (slohy)

- počet a zameranie v jednotlivých ročníkoch určujú učebné osnovy
- tému písomnej práce si každý vyučujúci vyberá z niekoľkých ponúknutých alternatív
- písomné práce sa hodnotia dvomi známkami – jedna za kompozíciu a štylizáciu, druhá za gramatickú správnosť a úpravu

Harmonogram písomných prác

Ročník	vstupná preverka	1. písomná práca	2. písomná práca	výstupná preverka
V.	1. týž./X.	jún (možnosť výberu témy) súkrom. list, opis predmetu, opis prac. postupu, rozprávanie s prvkami opisu	_____	2. týž./VI.
VI.	1. týž./X.	december, január (možnosť výberu) statický opis, charakteristika osoby	apríl rozprávanie s priamou rečou	2. týž./VI.
VII.	1. týž./X.	december umelecký opis	február dynamický opis	2. týž./VI.
VIII.	1. týž./X.	január slávnostný prejav	marec úvaha	2. týž./VI.
IX.	1. týž./X.	november výklad	apríl životopis	2. týž./VI.

Vstupné, výstupné a tematické preverky

- vstupné a výstupné preverky sa píšú na začiatku, resp. na konci školského roka na pokyn riaditeľa školy
- tematické preverky zadávajú vyučujúci podľa vlastného uváženie
- stupnica hodnotenia:

100 – 90%	1
89 – 75%	2
74 – 50%	3
49 – 30%	4
29 – 0%	5

Prvý cudzí jazyk - Anglický jazyk

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Obsah predmetu anglický jazyk vychádza zo vzdelávacej oblasti *Jazyk a komunikácia*. Požiadavky pre vzdelávanie v cudzom jazyku vychádzajú zo *Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky* (ďalej SERR), ktorý popisuje rôzne úrovne ovládania cudzích jazykov. Vzdelávanie v prvom cudzom jazyku smeruje k dosiahnutiu úrovne B2, ktorá je označovaná ako *Samostatný používateľ*.

Cieľom vyučovania anglického jazyka je umožniť učiacim sa zvládnuť jazykové aj všeobecné kompetencie tak, aby ich jazyková príprava zodpovedala požiadavkám moderného európskeho demokratického občana pripraveného na život v spojenej Európe.

Učenie sa cudzích jazykov podporuje otvorenejší prístup k ľuďom. Komunikácia a rozvoj kompetencií v cudzom jazyku sú dôležité pre podporu mobility v rámci Európskej únie, umožňujú občanom plne využívať slobodu pracovať a študovať v niektorom z jej členských štátov.

Orientácia jazykového vzdelávania na kompetencie v nemalej miere vytvára podmienky pre nadpredmetové a medzipredmetové vzťahy, ktoré pomáhajú učiacemu sa chápať vzťahy medzi jednotlivými zložkami okolia a sveta, v ktorom existujú. Chápanie jazykového vzdelávania ako „vzdelávania pre život“ umožňuje každému jedincovi žiť podľa vlastných predstáv a uspokojenia.

CIELE PREDMETU ANGLICKÝ JAZYK

Cieľom vyučovania anglického jazyka na základnej škole je naučiť žiakov všetky formy dorozumievania sa v danom jazyku na pokročilej úrovni. V súčasnosti majú žiaci stále viac možností uplatňovať svoje rečové zručnosti pri hovorení, počúvaní či už priamo cez živú osobu, alebo prostredníctvom rozhlasu a televízie. V čase rozvoja počítačovej techniky je písomná komunikácia medzi ľuďmi na celom svete veľmi rozšírená. Preto úlohou vyučovania anglického jazyka na základnej škole je, aby žiaci:

- dostali pevné základy, a na nich budovali svoje rečové zručnosti tak, aby ich mohli použiť v praxi
- rozvíjali komunikačné schopnosti a návyky, aby dokázali primerane reagovať v rozličných jazykových situáciách
- boli vedení k samostatnosti v štúdiu jazyka tým, že majú dostatok priestoru pre intenzívnu a tvorivú prácu
- sa naučili používať rôzne doplňujúce materiály na štúdium a vedeli pracovať so slovníkmi
- mali schopnosť uplatniť svoje vedomosti z funkcie jazyka, t. j. vedeli sa dorozumieť v rôznych komunikačných situáciách v rovnováhe so štruktúrou jazyka, t. j. mali primerané znalosti gramatiky
- rozvíjali pozitívny vzťah k cudziemu jazyku ako prostriedku medziľudskej, interkultúrnej komunikácie
- dokázali riešiť každodenné životné situácie v cudzej krajine a dokázali pomôcť cudzincom, ktorí sú na návšteve v jeho krajine
- dokázali si vymieňať informácie a nápady s mladými ľuďmi a dospelými, ktorí hovoria iným jazykom a sprostredkovať im svoje myšlienky a pocity v jazyku, ktorý si uciaci sa osvojuje

- viac a lepšie chápali spôsob života a myslenia iných národov a ich kultúrne dedičstvo

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE PREDMETU ANGLICKÝ JAZYK

I. Všeobecné kompetencie

Učiaci sa na úrovni A2 má osvojené všeobecné kompetencie na úrovni A1 a ďalej si ich rozvíja tak, aby dokázal:

- vedome získať nové vedomosti a zručnosti,
- uvedomovať si stratégie učenia sa pri osvojovaní si cudzieho jazyka,
- pochopiť potrebu vzdelávania sa v cudzom jazyku,
- dopĺňať si vedomosti a rozvíjať zručnosti, prepájať ich s už osvojeným učivom, systematizovať ich a využívať pre svoj ďalší rozvoj a reálny život,
- kriticky hodnotiť svoj pokrok, prijímať spätnú väzbu a uvedomovať si možnosti svojho rozvoja,
- aktívne a často využívať doteraz osvojené poznatky z cudzieho jazyka a v cudzom jazyku,
- byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti.

II. Jazykové kompetencie

Učiaci sa na úrovni A2 má osvojené komunikačné jazykové kompetencie na úrovni A1 a ďalej si ich rozvíja tak, aby dokázal používať:

- základné vetné modely a vedel komunikovať o osvojených témach prostredníctvom naučených slovných spojení a výrazov,
- osvojenú slovnú zásobu tak, aby si vedel poradiť v každodennom konaní, ktoré sa týka známych situácií a tém,
- niektoré jednoduché gramatické štruktúry cudzieho jazyka, aj keď sa niekedy dopúšťa základných chýb, ale je mu rozumieť,
- komunikovať v bežných spoločenských situáciách,
- jednoducho sa vyjadrovať pomocou základných funkcií jazyka, akými sú napr. výmena informácií, žiadosť, jednoduché vyjadrenie vlastných názorov a postojov, pozvanie, ospravedlnenie atď.,
- funkčne využívať základné jazykové prostriedky na získavanie informácií, na jednoduché vyjadrenie odmietnutia, túžby, zámeru, uspokojenia, záujmu, prekvapenia, rozčarovania, strachu,
- vytvoriť jednoduchý interaktívny text za účelom výmeny informácií,
- použiť jednoduché výrazové prostriedky na začatie, udržanie a ukončenie krátkeho rozhovoru,
- vedel vyhľadať špecifické informácie v texte a vybrať z neho potrebné informácie,
- rozumel bežným orientačným tabuliam, označeniam a nápisom na verejných miestach, akými sú ulice, reštaurácie, železničné stanice, atď.,
- z kontextu krátkeho prečítaného textu pochopil význam niektorých neznámych slov,
- stručne a krátkymi vetami predstaviť a charakterizovať osoby a veci,
- napísať jednoduché vety a spojiť ich základnými konektormi,
- jednoducho opísať aspekty všedného dňa (ľudia, miesta, škola, rodina, záujmy).

FORMY A METÓDY PRÁCE

Budeme využívať inovatívne vyučovacie metódy, zohľadňujúce úroveň vedomostí a zručností žiaka, ním nadobudnuté kompetencie a vekové individuálne zvláštnosti.

Vo vyučovacom predmete sa využívajú rôzne vyučovacie metódy a postupy, ktoré:

- vedú žiaka k osvojeniu si cudzieho jazyka
- rozširujú žiakove komunikačné zručnosti
- umocňujú u žiaka jeho vnímanie, pozornosť a myslenie
- dosahujú cieľ aj prostredníctvom vlastného objavovania
- pomáhajú dotvárať a korigovať názory študentov
- stimulujú žiaka k učeniu
- vedú ho k dosiahnutiu cieľov

Uplatňované budú nasledujúce metódy:

- **dialóg a diskusia** prebiehajúce vo väčšej alebo menšej skupine
- **inscenačné metódy (metódy hrania rolí)** - spočívajúce v simulácií stanovených situácií, keď sa riešenie realizuje prostredníctvom hrania rolí
- **brainstorming** - kladie dôraz na čo najrýchlejšie zhromaždenie a zapísanie nápadov, námetov, informácií. Cieľom je vyprodukovať čo najviac myšlienok v minimálnom čase.
- **zážitkové metódy** – vytváranie zážitku, emocionálne prežívanie skutočnej situácie na vlastnej koži
- **skúsenostné metódy** – spájanie emocionálnej investície a vedomé kognitívne spracovávanie diania. Tieto metódy sa veľmi približujú realite – zámerné učenie sa.
- **komunikatívne metódy** - situačné rozhovory, minidialógy, rolové hry, reprodukcia rozhovorov, dopĺňanie rozhovorov, posluš vzorových rozhovorov z CD
- **Naratívne a audiolingválne metódy** - počúvanie s porozumením a rozprávanie ako rozvíjanie najdôležitejších kompetencií
- **Motivačné metódy**: motivačný rozhovor, didaktické hry
- **Expozičné metódy**: výklad, vysvetľovanie, prednášky, prezentácia, práca s ukážkami
- **Fixačné metódy**: skupinová diskusia, diskusia, rozprávanie, polemika
- **Metódy rozvíjajúce spôsobilosti pri práci s IKT**: využitie internetu na získavanie informácií, práca s internetovými jazykovými príručkami
- **Metódy rozvíjajúce spôsobilosti vedúce k iniciatívnosti a podnikavosti**: medzi predmetové projekty, kooperatívne učenie

Z používaných metód vyplývajú aj formy vyučovania: *frontálna výučba, skupinová práca žiakov* (prezentácia, dialógy na danú tému, ...), *individuálna práca žiakov* (rôzne formy výstupu podľa témy – ústny prejav, písomná práca), *práca s knihou, práca s doplnkovým textom, analýzy ukážok* (písomných, akustických, DVD), *práca v jazykovej učebni, práca s IKT*.

UČEBNÉ OSNOVY PRE 6. ROČNÍK

Časová dotácia: 3 vyuč. hodiny týždenne

OBSAH PREDMETU V 6. ROČNÍKU

Vzdelávací obsah anglického jazyka v 6. ročníku pozostáva z nasledovných tematických okruhov:

1. Môj život:

Lexika: radové číslovky, mesiace, dátumy, sviatky a udalosti v roku, počasie

Gramatika: jednoduchý prítomný čas - klad, zápor, otázka, krátke odpovede, frekvenčné príslovky a ich pozícia vo vete

Zvuková a grafická podoba jazyka: fonetická abeceda, spoluhlásky, intonácia vo vetách

Rečové zručnosti: vedieť porozprávať o sebe, svojej škole, dôležitých dátumoch, opísať svoj typický deň, vedieť sa spýtať na to, čo ma zaujíma o druhých

2. Zvieratá:

Lexika: zvieratá

Gramatika: prítomný priebehový čas - klad, zápor, otázka, krátke odpovede, rozdiel medzi prítomnými časmi, podmetové a predmetové zámená, sloveso musieť

Zvuková a grafická podoba jazyka: slabiky, prízvuk a rytmus, prízvuk v slabikách, rovnako znejúce slová

Rečové zručnosti: vedieť pomenovať zvieratá, porozprávať čo robím pravidelne a čo robím práve teraz

3. Prázdniny:

Lexika: slovná zásoba súvisiaca s prázdninami a cestovaním

Gramatika: jednoduchý minulý čas - klad, zápor, otázka, krátke odpovede, minulý čas pravidelných a nepravidelných slovies

Zvuková a grafická podoba jazyka: slabé formy, výslovnosť koncovky -ed

Rečové zručnosti: vedieť porozprávať o prázdninách, dovolenkách, v prítomnom aj minulom čase

4. Jedlo:

Lexika: jedlá, nápoje

Gramatika: počítateľné a nepočítateľné podstatné mená, členy, vyjadrenie množstva

Zvuková a grafická podoba jazyka: prízvuk v kolokáciách, spoluhlásky č a dž, rovnako znejúce slová

Rečové zručnosti: vedieť si objednať jedlo, povedať jednoduchý recept, vyjadriť množstvo, podať aj vykonať pokyny pri varení

5. Svet:

Lexika: toponymá, zemepisné názvy

Gramatika: stupňovanie prídavných mien, porovnávanie

Zvuková a grafická podoba jazyka: prízvuk a rytmus, prízvuk v slabikách, rovnako znejúce slová

Rečové zručnosti: vedieť opísať, aké veľké sú veci, opísať a porovnať zemepisné oblasti, porovnať rôzne veci, kolokácie s prirovnaniami

6. Zábava:

Lexika: svet zábavy

Gramatika: plánovaný budúci čas, prídavné mená a príslovky, opisný tvar slovesa musieť

Zvuková a grafická podoba jazyka: prízvuk vo vetách, rytmus, rôzna výslovnosť samohlásky „a“

Rečové zručnosti: vedieť porozprávať o svojich plánoch, použiť prídavné mená a príslovky na opísanie podstatných mien a slovies, rozprávať o povinnostiach – čo kto musí urobiť, vytvoriť návrhy, pozvania a reagovať na ne

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE, KTORÉ PREDMET ROZVÍJA

III. Všeobecné kompetencie

Učiaci sa na úrovni A2 má osvojené všeobecné kompetencie na úrovni A1 a ďalej si ich rozvíja tak, aby dokázal:

- vedome získať nové vedomosti a zručnosti,
- uvedomovať si stratégie učenia sa pri osvojovaní si cudzieho jazyka,
- pochopiť potrebu vzdelávania sa v cudzom jazyku,
- dopĺňať si vedomosti a rozvíjať zručnosti, prepájať ich s už osvojeným učivom, systematizovať ich a využívať pre svoj ďalší rozvoj a reálny život,
- kriticky hodnotiť svoj pokrok, prijímať spätnú väzbu a uvedomovať si možnosti svojho rozvoja,
- aktívne a často využívať doteraz osvojené poznatky z cudzieho jazyka a v cudzom jazyku,
- byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti.

IV. Jazykové kompetencie

Učiaci sa na úrovni A2 má osvojené komunikačné jazykové kompetencie na úrovni A1 a ďalej si ich rozvíja tak, aby dokázal používať:

- základné vetné modely a vedel komunikovať o osvojených témach prostredníctvom naučených slovných spojení a výrazov,
- osvojenú slovnú zásobu tak, aby si vedel poradiť v každodennom konaní, ktoré sa týka známych situácií a tém,
- niektoré jednoduché gramatické štruktúry cudzieho jazyka, aj keď sa niekedy dopúšťa základných chýb, ale je mu rozumieť,
- komunikovať v bežných spoločenských situáciách,
- jednoducho sa vyjadrovať pomocou základných funkcií jazyka, akými sú napr. výmena informácií, žiadosť, jednoduché vyjadrenie vlastných názorov a postojov, pozvanie, ospravedlnenie atď.,
- funkčne využívať základné jazykové prostriedky na získavanie informácií, na jednoduché vyjadrenie odmietnutia, túžby, zámeru, uspokojenia, záujmu, prekvapenia, rozčarovania, strachu,
- vytvoriť jednoduchý interaktívny text za účelom výmeny informácií,
- použiť jednoduché výrazové prostriedky na začatie, udržanie a ukončenie krátkeho rozhovoru,
- vedel vyhľadať špecifické informácie v texte a vybrať z neho potrebné informácie,
- rozumel bežným orientačným tabuliam, označeniam a nápisom na verejných miestach, akými sú ulice, reštaurácie, železničné stanice, atď.,
- z kontextu krátkeho prečítaného textu pochopil význam niektorých neznámych slov,
- stručne a krátkymi vetami predstaviť a charakterizovať osoby a veci,
- napísať jednoduché vety a spojiť ich základnými konektormi,
- jednoducho opísať aspekty všedného dňa (ľudia, miesta, škola, rodina, záujmy).

POŽIADAVKY NA VÝSTUP PODĽA CIEĽOV A OBSAHU

Lexika

1. žiak si osvojí 350 - 400 nových výrazov a pravopis, rozlišuje synonymá, antonymá, frázové slová (come on, go ahead, look up); skratky, tvorenie slov pomocou predpôň a prípon (happy - unhappy - happiness), výber slov a slovných spojení je prispôbený daným konverzačným témam a používaným učebniciam
2. idiómy v rozsahu učiva
3. rozdiely v britskej a americkej lexike - podľa kontextu, tém, použitých materiálov
4. žiak používa dvojjazyčný slovník, naďalej sa oboznamuje s elementárnym výkladovým slovníkom
5. žiak si osvojí výrazy: adjective, adverb of time, possessive pronoun, genitive, definite, indefinite article, word order, present continuous tense, simple past tense

Morfológia

1. podstatné meno - nepravidelné množné číslo (podľa kontextu); počítateľné, nepočítateľné člen neurčitý, určitý
2. prídavné meno: krátke - stupňovanie, nepravidelné: good - better - the best
3. zámená: osobné; prívlastňovacie; ukazovacie (these, those); opytovacie (who, what, when, where)
4. číslovky: základné do 100, radové 1 - 31; neurčité (much, many, a lot of); určovanie času; dátumy
5. príslovky: času; spôsobu (tvorenie pomocou -ly), frekvenčné príslovky (every, always)
6. predložky: miesta (above, between, among, inside, outside); času (in, on, at); pohybu (across, from)
7. spojky: but, because
8. slovesá: pravidelné; nepravidelné (be, have, get, do, go, say, know, make, come, think, write, read - ostatné podľa kontextu), modálne - have to
9. slovesné časy: prítomný priebehový čas jednoduchý minulý čas; zápor pomocou - do, does

Syntax

1. druhy viet podľa modálnosti a obsahu: otázka, zápor, záporná otázka pomocou - do, does; can, must - otázka, zápor
2. slovosled: podmet, prísudok, predmet, príslovkové určenie miesta, času
3. there is, there are - tvorenie otázky, záporu
4. žiak si osvojí, vo forme komunikačnej frázy, predložku na konci dopĺňujúcej otázky (napr.: Where are you from?)

Zvuková a grafická podoba jazyka

1. žiak si osvojí správnu výslovnosť koncoviek - s, es; ed; postupne si osvojí medzinárodné znaky fonetického prepisu; slovný a vetný prízvuk; intonáciu otázky
2. žiak si osvojí výslovnosť najbežnejšie používaných stiahnutých slovesných tvarov

Komunikačné situácie

1. poďakovanie
2. ospravedlnenie

Rečové zručnosti

1. Počúvanie:
  - a) priame - komunikácia v triede učiteľ - žiak, žiak - žiak

b) nepriame - počúvanie nahrávky so zameraním na doplnenie informácií počas počúvania, pričom nahrávka je zostavená ako krátky súvislý text alebo dialóg

2. Hovorenie:

a) žiak vie jednoducho opísať seba, obrázok, situáciu

b) použitím naučených fráz sa vie pýtať a odpovedať (Where do you live? It's on the right.)

c) vo forme rozprávania vie žiak vyjadriť, čo má alebo nemá rád (like, dislike)

d) úloha rolí („role play“) - riadená

3. Písanie:

a) žiak vie napísať jednoduchý list, pozdrav

b) vyplniť jednoduchý dotazník s doplnením osobných údajov

4. Čítanie:

a) žiak číta jednoduchý text, pochopí hlavnú myšlienku

b) žiak hľadá jednotlivé špecifické informácie v texte

c) žiak číta s porozumením, vie reprodukovať prečítaný text pomocou jednoduchých viet

PRIEREZOVÉ TÉMY

- Osobnostný a sociálny rozvoj
- Environmentálna výchova
- Mediálna výchova
- Multikultúrna výchova
- Regionálna výchova
- Vlastenecká výchova
- Výchova k tolerancii
- Ľudské práva
- Výchova k manželstvu a rodičovstvu
- Ochrana života a zdravia

METÓDY A FORMY PRÁCE

Budeme využívať inovatívne vyučovacie metódy, zohľadňujúce úroveň vedomostí a zručností žiaka, ním nadobudnuté kompetencie a vekové individuálne zvláštnosti.

Vo vyučovacom predmete sa využívajú rôzne vyučovacie metódy a postupy, ktoré:

- vedú žiaka k osvojeniu si cudzieho jazyka
- rozširujú žiakove komunikačné zručnosti
- umocňujú u žiaka jeho vnímanie, pozornosť a myslenie
- dosahujú cieľ aj prostredníctvom vlastného objavovania
- pomáhajú dotvárať a korigovať názory študentov
- stimulujú žiaka k učeniu
- vedú ho k dosiahnutiu cieľov

Uplatňované budú nasledujúce metódy:

- **dialóg a diskusia** prebiehajúce vo väčšej alebo menšej skupine
- **inscenačné metódy (metódy hrania rolí)** - spočívajúce v simulácií stanovených situácií, keď sa riešenie realizuje prostredníctvom hrania rolí

- **brainstorming** - kladie dôraz na čo najrýchlejšie zhromaždenie a zapísanie nápadov, námetov, informácií. Cieľom je vyprodukovať čo najviac myšlienok v minimálnom čase.
- **zážitkové metódy** – vytváranie zážitku, emocionálne prežívanie skutočnej situácie na vlastnej koži
- **skúsenostné metódy** – spájanie emocionálnej investície a vedomé kognitívne spracovávanie diania. Tieto metódy sa veľmi približujú realite – zámerné učenie sa.
- **komunikatívne metódy** - situačné rozhovory, minidialógy, rolové hry, reprodukcia rozhovorov, dopĺňanie rozhovorov, posluš vzorových rozhovorov z CD
- **Naratívne a audiolingválne metódy** - počúvanie s porozumením a rozprávanie ako rozvíjanie najdôležitejších kompetencií
- **Motivačné metódy**: motivačný rozhovor, didaktické hry
- **Expozičné metódy**: výklad, vysvetľovanie, prednášky, prezentácia, práca s ukážkami
- **Fixačné metódy**: skupinová diskusia, diskusia, rozprávanie, polemika
- **Metódy rozvíjajúce spôsobilosti pri práci s IKT**: využitie internetu na získavanie informácií, práca s internetovými jazykovými príručkami
- **Metódy rozvíjajúce spôsobilosti vedúce k iniciatívnosti a podnikavosti**: medzi predmetové projekty, kooperatívne učenie

Z používaných metód vyplývajú aj formy vyučovania: *frontálna výučba, skupinová práca žiakov* (prezentácia, dialógy na danú tému, ...), *individuálna práca žiakov* (rôzne formy výstupu podľa témy – ústny prejav, písomná práca), *práca s knihou, práca s doplnkovým textom, analýzy ukážok* (písomných, akustických, DVD), *práca v jazykovej učebni, práca s IKT*.

UČEBNÉ ZDROJE

- Hutchinson T., Project 2 (3.vydanie), OUP, Oxford, 2008
- Hutchinson T., Pelteret Ch., Pracovný zošit k Project 2 (3.vydanie), OUP, Oxford, 2008
- Slovníky – prekladové (bilingválne), výkladové (monolingválne), prehľady anglickej gramatiky, anglická tlač – noviny a časopisy, anglické čítanky – zjednodušené literárne diela rôznych úrovní, informačno – komunikačné technológie, softvéry, internet

HODNOTENIE

Hodnotenie a klasifikácia prebieha v súlade s Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.

Kritériá hodnotenia žiaka v predmete anglický jazyk

Hodnotenie a klasifikácia v anglickom jazyku sleduje základné všeobecné, sociolingvistické a komunikačné kompetencie, ktoré sa prejavujú vo využívaní základných komunikačných zručností: čítanie, písanie, počúvanie, samostatný ústny prejav a rozhovory. Pri hodnotení v predmete anglický jazyk sa berú do úvahy tieto aspekty: obsahová primeranosť, plynulosť vyjadrovania, jazyková správnosť a štruktúra odpovede.

Hodnotenie žiaka zahŕňa nasledovné formy a metódy overovania požiadaviek na jeho vedomosti a zručnosti:

- písomné – didaktický test, previerka zo slovnej zásoby, projektová práca, písomná práca, bleskovky, od 6. ročníka v každom polroku kontrolné písomné slohové práce
- ústne – rozhovor, situačný rozhovor, opis obrázka, reprodukcia textu
- účasť v súťažiach v rámci predmetu

- schopnosť komunikácie a spolupráce pri riešení úloh v skupine
- pripravenosť a záujem o predmet

Hodnotenie ústneho skúšania žiaka:

Žiak dosiahne:

Stupeň v ý b o r n ý (1), ak:

- ovláda obsahový a výkonový štandard aspoň na 90%
- primerane reaguje na podnet, nachádza súvislosti so zadanou témou
- k splneniu úlohy pristupuje aktívne a tvorivo
- používa správne jazykové prostriedky a téme primeranú bohatú slovnú zásobu
- vyjadruje sa plynulo, súvislo, jeho prejav je zrozumiteľný, výslovnosť a intonácia sú jasné, prirodzené a zrozumiteľné
- výpoveď je takmer gramaticky správna

Stupeň ch v á l i t e b n ý (2), ak:

- ovláda obsahový a výkonový štandard aspoň na 75%
- primerane reaguje na podnet a správne interpretuje zadanú úlohu
- používa takmer vždy primeranú slovnú zásobu a správne jazykové prostriedky
- prejav prerušuje len zriedkavo kratšími prestávkami, ktoré sú spôsobené menšími jazykovými nedostatkami
- ojedinelé gramatické chyby žiaka neovplyvňujú zrozumiteľnosť prejavu

Stupeň d o b r ý (3), ak:

- ovláda obsahový a výkonový štandard aspoň na 50%
- žiak reaguje na podnet, jeho prejav je zväčša súvislý a jasný
- používa zväčša téme primeranú slovnú zásobu, nedostatky v používaní jazykových prostriedkov nebránia porozumeniu
- plynulosť a zrozumiteľnosť prejavu sťažujú častejšie krátke prestávky, žiak je schopný reagovať na otázky a impulzy učiteľa
- slovná zásoba je primeraná, žiak používa aj nesprávne výrazy a chýbajúce výrazy dokáže len sporadicky opísať
- gramatické chyby nesťažujú zrozumiteľnosť prejavu

Stupeň d o s t a t o č n ý (4), ak:

- ovláda obsahový a výkonový štandard aspoň na 25%
- žiak interpretuje zadanú úlohu len s pomocou učiteľa, prejav je nesúvislý a výpovede nie sú celkom jasné
- má obmedzenú slovnú zásobu, používa často nesprávne jazykové prostriedky
- reaguje len krátkymi odpoveďami na otázky učiteľa
- slovná zásoba je jednoduchá, ale stále primeraná zadanej téme
- časté gramatické chyby čiastočne ovplyvňujú zrozumiteľnosť prejavu

Stupeň nedostatočný (5), ak:

- ovláda obsahový a výkonový štandard na menej ako 25%
- žiak nie je schopný reagovať na podnet, svoje myšlienky nedokáže vyjadriť ani pomocou učiteľa
- používa nevhodnú slovnú zásobu, nie je schopný vyjadriť sa samostatne a súvislo
- prejav je veľmi krátky, výpovede sú väčšinou nezrozumiteľné, žiak nevie odpovedať na otázky
- neadekvátne a chýbajúca slovná zásoba bráni porozumeniu
- množstvo gramatických chýb znemožňuje porozumenie

Hodnotenie písomného skúšania žiaka

Jednotlivé formy písomného skúšania slúžia na overenie osvojených vedomostí a zručností žiaka, pričom sa vychádza zo stanovených vzdelávacích výstupov v témach jednotlivých tematických celkov.

Jednotlivé úlohy v testoch, previerkach zo slovnej zásoby a písomných prácach sa bodujú a následne percentuálne vyhodnocujú. Žiak je hodnotený podľa nasledovnej škály:

Hodnotenie

Výborný (1)	100% - 90%
Cháľitebný (2)	89% - 75%
Dobry (3)	74% - 50%
Dostatočný (4)	49% - 25%
Nedostatočný (5)	24% - 0%

Na hodnotenie sa využíva klasifikačná stupnica na základe brožúry „Vyučovanie angličtiny na Slovensku“ z 5. – 7.10. 2000 z vydavateľstva Oxford university press Slovakia.

Projektová práca

V projektovej práci sa hodnotia nasledujúce oblasti:

- slovná zásoba
- úprava (písomná, grafická)
- kreativita
- vynaložené úsilie
- zreteľnosť
- lingvistická správnosť (morfológia, syntax, lexikológia, pravopis)

Žiakov so zdravotným znevýhodnením začleneného v základnej škole a žiakov so ŠVVP hodnotíme s prihliadnutím na ich špecifické poruchy učenia.

Pri určení metód a foriem hodnotenia žiaka so zdravotným znevýhodnením sa riadime odporúčaniami poradenského zariadenia rezortu školstva.

Pri hodnotení učebných výsledkov rešpektujeme psychický a fyzický zdravotný stav žiaka, druh a stupeň zdravotného znevýhodnenia, ak má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete. Učebné výsledky žiaka posudzujeme objektívne a primerane náročne, pričom prihliadame aj na jeho vynaložené úsilie, svedomitosť, individuálne schopnosti, záujmy a na predpoklady jeho ďalšieho vzdelávania po ukončení povinnej školskej dochádzky. Pri hodnotení učebných výsledkov žiaka kladieme dôraz na jeho individuálne schopnosti, ktoré sú základom jeho pracovnej a sociálnej integrácie. Hodnotenie musí mať motivačnú funkciu.

VÝKONOVÝ ŠTANDARD Anglický jazyk

Lexika

1. žiak si osvojí 350 - 400 nových výrazov a pravopis, rozlišuje synonymá, antonymá, frázové slová (come on, go ahead, look up); skratky, tvorenie slov pomocou predpôn a prípon (happy - unhappy - happiness), výber slov a slovných spojení je prispôsobený daným konverzačným témam a používaným učebniciam

2. idiómy v rozsahu učiva

3. rozdiely v britskej a americkej lexike - podľa kontextu, tém, použitých materiálov

4. žiak používa dvojjazyčný slovník, naďalej sa oboznamuje s elementárnym výkladovým slovníkom
5. žiak si osvojí výrazy: adjective, adverb of time, possessive pronoun, genitive, definite, indefinite article, word order, present continuous tense, simple past tense

Morfológia

1. podstatné meno - nepravidelné množné číslo (podľa kontextu); počítateľné, nepočítateľné člen neurčitý, určitý
2. prídavné meno: krátke - stupňovanie, nepravidelné: good - better - the best
3. zámená: osobné; privlastňovacie; ukazovacie (these, those); opytovacie (who, what, when, where)
4. číslovky: základné do 100, radové 1 - 31; neurčité (much, many, a lot of); určovanie času; dátumy
5. príslovky: času; spôsobu (tvorenie pomocou -ly), frekvenčné príslovky (every, always)
6. predložky: miesta (above, between, among, inside, outside); času (in, on, at); pohybu (across, from)
7. spojky: but, because
8. slovesá: pravidelné; nepravidelné (be, have, get, do, go, say, know, make, come, think, write, read - ostatné podľa kontextu), modálne - have to
9. slovesné časy: prítomný priebehový čas jednoduchý minulý čas; zápor pomocou - do, does

Syntax

1. druhy viet podľa modálnosti a obsahu: otázka, zápor, záporná otázka pomocou - do, does; can, must - otázka, zápor
2. slovosled: podmet, prísudok, predmet, príslovkové určenie miesta, času
3. there is, there are - tvorenie otázky, záporu
4. žiak si osvojí, vo forme komunikačnej frázy, predložku na konci doplňujúcej otázky (napr.: Where are you from?)

Zvuková a grafická podoba jazyka

1. žiak si osvojí správnu výslovnosť koncoviek - s, es; ed; postupne si osvojí medzinárodné znaky fonetického prepisu; slovný a vetný prízvuk; intonáciu otázky
2. žiak si osvojí výslovnosť najbežnejšie používaných stiahnutých slovesných tvarov

Komunikačné situácie

1. poďakovanie
2. ospravedlnenie

Rečové zručnosti

1. Počúvanie:
  - a) priame - komunikácia v triede učiteľ - žiak, žiak - žiak
  - b) nepriame - počúvanie nahrávky so zameraním na doplnenie informácií počas počúvania, pričom nahrávka je zostavená ako krátky súvislý text alebo dialóg
2. Hovorenie:
  - a) žiak vie jednoducho opísať seba, obrázok, situáciu
  - b) použitím naučených fráz sa vie pýtať a odpovedať (Where do you live? It's on the right.)
  - c) vo forme rozprávania vie žiak vyjadriť, čo má alebo nemá rád (like, dislike)
  - d) úloha rolí („role play“) - riadená
3. Písanie:
  - a) žiak vie napísať jednoduchý list, pozdrav

b) vyplniť jednoduchý dotazník s doplnením osobných údajov

4. Čítanie:

a) žiak číta jednoduchý text, pochopí hlavnú myšlienku

b) žiak hľadá jednotlivé špecifické informácie v texte

c) žiak číta s porozumením, vie reprodukovať prečítaný text pomocou jednoduchých viet

Druhý cudzí jazyk – Nemecký jazyk

ÚROVEŇ A1

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu.

Nemecký jazyk prispieva k pochopeniu a objavovaniu tých skutočností, ktoré presahujú oblasť skúseností sprostredkovaných materinským a štátnym jazykom. Tento cudzí jazyk poskytuje živý základ a predpoklady pre komunikáciu učiacich sa v Európskej únii. Jeho osvojenie pomáha učiacemu sa prekonávať bariéry a tak prispieva k zvýšeniu jeho mobility v osobnom živote. Umožňuje poznávať odlišnosti v spôsobe života ľudí iných krajín a ich odlišné kultúrne tradície. Pomáha aj k vzájomnému medzinárodnému porozumeniu a k tolerancii. Vytvára podmienky pre spoluprácu škôl na medzinárodných projektoch. Učenie sa nemeckého jazyka podporuje otvorejší prístup k ľuďom.

Komunikácia a rozvoj kompetencií v cudzom jazyku sú dôležité pre podporu mobility v rámci Európskej únie, umožňujú občanom plne využívať slobodu pracovať a študovať v niektorom z jej členských štátov.

Realizácia vyučovania nemeckého jazyka prebieha jednak v kmeňových triedach, jednak v počítačových učebniach (využitie Internetu, multimédií), resp. v jazykovej učebni.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Cieľom predkladaných učebných osnov z cudzích jazykov je ponúknuť učiacim sa nielen súhrn jazykových kompetencií, ale aj kompetencie všeobecné tak, aby ich jazyková príprava efektívne zodpovedala požiadavkám moderného európskeho demokratického občana pripraveného na život v spojenej Európe. Cieľom vyučovania nemeckého jazyka na základnej škole je naučiť žiakov všetky formy dorozumievania sa v danom jazyku na kvalitnej úrovni t. j. rozvíjať všetky štyri rečové zručnosti – ústny prejav, čítanie, počúvanie a písomný prejav na základe osvojenej slovnej zásoby a gramatiky. V súčasnosti majú žiaci stále viac možností uplatňovať svoje rečové zručnosti pri hovorení, počúvaní (či už priamo cez živú osobu, alebo prostredníctvom rozhlasu a televízie). V čase rozvoja počítačovej techniky je písomná komunikácia medzi ľuďmi na celom svete veľmi rozšírená. Cieľom je ďalej naučiť základné formy dennej komunikácie, základné jazykové štruktúry a ich používanie v bežnej komunikácii, viesť k vlastnej tvorbe jazykových prejavov, naučiť pracovať so slovníkom a vyhľadávať potrebné informácie v cudzojazyčných textoch.

3. Výchovné a vzdelávacie stratégie – kompetencie

Východiskom výučby cudzieho jazyka musia byť produktívne sily vedomia žiaka, predovšetkým prirodzená zvedavosť, spontánnosť, radosť z nových poznatkov, zmyslové vnímanie okolia, motorika a fantázia, ktorá sa v priebehu pubertálneho vývoja mení a

získava iné formy vplyvom meniacich sa záujmov. Orientácia jazykového vzdelávania na kompetencie v nemalej miere vytvára podmienky pre nadpredmetové a medzipredmetové vzťahy, ktoré pomáhajú učiacemu sa chápať vzťahy medzi jednotlivými zložkami okolia a sveta, v ktorom existujú. Chápanie jazykového vzdelávania ako „vzdelávania pre život“ umožňuje každému jedincovi žiť podľa vlastných predstáv a uspokojenia. Nová koncepcia základnej pedagogickej dokumentácie vychádza zo základného dokumentu: *Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky*, ďalej SERR (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (Cambridge, 2001)), ktorý bol vytvorený na pôde Rady Európy. Tento dokument na jednej strane vytvára rámec pre tvorbu edukačných politík v oblasti jazykov, pričom sa zameriava na rozvoj komunikačných a kognitívnych kompetencií žiaka a na druhej strane stanovuje všeobecný stupeň dosiahnutia jednotlivých presne špecifikovaných kompetencií, čím vytvára rámec komunikačných spôsobilostí, ktoré môžu učitelia sa pri presne stanovených podmienkach dosiahnuť.

Dokument definuje jednotlivé kompetencie ako „*súhrn vedomostí, zručností a vlastností, ktoré umožňujú osobe konať*“, pričom:

„*Všeobecné kompetencie sú tie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale ktoré sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností.*

Komunikačné jazykové kompetencie sú tie, ktoré umožňujú osobe konať s použitím konkrétnych jazykových prostriedkov.

Kontext označuje konfiguráciu udalostí a situačných faktorov (fyzických aj iných), do ktorých sú situované komunikačné akty.

Jazykové činnosti predstavujú uplatňovanie vlastnej komunikačnej jazykovej kompetencie pri plnení úlohy v konkrétnej oblasti spracovania.

Stratégia je organizovaný, zámerný a riadený postup úkonov, ktorý si jednotlivec vyberie na splnenie ním zvolenej úlohy alebo úlohy, ktorú má nariadenú.

Úloha je definovaná ako také zámerné konanie, ktoré jednotlivec pokladá za potrebné na dosiahnutie daného výsledku v kontexte riešeného problému.“ (Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky, učenie sa, vyučovanie, hodnotenie, ŠPÚ Bratislava 2006, s.12 - 13).

Jednotlivé komunikačné úrovne:

- 1. základná úroveň A** nazvaná *Používateľ základov jazyka*, ktorá sa ďalej delí na
  - **úroveň A1** (fáza objavovania/oboznamovania sa s jazykom)
  - **úroveň A2** (počiatočná fáza využívania základných komunikačných nástrojov),
- 2. mierne pokročilá úroveň B** nazvaná *Samostatný používateľ*, ktorá sa ďalej delí na
  - **úroveň B1** (fáza plynulého využívania základných komunikačných nástrojov/prahová úroveň)
  - **úroveň B2** (fáza primeraného využívania komunikačných kompetencií v bežných komunikačných situáciách),
- 3. pokročilá úroveň C** nazvaná *Skúsený používateľ*, ktorá sa ďalej delí na
  - **úroveň C1** (fáza plynulého využívania komunikačných kompetencií v širokom komunikačnom kontexte)
  - **úroveň C2** (fáza celkového operačného využitia jazyka v akomkoľvek komunikačnom kontexte vrátane využívania interkultúrnych kompetencií).

Stanovenie úrovní ovládania jazyka má za cieľ presne vymedziť rámec pre harmonizáciu dosiahnutých jazykových kompetencií učiaceho sa, pričom kľúčovými kompetenciami v oblasti jazykovej prípravy sú: **porozumieť** (počúvať, čítať), **hovoriť** (ústna interakcia, samostatný ústny prejav) a **písať**. Kľúčové kompetencie sú priamo ovplyvňované kvalitatívnymi aspektmi ako rozsah, presnosť, plynulosť, interakcia a koherencia.

Kompetencie

Podľa *Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky* pri používaní a učení sa jazyka sa rozvíja celý rad kompetencií. Učiaci sa využívajú nielen všeobecné kompetencie, ale aj celý rad komunikačných jazykových kompetencií, ktoré spolupôsobia v rozličných kontextoch a v rôznych podmienkach. Zapájajú sa do jazykových činností, ktoré sa týkajú jazykových procesov, pri ktorých si vytvára a/alebo prijíma texty vo vzťahu k témam z konkrétnych oblastí.

Kompetencie definujeme ako súhrn vedomostí, zručností, postojov a hodnôt, ktoré umožňujú osobe konať. Preto základným princípom jazykového vzdelávania na báze kompetencií je zabezpečiť, aby učitelia sa:

- dokázal riešiť každodenné životné situácie v cudzej krajine a v ich riešení pomáhal cudzincom, ktorí sú v jeho vlastnej krajine,
- dokázal vymieňať si informácie a nápady s mladými ľuďmi a dospelými, ktorí hovoria iným jazykom a sprostredkujú mu svoje myšlienky a pocity,
- viac a lepšie chápal spôsob života a myslenia iných národov a ich kultúrne dedičstvo.

I. Všeobecné kompetencie

Všeobecné kompetencie sú tie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale ktoré sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností.

Učiaci sa na úrovni A1 rozvíjajú všeobecné kompetencie tak, aby dokázali:

- získavať uvedomene nové vedomosti a zručnosti,
- opakovať si osvojené vedomosti a dopĺňať si ich,
- uvedomovať si stratégie učenia pri osvojovaní si cudzieho jazyka,
- opísať rôzne stratégie učenia s cieľom pochopiť ich a používať,
- pochopiť potrebu vzdelávania sa v cudzom jazyku,
- dopĺňať si vedomosti a rozvíjať rečové zručnosti, prepájať ich s poznaným, systematizovať ich a využívať pre svoj ďalší rozvoj a reálny život,
- kriticky hodnotiť svoj pokrok, prijímať spätnú väzbu a uvedomovať si možnosti svojho rozvoja,
- udržať pozornosť pri prijímaní poskytovaných informácií,
- pochopiť zámer zadanej úlohy,
- účinne spolupracovať vo dvojiciach i v pracovných skupinách,
- aktívne a často využívať doteraz osvojený jazyk,
- využívať dostupné materiály pri samostatnom štúdiu,
- byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti.

II. Komunikačné jazykové kompetencie

Komunikačné jazykové kompetencie sú tie, ktoré umožňujú učiacemu sa konať s použitím konkrétnych jazykových prostriedkov. Na uskutočnenie komunikačného zámeru a potrieb sa vyžaduje komunikačné správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné v krajinách, kde sa cudzím jazykom hovorí.

Učiaci sa, ktorý dosiahne úroveň A1:

- rozumie známym každodenným výrazom a najzákladnejším frázam, ktorých účelom je uspokojenie konkrétnych potrieb, tieto výrazy a frázy dokáže používať,
- dokáže predstaviť seba aj iných, dokáže klásť a odpovedať na otázky o osobných údajoch, ako napríklad kde žije, o ľuďoch, ktorých pozná a o veciach, ktoré vlastní,
- dokáže sa dohovoriť jednoduchým spôsobom za predpokladu, že partner v komunikácii rozpráva

pomaly a jasne a je pripravený mu pomôcť.

Jazyková kompetencia

Učiaci sa na úrovni A1:

- používa iba základný rozsah jednoduchých výrazov týkajúcich sa osobných údajov a potrieb konkrétneho typu,
- má základný repertoár slovnej zásoby izolovaných slov a slovných spojení vzťahujúcich sa na dané konkrétne situácie,
- prejavuje iba obmedzené ovládanie základných gramatických štruktúr a typov viet, ktoré sú súčasťou osvojeného repertoáru,
- ovláda výslovnosť obmedzeného repertoáru naučených slov a slovných spojení zrozumiteľnú pre rodených hovoriacich, ktorí sú zvyknutí komunikovať s cudzincami,
- dokáže odpísať známe slová a krátke slovné spojenia, napríklad jednoduché pokyny alebo inštrukcie, názvy každodenných predmetov, názvy obchodov a bežne používané ustálené spojenia,
- dokáže vyhláskovať svoju adresu, štátnu príslušnosť a ostatné osobné údaje.

Sociolingvistická kompetencia

Učiaci sa na úrovni A1:

- dokáže nadviazať základnú spoločenskú konverzáciu tak, že použije najjednoduchšie spôsoby vyjadrenia zdvorilosti: dokáže pozdraviť aj rozlúčiť sa, predstaviť sa, poďakovať, ospravedlniť sa, atď.

Pragmatická kompetencia

Učiaci sa na úrovni A1:

- dokáže spájať slová alebo skupiny slov pomocou najzákladnejších lineárnych spojovacích výrazov, napríklad „a“ alebo „potom“,
- dokáže zvládnuť veľmi krátke izolované a väčšinou vopred naučené výpovede, ktoré sú poznamenané mnohými pauzami, nevyhnutnými na hľadanie výrazových prostriedkov, na artikuláciu menej známych slov a na pokusy o vhodnejšiu formuláciu.

III. Komunikačné zručnosti

Komunikačné zručnosti nemožno chápať izolovane, pretože sa navzájom prelínajú a dopĺňajú (integrované zručnosti).

Počúvanie s porozumením

Učiaci sa na úrovni A1:

- dokáže rozoznať známe slová a najzákladnejšie slovné spojenia týkajúce sa jeho samého, jeho rodiny a bezprostredného konkrétneho okolia, keď ľudia hovoria pomaly a jasne,
- rozumie, ak sa hovorí veľmi pomaly a pozorne, a ak dlhšie pauzy poskytujú čas na pochopenie zmyslu,
- rozumie jednoduchým pokynom, ktoré sú pomaly a zreteľne adresované a dokáže porozumieť krátkemu jednoduchému popisu cesty.

Čítanie s porozumením

Učiaci sa na úrovni A1

- rozumie známym menám, názvom, slovám a veľmi jednoduchým vetám, napríklad na oznámeniach a plagátoch alebo v katalógoch, na pohľadniciach,
- rozozná základné slovné spojenia v jednoduchých oznamoch z každodenného života,
- dokáže si pri jednoduchšom informačnom materiáli a krátkych, jednoduchých opisoch urobiť predstavu o obsahu, najmä ak má k dispozícii vizuálnu pomoc,
- rozumie krátkemu jednoduchému písomnému popisu cesty.

Písomný prejav

Učiaci sa na úrovni A1:

- dokáže napísať krátky osobný list alebo pohľadnicu, napríklad pozdrav z dovolenky,
- dokáže vyplniť jednoduché registračné formuláre s osobnými údajmi ako meno, štátna príslušnosť, adresa, telefón a podobne,
- dokáže napísať jednoduché slovné spojenia a vety o sebe a iných ľuďoch, o tom kde žijú a čo robia,
- vie si písomne vyžiadať informácie alebo ich podať ďalej,
- vie napísať jednoduché slovné spojenia alebo vety a použiť v nich spojovacie výrazy ako „a“, „ale“ alebo „pretože“.

Ústny prejav

Ústny prejav – dialóg

Učiaci sa na úrovni A1:

- dokáže komunikovať jednoduchým spôsobom za predpokladu, že jeho partner v komunikácii je pripravený zopakovať alebo preformulovať svoju výpoveď pri pomalšej rýchlosti reči, a že mu pomôže sformulovať, čo sa pokúša povedať,
- dokáže klásť a odpovedať na jednoduché otázky z oblasti jeho základných potrieb alebo na známe témy,
- používať jednoduché zdvorilostné formulácie ako pozdrav, lúčenie, opýtať sa niekoho ako sa má,
- vie predstaviť seba a iných a reaguje, keď ho predstavujú,
- rozumie každodenným výrazom, ktoré sú zamerané na uspokojenie jednoduchých konkrétnych komunikačných potrieb a vie reagovať na jednoduché informácie, ktoré sa dozvie,
- rozumie otázkam a pokynom, jednoduchému opisu cesty, vie niekoho o niečo požiadať a niekomu niečo oznámiť.

Ústny prejav – monológ

Učiaci sa na úrovni A1:

- dokáže využívať jednoduché slovné spojenia a ucelenými vetami opísať seba, miesto, kde žije, čo robí a ľudí, ktorých pozná.

4. Stratégie vyučovania - metódy a formy práce

výkladovo-ilustratívne metódy, motivačné metódy, motivačné rozprávanie, expozičné metódy ako vysvetľovanie, rozhovor, projektová práca s knihou a textom (čítanie s porozumením, spracovanie textových informácií), učenie prostredníctvom IKT, didaktické hry, metódy opakovania a precvičovania, skupinová práca, individuálne vyučovanie, frontálne vyučovanie získavanie

informácií - práca s odbornou literatúrou, vyhľadávanie informácií, dramatizácia, práca so slovníkom, výtvarné činnosti, písomné práce

5. Učebné zdroje

Učebnica Projekt Deutsch 1, 2
Pracovný zošit Projekt Deutsch 1, 2
Metodické príručky
kazety
mapy
Odborná literatúra
Cudzojazyčné časopisy a tlač
Balcová, Táňa: Nemčina – gramatika hrou
Slovníky – prekladové a výkladové
piesne, básne, rozprávky

Materiálno-technické a didaktické prostriedky:

- CD, kazetový prehrávač
- IKT pomôcky
- školská tabuľa
- nástenné mapy
- flash karty
- DVD filmy podľa výberu učiteľa
- tabuľky
- power point-ové prezentácie
- web stránky
- autentické materiály: inf. letáky, pexesá, obrázky, fotografie

6. Obsah vzdelávania a požiadavky na výstup

Medzipredmetové vzťahy:

Na hodine nemeckého jazyka sa využívajú poznatky aj z iných predmetov, najmä:

- Geografie
- Biológia
- Slovenského jazyka
- Hudobnej, výtvarnej výchovy
- Matematiky

Prierezové témy:

V predmete nemecký jazyk sa uplatňujú prierezové témy, a to:

- multikultúrna výchova
- osobnostný a sociálny rozvoj
- tvorba projektu a prezentačné zručnosti
- environmentálna výchova
- mediálna výchova

V **6. ročníku** sa žiaci najprv oboznámia s učebnicou, začne sa úvodom a pokračuje sa jednotlivými lekciami. Každá lekcia sa končí testom, vypracovaním projektu.

Obsah predmetu je koncipovaný na 66 hodín ročne, t.j. 2 hodiny týždenne.

Témam **Vianoce a Veľká noc**, ktoré sú včlenené časovo do decembra a apríla, sú venované 2 + 2 hodiny.

Ruský jazyk – druhý cudzí jazyk

Učebné osnovy

pre 6., 7., 8., 9. roč. ZŠ

Počet hodín týždenne: 6. a 7. ročník 1 hodina týždenne, 8, 9, ročník 2 hodiny týždenne

ŠVP: Štátny vzdelávací program pre 2. stupeň ZŠ v Slovenskej republike

ŠkVP: ZŠ Rozmarínová 1 Komárno – 2.stupeň

Ročník 6., 7., 8. a 9.

Stupeň vzdelania: ISCED 2 – nižšie sekundárne vzdelávanie

Forma štúdia: denná

Vyučovací jazyk: slovenský

Vypracované v rokoch: 2009, 2010, 2011, 2012

Obsah:

1. Charakteristika predmetu
2. Predpokladaný prínos Ruského jazyka
3. Časová koncepcia výchovy
4. Ciele predmetu
5. Obsah vzdelávania
6. Prehľad tematických celkov a odporúčaný počet hodín
7. Metódy a formy práce – stratégie vyučovania
8. Prierezové témy
9. Prepojenie s inými predmetmi
10. Učebné zdroje
11. Hodnotenie predmetu
12. Požiadavky na výstup

1. Charakteristika predmetu

Predmet ruský jazyk obsahovo je zameraný na poskytnutie základných predpokladov pre komunikáciu žiakov v rámci EÚ, prispieva k väčšej mobilite v osobnom živote, v ďalšom štúdiu a napokon uplatnením sa na trhu práce. Jednou z najdôležitejších tém je multikultúrna výchova žiakov. V praxi to znamená najmä sprostredkovanie takých hodnôt a utváranie takých názorov a postojov žiakov, ktoré sú potrebné na začlenenie sa do života nielen v Slovenskej republike, ale aj mimonášho štátu. Tolerancia, demokracia, asertívne správanie, identita a podobne by mali byť vlastnosti, ku ktorým by multikultúrna výchova mala

smerovať. Počas štúdia podľa tohto programu sa žiak dostane z referenčného stupňa A1 a A2 (používateľ základného jazyka) na stupeň B1 až B2 (samostatný používateľ jazyka). V rámci vyučovacieho predmetu sa uplatňujú i medzi predmetové vzťahy. Využíva sa najmä kooperácia s dejepisom a geografiou, pretože poznanie cudzieho jazyka v sebe spája jazykové schopnosti a kompetencie s poznaním histórie krajiny a samozrejme jej geografiu.

Kľúčovými kompetenciami v oblasti jazykovej prípravy sú:

porozumieť (počúvať, čítať), **hovorit'** (ústna interakcia, samostatný ústny prejav) a **písať**. Kľúčové kompetencie sú priamo ovplyvňované kvalitatívnymi aspektmi ako rozsah, presnosť, plynulosť, interakcia a spojitosť. V rámci predmetu ruský jazyk sa rozvíjajú všeobecné kompetencie, komunikačné jazykové kompetencie – jazykovú, sociolingvistickú a pragmatickú a komunikačné zručnosti – počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením, písomný a ústny prejav s dôrazom na rozvoj schopnosti čítať a písať v azbuke ako prvotnej kompetencie.

2. Predpokladaný prínos Ruského jazyka

Učenie sa cudzieho jazyka podporuje otvorenejší vzťah k ľuďom. Komunikácia a rozvoj kompetencií v jazyku podporujú mobilitu aj v rámci Európskej únie. Poznanie cudzieho jazyka otvára žiakom široké možnosti uplatnenia.

Počas vyučovacích hodín sa budú využívať rôzne formy, pri ktorých bude kladený dôraz na rozvoj komunikatívnych schopností. Táto komunikácia je založená na schopnosti porozumieť,

vyjadrovať a tlmočiť myšlienky, pocity, skutočnosti a názory ústnou i písomnou formou.

Spôsobilosť ovládať cudzí jazyk si vyžaduje znalosť slovnej zásoby, poznanie funkčnej gramatiky a uvedomenie si hlavných typov verbálnej interakcie.

Naučiť žiakov vážiť si iné kultúry pri zachovaní vlastnej identity, naučiť ich žiť s druhými ľuďmi.

Rozvíjať poznanie o všeobecnú rozhladenosť v súčasnom svete.

- Rozvíjať v žiakovi tvorivý štýl života.
- Rozvíjať projektové myslenie k riešeniu komplexných problémov.
- Formovať osobnosť žiaka pri tvorbe hodnôt a vkusu.

3. Časová koncepcia výchovy

6.r. 1 hodina týždenne

7. r 1 hodiny týždenne

8. r. 2 hodiny týždenne

9. r. 2 hodiny týždenne

4. Ciele predmetu

1.Všeobecný cieľ:

Vzdelávanie v predmete podporuje sebadôveru žiaka. Vedie ho k osvojeniu si vedomostí a nadobudnutých kompetencií, čo mu umožňuje zaujať aktívne miesto v ekonomickom, sociálnom a kultúrnom živote. Pripravuje žiaka na to, aby sa stal schopných a zodpovedným občanom, aby sa aktívne podieľal na rozvoji spoločnosti. Vedie ho k vnímaniu cudzieho jazyka ako prostriedku na získavanie a odovzdávanie informácií, názorov a postojov. Pestuje v žiakovi vedomie jazykovej príslušnosti k danému etniku, pocit jazykovej príbuznosti a spolupatričnosti s inými etnikami. Vedie žiaka k zvyšovaniu jazykovej kultúry. Zároveň ho vedie k zvládnutiu základných pravidiel medziludskej

komunikácie. V neposlednej rade vyučovací predmet buduje v žiakovi pozitívny vzťah k slovesným umeleckým dielam a rozvíja jeho emocionálne a estetické cítenie a vnímanie.

2.Špecifické ciele:

Jazykové vzdelávanie v cudzom jazyku na báze jednotlivých kompetencií vedie žiaka k tomu, aby vedel:

- Žiak pochopí potrebu vzdelávania sa v cudzom jazyku ako nikdy sa nekončiaci celoživotný proces
- v súlade s osvojovaním si lexikálnych jednotiek určených na produktívne a receptívne osvojenie základných gramatických javov nevyhnutných na komunikáciu, osvojovaných formou poučiek a vetných modelov, získať schopnosť porozumieť a tvoriť z gramatickej, pravopisnej a štylistickej stránky správne vety, dialógy a súvislé ústne prejavy
- naučiť sa azbuku a písať text v azbuke
- rozumieť textom čítaným a pri počúvaní zvukovej nahrávky
- rozumieť textom vzťahujúcim sa na žiakovu prácu
- zvládnuť väčšinu situácií, ktoré sa môžu vyskytnúť pri cestovaní
- komunikovať na témy týkajúce sa osobného života a záujmov
- začať, udržiavať a ukončiť rozhovor
- reagovať na repliky v situačnom dialógu
- prerozprávať príbeh alebo zápletku
- získanie zručností samostatne pracovať s učebnicou, riešiť úlohy v pracovnom zošite
- napísať súvislý text na témy, ktoré žiaka zaujímajú alebo ktoré sú mu známe
- napísať osobné listy opisujúce skúsenosti a dojmy
- vedome získať nové vedomosti a zručnosti.
- aktívne a často využívať doteraz osvojený cudzí jazyk
- vedieť odpovedať na otázky týkajúce sa tém jednotlivých lekcii
- rozvíjať u žiaka schopnosť spolupráce v triede, schopnosť pracovať vo dvojiciach a v skupinách
- prehlbovať a rozvíjať sebahodnotenie žiakov, fantáziu pri tvorbe situácii, replík, dotváraní textov a zapájania sa do jazykových hier

5. Obsah vzdelávania

Vyučovací proces pozostáva z opakovania a z preberania nového učiva vo vyváženom pomere, ktorý zodpovedá potrebám žiakov, ich stratégiám učenia sa.

Dve etapy:

- **začiatočná** predstavuje základy sluchového vnímania ruskej reči, prostredníctvom aktívneho osvojovania si základných fonetických javov, slovnej zásoby a frekventovaných rečových konštrukcií rozvíjať ústnu reč a posluch s porozumením. Okrem toho si žiaci osvoja základy techniky čítania, porozumenia čítaného textu a techniky písania. Prakticky si osvoja základné tvary slovies a funkciu pádov podstatných mien.
- **druhá etapa** predstavuje komplexný rozvoj rečových zručností v posluchu a čítaní, ústnom písomnom vyjadrovaní na základe jazykových javov (lexikálnych, gramatických, fonetických a pravopisných).

Prehľad tematických celkov a odporúčaný počet hodín

7. ročník (učebnica 5. ročník, lekcia 1 – 12), 33 hod. ročne

Predazbukové obdobie

Lekcia 1: V škole, v triede	1.hod.
Lekcia 2: Rodina	1.hod.

Azbukové obdobie:

Lekcia 3: Azbuka a, o ,k, m, t, obrátené e, n, ja	2.hod.
Lekcia 4: d, p, i, u, Doma, cvičenia.	2.hod.
Lekcia 5: v, e, l, r, Rieka, cvičenia:	2.hod.
Lekcia 6: b, z, s, r, V izbe, cvičenia.	2.hod.
Lekcia 7: c, f, jery, mäkký znak. Mesto, cvičenia.	2.hod.
Lekcia 8: jo, ju, j, V obchode, cvičenia	2.hod.
Lekcia 9: č, šč, ž, š Na hodine, Ira i jež, cvičenia.	2.hod.
Lekcia 10: ch, tvrdý znak, Na klzisku, cvičenia.	2.hod.
Lekcia 11: abeceda, Ahoj Ján – list, hádanky.	2.hod.
Lekcia 12: Opakovacia lekcia, V poli breza stála – pieseň.	2.hod.
Opakovanie, precvičovanie učiva, testy.	5.hod.
Písomné práce	2.hod.
Vyhodnotenie písomných prác	2.hod.
Krajina, ktorej jazyk sa učím	2.hod.

8. ročník (učebnica 5. ročník, lekcie 11. – 22.), 33 hod. ročne

Lekcia 11: Opakovanie - abeceda	1.hod.
Lekcia 12: Opakovacia lekcia	3.hod.
<u>Poazbukové obdobie:</u>	
Lekcia 13: Môj deň. Slovesá ,príslovky, cvičenia, hádanka.	3.hod.
Lekcia 14: Čo robíme v škole. Pravopis, cvičenia.	2.hod.
Lekcia 15: Ako pomáhame doma? Rok, mesiac, deň, týždeň, cvičenia.	2.hod.
Lekcia 16: Viete počítať? Čísllovky. Koľko máš rokov? Cvičenia, pieseň.	3.hod.
Lekcia 17: Ročné obdobia. Cvičenia, hádanky, rébusy.	2.hod.
Lekcia 18: Čo hovoria žiaci na výstavu. Počasie, slovesá, cvičenia, vtip, hádanky.	3.hod.
Lekcia 19: Na exkurzii v Moskve. Slovesá, cvičenia, rébusy	3.hod.
Lekcia 20: V zdravom tele - zdravý duch. Slovesá poznať a vedieť, cvič., príslovia.	3.hod.
Lekcia 21: Čoskoro začnú prázdniny. Cvičenia, ovocie zelenina, pieseň	3.hod.
Lekcia 22: Opakovacia lekcia. Môj deň v čase prázdnin. Cvičenia, hádanky.	1.hod.
Písomné práce	2.hod.
Vyhodnotenie písomných prác	2.hod.

9. ročník (učebnica 6. ročník, lekcie 1. – 10.), 66 hod. ročne

Lekcia 1: Ahoj škola!	7.hod.
Lekcia 2: Spomenieme si na leto.	7.hod.
Lekcia 3: V škole.	7.hod.
Lekcia 4: V rodine.	6.hod.
Lekcia 5: U nás doma.	4.hod.
Lekcia 6: V meste. Sankt Peterburg.	6.hod.
Lekcia 7: Choroby. U lekára.	8.hod.
Lekcia 8: Voľný čas. Záluby.	7.hod.
Lekcia 9: Máme radi prírodu.	7.hod.

Lekcia 10: V zime.	3.hod
Písomné práce	2.hod.
Vyhodnotenie písomných prác	2.hod.

10.ročník (učebnica 6. ročník, lekcie 11. – 20.), 66 hod. ročne

Lekcia 11. Opakovacia hodina.	7.hod
Lekcia 12: V obchode.	7.hod.
Lekcia 13: Doprava.	8.hod.
Lekcia 14: Dobrú chuť!.	6.hod.
Lekcia 15: Na jar.	4.hod.
Lekcia 16: Stretnutie s oblečením.	6.hod.
Lekcia 17: Máme záľubu v športe.	6.hod.
Lekcia 18: Na návšteve na dedine.	7.hod.
Lekcia 19: Zvláštna hodina geografie.	7.hod.
Lekcia 20: Opakovacia hodina.	4.hod
Písomné práce	2.hod.
Vyhodnotenie písomných prác	2.hod.

7.Metódy a formy práce – stratégia vyučovania

Výchovné a vzdelávacie stratégie

Rozšírenie komunikačných a sociálno-interakčných kompetencií

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- získať nové vedomosti a zručnosti
- dopĺňať si osvojené vedomosti
- rozvíjať zručnosti
- využívať vedomosti a zručnosti pre svoj ďalší rozvoj a reálny život
- pochopiť potrebu vzdelávania v cudzom jazyku
- pracovať v skupine, vo dvojiciach
- byť otvorení kultúrnej a etnickej rôznorodosti

Jazykové kompetencie

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- použiť slovnú zásobu nevyhnutnú na uspokojenie komunikačných potrieb
- použiť zvukové prostriedky jazyka
- poradiť si s osvojenou slovnou zásobou v každodennom konaní
- použiť osvojené slovné spojenia a výrazy
- použiť grafické štruktúry jazyka
- nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou

Sociolingvistické kompetencie

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- komunikovať v bežných spoločenských situáciách
- vyjadriť sa vo formálnom i neformálnom štýle
- rozvíjať spoločenskú konverzáciu
- uvedomiť si rozdiely v rôznych formách prejavu
- dodržiavať konvenciu slušnosti

Interkultúrne kompetencie

Výučba smeruje k tomu, aby si žiaci mohli:

- osvojiť interkultúrne vedomosti
- oboznámiť s cudzo-kultúrnymi hodnotami
- prijať cudzo-kultúrne elementy
- používať cudzo-kultúrne vedomosti

Pragmatické kompetencie

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- sformulovať svoje myšlienky v súlade s vyžadovanou stratégiou
- využívať jazykové prostriedky na získavanie informácií
- vyjadriť odmietnutie, túžbu, zámer, uspokojenie, záujem, prekvapenie, rozčarovanie, strach, súhlas, nesúhlas, pozdravenie, žiadosť, radosť
- vymieňať si a sprostredkovať informácie
- použiť výrazové prostriedky na začatie, udržanie a ukončenie rozhovoru

Komunikačné zručnosti

počúvanie:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- porozumieť prejav ako celok (tému, hlavné myšlienky)
- porozumieť pokynom informačného charakteru
- pochopiť vety, výrazy a slová
- rozoznať konkrétne komunikačné situácie
- pochopiť podstatné informácie z autentických rozhlasových a televíznych správ, informácie z autentických dialógov
- pochopiť zmysle jazykového prejavu cudzinca
- porozumieť prejavom naratívneho charakteru
- porozumieť prejavu informatívneho charakteru

čítanie:

- výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:
- vyhľadať konkrétne informácie
- rozumieť bežným tabuliam, nápisom, označeniam
- vyhľadať základné a rozširujúce informácie
- porozumieť korešpondenčné listy
- meniť stratégiu čítania podľa typu textu a účelu čítania
- čítať texty informatívneho charakteru (a následne im porozumieť)
- rozumieť textom a článkom z tlače, ukážkam z literárnych textov
- spracovať text (osnova, ...)
- analyzovať text

písanie:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- tvoriť písomný prejav (určenie témy, získanie informácií, tvorba osnovy, konceptu a čistopisu)
- písať jednoduchú korešpondenciu
- ovládať jazykové formy
- využívať jazykové prostriedky
- analyzovať text z obsahového a formálneho hľadiska
- vytvoriť praktické písomnosti: životopis, oznámenie, pozvánku, ...
- opísať osoby, zvieratá alebo veci

- jednoduchým spôsobom opísať udalosti, činnosti a skúsenosti
- napísať jednoduchý text na základe vizuálneho podnetu

hovorenie:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- vyjadriť svoje myšlienky, názory a postoje
- začať, viesť a ukončiť komunikáciu
- plynule a zrozumiteľne komunikovať
- použiť vhodné jazykové a mimojazykové prostriedky
- reagovať na počutý text odpoveďou i otázkou
- orientovať sa v danej komunikačnej situácii
- jednoduchými vetami opísať seba, svoju rodinu, iných ľudí, spôsob života a ich činnosť v škole
- uplatniť logickú nadväznosť
- tvoriť ústny prejav
- rozširovať si aktívnu slovnú zásobu a používať mimojazykové prostriedky

Stratégia vyučovania:

Prvou podmienkou komunikácie je komunikatívna situácia

Druhou je jednoznačná identifikácia reči

Treťou je sémantizácia reči(lexikálne jednotky, aj gramatické javy treba znázorňovať a nacvičovať v reálnych situáciách, nie izolovane)

Štvrtou je vhodná motivácia (je vhodné striedať činnosti, témy precvičovať v reálnych situáciách)

Piatou je vyučovanie kontrastným spôsobom

Vo vyučovacom predmete sa využívajú rôzne vyučovacie metódy a postupy, ktoré:

- vedú žiaka k osvojeniu si cudzieho jazyka
- rozširujú žiakove komunikačné zručnosti
- umocňujú u žiaka jeho vnímanie, pozornosť a myslenie
- dosahujú cieľ aj prostredníctvom vlastného objavovania
- pomáhajú dotvárať a korigovať názory študentov
- stimulujú žiaka k učeniu
- vedú ho k dosiahnutiu cieľov
- prispievajú k možnosti žiakovho uplatnenia v praxi, po ukončení stredoškolského štúdia

Metódy a postupy:

1. motivačné: motivačný rozhovor, didaktické hry
2. expozičné: výklad, vysvetľovanie, prednášky, prezentácia, práca s ukážkami
3. fixačné: skupinová diskusia, diskusia, rozprávanie, polemika
4. rozvíjajúce spôsobilosti pri práci s IKT: využitie internetu na získavanie informácií, práca s internetovými jazykovými príručkami
5. rozvíjajúce spôsobilosti vedúce k iniciatívnosti a podnikavosti: medzi predmetové projekty,

kooperatívne učenie

Formy práce:

Frontálna výučba, skupinová práca žiakov (prezentácia, dialógy na danú tému, ...), individuálna práca žiakov (rôzne formy výstupu podľa témy – ústny prejav, písomná práca), práca s knihou, práca s doplnkovým textom, analýzy ukážok (písomných, akustických, DVD), práca v jazykovej učebni, práca s IKT.

8. Prierezové témy

Multikultúrna výchova - multikultúrna spoločnosť, cestovanie, krajina, ktorej jazyk sa učím, vzťahy medzi ľuďmi, zamestnanie

Mediálna výchova - masmédiá, komunikácia a jej formy, práce s rôznymi zdrojmi informácií

Osobný a sociálny rozvoj - sebahodnotenie, silné a slabé stránky, hranie rolí, zážitkové vyučovanie

Environmentálna výchova - človek a príroda, veda a technika, vzdelanie a vzdelávanie

Ochrana zdravia - šport, ľudské telo, zdravie, stravovanie, voľný čas, záľuby, mládež a svet

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

9. Prepojenie s inými predmetmi

- geografia, dejepis, biológia, výtvarná výchova, etická výchova, informatika,...

10. Učebné zdroje

Učebné zdroje sa využívajú na vytváranie presnejších predstáv, pojmov. Sú zdrojom informácií, sú cestou k motivácii, k upevňovaniu osvojených vedomostí, zručností a názorov.

Plnia rôzne funkcie (motivačnú, spätnoväzbovú, informačnú, precvičovaciu, aplikačnú a kontrolnú)

1. *auditívne*: CD, počítačový program *vizuálne*: učebnica, knihy, časopisy, doplnkový text, literárne ukážky, fotografie, prezentácia
2. *audiovizuálne*: DVD
3. *kombinované*: multimédiá

Odborná literatúra:

učebnice ruského jazyka pre 5.r., 6. r.

1. slovníky
2. textový materiál z rôznych zdrojov: časopisy, internet, literárne ukážky

Didaktická technika a materiálne výučbové prostriedky:

Počítač, CD - prehrávač, dataprojektor.

Obrazový materiál, textový materiál, posluchové nahrávky, DVD, CD.

11. Hodnotenie predmetu Ruský jazyk – druhý cudzí jazyk

Hodnotenie a klasifikácia prebieha v súlade s **Metodickým pokynom č. 22/2011** na hodnotenie žiakov základnej školy.

V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje práva dieťaťa a humánne sa správa voči žiakovi. Predmetom hodnotenia vo výchovno-vzdelávacom procese sú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol vo vyučovacom predmete v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiaka podľa školského poriadku. Hodnotenie slúži ako prostriedok pozitívnej podpory zdravého rozvoja osobnosti žiaka.

Podkladom pre celkové hodnotenie vyučovacieho predmetu Ruský jazyk sú:

- a) známky alebo slovné hodnotenie za ústne odpovede
- b) známky alebo slovné hodnotenie za písomné práce, didaktické testy, praktické práce
- c) posúdenie prejavov žiaka podľa čl. 1 ods. 8.

Kritériá hodnotenia žiaka v predmete ruský jazyk

Hodnotenie a klasifikácia v ruskom jazyku sleduje základné všeobecné a komunikačné kompetencie, ktoré sa prejavujú vo využívaní základných komunikačných zručností: čítanie, písanie, počúvanie, samostatný ústny prejav a rozhovory. Pri hodnotení v predmete ruský jazyk ako druhý výberový jazyk sa berú do úvahy tieto aspekty: obsahová primeranosť, plynulosť čítania, zvládnutie slovnej zásoby, jazyková správnosť a štruktúra odpovede.

Hodnotenie žiaka zahŕňa nasledovné formy a metódy overovania požiadaviek na jeho vedomosti a zručnosti:

- písomné – písomné ovládanie azbuky, bleskovky zo slovnej zásoby, kontrolné práce
- ústne – primeraný rozhovor, opis obrázka, reprodukcia textu
- schopnosť komunikácie a spolupráce pri riešení úloh v skupine
- pripravenosť a záujem o predmet

Hodnotenie ústneho skúšania žiaka

Žiak dosiahne:

Stupeň v ý b o r n ý (1), ak:

- ovláda obsahový a výkonový štandard aspoň na 90%
- primerane reaguje na podnet, nachádza súvislosti so zadanou témou
- k splneniu úlohy pristupuje aktívne a tvorivo
- používa správne jazykové prostriedky a téme primeranú slovnú zásobu
- jeho prejav je zrozumiteľný, výslovnosť a intonácia sú jasné, prirodzené a zrozumiteľné
- výpoveď je takmer gramaticky správna

Stupeň ch v á l i t e b n ý (2), ak:

- ovláda obsahový a výkonový štandard aspoň na 75%
- primerane reaguje na podnet a správne interpretuje zadanú úlohu
- používa takmer vždy primeranú slovnú zásobu a správne jazykové prostriedky
- prejav prerušuje len zriedkavo kratšími prestávkami, ktoré sú spôsobené menšími jazykovými nedostatkami
- ojedinelé gramatické chyby žiaka neovplyvňujú zrozumiteľnosť prejavu

Stupeň d o b r ý (3), ak:

- ovláda obsahový a výkonový štandard aspoň na 50%
- žiak reaguje na podnet, jeho prejav je zväčša súvislý a jasný
- používa zväčša téme primeranú slovnú zásobu, nedostatky v používaní jazykových prostriedkov nebránia porozumeniu
- plynulosť a zrozumiteľnosť prejavu sťažujú častejšie krátke prestávky, žiak je schopný reagovať na otázky a impulzy učiteľa
- slovná zásoba je primeraná, žiak používa aj nesprávne výrazy a chýbajúce výrazy dokáže len sporadicky opísať
- gramatické chyby nestážujú zrozumiteľnosť prejavu

Stupeň d o s t a t o č n ý (4), ak:

- ovláda obsahový a výkonový štandard aspoň na 25%
- žiak interpretuje zadanú úlohu len s pomocou učiteľa, prejav je nesúvislý a výpovede nie sú celkom jasné
- má obmedzenú slovnú zásobu, používa často nesprávne jazykové prostriedky
- reaguje len krátkymi odpoveďami na otázky učiteľa

- slovná zásoba je jednoduchá, ale stále primeraná zadanej téme
- časté gramatické chyby čiastočne ovplyvňujú zrozumiteľnosť prejavu

Stupeň nedostatočný (5), ak:

- ovláda obsahový a výkonový štandard na menej ako 25%
- žiak nie je schopný reagovať na podnet, svoje myšlienky nedokáže vyjadriť ani pomocou učiteľa
- používa nevhodnú slovnú zásobu, nie je schopný vyjadriť sa samostatne a súvislo
- prejav je veľmi krátky, výpovede sú väčšinou nezrozumiteľné, žiak nevie odpovedať na otázky
- neadekvátna a chýbajúca slovná zásoba bráni porozumeniu
- množstvo gramatických chýb znemožňuje porozumenie

Hodnotenie písomného skúšania žiaka

Jednotlivé formy písomného skúšania slúžia na overenie osvojených vedomostí a zručností žiaka, pričom sa vychádza zo stanovených vzdelávacích výstupov v témach jednotlivých tematických celkov.

Jednotlivé úlohy v testoch, previerkach zo slovnej zásoby a písomných prácach sa bodujú a následne percentuálne vyhodnocujú.

Po prebratí polročného a celoročného učiva sú vedomosti žiaka overované a hodnotené písomným testom. Základný test by mal obsahovať:

- úlohy k slovnej zásobe
- gramatická produkcia - žiaci tvoria časť odpovede sami
- rozpoznávanie gramatických javov – voľba odpovede
- čítanie s porozumením

Žiak je hodnotený podľa nasledovnej škály:

Hodnotenie

Výborný (1)	100% - 90%
Chválibežný (2)	89% - 75%
Dobry (3)	74% - 50%
Dostatočný (4)	49% - 25%
Nedostatočný (5)	24% - 0%

Žiakov so zdravotným znevýhodnením začleneného v základnej škole a žiakov so ŠVVP sa hodnotia s prihliadnutím na ich špecifické poruchy učenia.

Pri určení metód a foriem hodnotenia žiaka so zdravotným znevýhodnením sa riadime odporúčaniami poradenského zariadenia rezortu školstva.

Pri hodnotení učebných výsledkov rešpektujeme psychický a fyzický zdravotný stav žiaka, druh a stupeň zdravotného znevýhodnenia, ak má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete. Učebné výsledky žiaka posudzujeme objektívne a primerane náročne, pričom prihliadame aj na jeho vynaložené úsilie, svedomitosť, individuálne schopnosti, záujmy a na predpoklady jeho ďalšieho vzdelávania po ukončení povinnej školskej dochádzky. Pri hodnotení učebných výsledkov žiaka kladieme dôraz na jeho individuálne schopnosti, ktoré sú základom jeho pracovnej a sociálnej integrácie.

12. Požiadavky na výstup

Žiak:

- dokáže nadviazať základnú spoločenskú konverzáciu tak, že použije najjednoduchšie spôsoby vyjadrenia zdvorilosti: dokáže pozdraviť aj rozlúčiť sa, predstaviť sa, poďakovať, ospravedlniť sa, atď.

- dokáže komunikovať jednoduchým spôsobom za predpokladu, že jeho partner v komunikácii je pripravený zopakovať alebo preformulovať svoju výpoveď pri pomalšom tempe reči, a že mu pomôže sformulovať, čo sa pokúša povedať,
- dokáže klásť a odpovedať na jednoduché otázky z oblasti jeho základných potrieb
- vie známe témy, používať jednoduché zdvorilostné formulácie ako pozdrav, lúčenie, opýtať sa niekoho ako sa má
- vie predstaviť seba a iných a reaguje, keď ho predstavujú
- rozumie každodenným výrazom, ktoré sú zamerané na uspokojenie jednoduchých konkrétnych komunikačných potrieb a vie reagovať na jednoduché informácie, ktoré sa dozvie
- rozumie otázkam a pokynom, jednoduchému opisu cesty, vie niekoho o niečo požiadať
- dokáže napísať krátky osobný list alebo pohľadnicu
- dokáže napísať jednoduché slovné spojenia a vety o sebe a iných ľuďoch, o tom kde žijú a čo robia
- rozumie známym menám, názvom, slovám a veľmi jednoduchým vetám, napríklad na oznámeniach a plagátoch alebo v katalógoch, na pohľadniciach
- dokáže rozoznať známe slová a najzákladnejšie slovné spojenia týkajúce sa jeho samého, jeho rodiny a bezprostredného konkrétneho okolia, keď ľudia hovoria pomaly a jasne
- rozumie, ak sa hovorí veľmi pomaly a pozorne, a ak dlhšie pauzy poskytujú čas na pochopenie zmyslu
- rozumie jednoduchým pokynom, ktoré sú pomaly a zreteľne adresované a dokáže porozumieť krátkemu jednoduchému popisu cesty
- má základný repertoár slovnej zásoby izolovaných slov a slovných spojení vzťahujúcich sa na dané konkrétne situácie
- si uvedomuje viacvýznamovosť slov
- má osvojené ustálené spojenia
- vie používať dvojazyčné a výkladové slovníky
- vie používať želacie a opytovacie vety
- vie použiť správny slovosled vo vetách
- vie používať neurčitkové a predložkové väzby
- vie nadviazať priateľstvo
- rozvíja si logické myslenie
- rozvíja si multikulturálne vzťahy
- naučí sa prvé a druhé časovanie
- osvojí si slovesá so zmenou kmeňovej spoluhlásky
- vie používať prítomný, minulý, budúci čas, jednoduchý budúci čas
- osvojí si skloňovanie podstatných mien
- osvojí si koncovky prídavných mien

5. Obsahový a výkonový štandard RUJ pre 6. -9. ročník

Obsah vyučovania tvoria potenciálne zložky, ktoré sa podstatne podieľajú na dosahovaní vytýčeného cieľa – adekvátnej úrovne cudzojazyčnej komunikatívnej kompetencie.

Vyučovanie ruského jazyka na základnej škole sa delí na dve etapy:

- prvé dva roky tvoria začiatočnú etapu, ďalšie nasledujúce mierne pokročilú etapu učenia sa jazyka. Úlohou začiatočnej etapy je dať žiakom základy sluchového vnímania ruskej reči. Prostredníctvom aktívneho osvojenia si základných fonetických javov, slovnej zásoby a

frekventovaných rečových konštrukcií rozvíjať ústnu reč a poslušnosť s porozumením. Okrem toho si žiaci osvoja základy techniky čítania, porozumenia čítaného textu a techniky písania. Prakticky si osvoja základné tvary slovies a funkciu pádov podstatných mien.

- úlohou druhej etapy je komplexný rozvoj rečových zručností v posluchu a čítaní, ústnom písomnom vyjadrovaní na základe jazykových javov (lexikálnych, gramatických, fonetických a pravopisných).

Rozdelenie obsahu do ročníkov v základnej škole

6. ročník

1. Predazbukové obdobie

Ciele:

- žiaci si hravým spôsobom osvojujú základné fonetické a grafické javy ruského jazyka a rečové zručnosti: počúvať s porozumením jednoduché ruské texty, dorozumievať sa po rusky vo vymedzenom okruhu rečových situácií.

Slovná zásoba

Žiak si v predazbukovom období osvojí aktívne asi 60 slov a slovných spojení z tematických okruhov škola, rodina, hračky, receptívne asi 20 slov a výrazov zo školskej terminológie.

Obsah:

Predazbukové obdobie

1.1. V škole, v triede

1.2. Rodina

2. Azbukové obdobie

Ciele:

- žiaci sa učia čítať s porozumením jednoduché ruské texty a písať azbukou. Učia sa imitovať ruskú výslovnosť a intonáciu, osvojujú si tlačenu a písanu azbukou a základné pravidlá čítania a písania.

ŠPECIFIKÁCIA OBSAHU

Rečové zručnosti

Posluch

Žiaci sa učia:

- rozlišovať sluchom fonologické protiklady a odlišnosti ruskej výslovnosti
- rozumieť základným ruským pokynom a inštrukciám učiteľa a správne na ne reagovať vstan(-te), sadis – sadites, povtoraj(-te), slušaj(-te), otkrojte ucebnik a pod.
- počúvať s porozumením rozprávanie učiteľa o jednoduchom deji, znázornenom obrázkami
- počúvať s porozumením krátke ruské rozprávky a poviedky, jednoduché hádanky básnické, riekanky v spomalenom tempe reči

Vedieť:

- povedať stručný obsah počutého textu v materinskom jazyku

Ústny prejav

Žiaci si osvoja:

- pozdravy: Zdravstvuj(-te), Do svidania!
- zdvorilostné výrazy: spasibo, požalujsta

Žiaci by mali vedieť:

- reagovať na rečové modely typu: Kak tebjja zovut? Mena zovut..... –Što eto? – Eto kukla. – Kto eto? – Eto Ivan.
- reagovať a obmieňať dialógy typu: Gde tvoja ručka? – Na stole. – U tebjja jest sobaka? Da jest. (Net.)
- jednoduchými vetami opísať dej podľa obrázku
- vyjadriť jednoduchú prosbu a vďaku, pozdrav a oslovenie

- používať osvojené slová a slovné spojenia v dialogickej reči, v prirodzených i navodených rečových situáciách

Čítanie

Žiaci by mali vedieť:

- čítať malé i veľké písmená tlačenej a písanej azbuky
- čítať so správnou výslovnosťou, prízvukom a intonáciou slova, jednoduché vety a jednoduchý súvislý text so známou slovnou zásobou
- pravidlá čítania koncoviek – ogo, - ego .

Písomný prejav

Žiaci by mali vedieť:

- písať malé i veľké písmená azbuky, správne ich spájať
- správne odpisovať a prepisovať slová a jednoduché vety
- správne prepísať text písaný tlačenu azbukou

Jazykové prostriedky

Ciele:

Výslovnosť

Žiaci si osvoja:

- neprízvučné o, prízvučné ja
- samohláska i zmäkčuje výslovnosť predchádzajúcej spoluhlásky
- prízvučné a neprízvučné e
- výslovnosť nepárových spoluhlások č, šč - mäkko
- výslovnosť ž - tvrdo
- výslovnosť tvrdých a mäkkých párových spoluhlások l – l', d - d', n – ň, m – m, v – v, f – f', s – š, z – ž , r – r'
- výslovnosť samohlásky y
- j na začiatku slova
- pravidlá čítania písmen ja, je, jo, ju, mäkký znak, v slovách vo všetkých polohách
- čítanie koncovky - tsja, (nravitsja)
- čítanie spoluhlásky na konci slova
- čítanie slov što, zdravstvujte, sevodnja, požalujsta
- správnú intonáciu jednoduchej oznamovacej a opytovacej vety s opytovacím slovom a bez opytovacieho slova

Žiaci by mali vedieť:

- sluchom rozlišovať prízvučné a neprízvučné slabiky a rozdiely vo výslovnosti jednotlivých hlások v porovnaní s materinským jazykom
- aktívne osvojené slová vyslovovať so správnym prízvukom a redukciou neprízvučných slabík
- poradie azbuky

Slovná zásoba

Žiaci si osvoja:

- základné a radové číslovky od 1 do 12, názvy dní a mesiacov
- vyhľadávanie neznámych slov v lekciovom slovníku učebnice
- používanie jednoduchých tvarov rozkazovacieho spôsobu typu vozmi, skaži, daj v konštrukciách na vyjadrenie prosby
- používanie konštrukcií na pobádanie k spoločnej činnosti typu davaj , pojdom
- vyjadrenie záporu slovom net a časticou ne

Gramatika

Žiaci si osvoja tieto javy:

Podstatné mená

- genitív jednotného čísla podstatných mien s konštrukciou u mena net (cevo)
- akuzatív jednotného čísla podstatných mien na otázku kuda? s predložkami v, na (v školu, na stadijon)
- lokál jednotného čísla podstatných mien vo význame miesta (na stole)
- lexikálne ostatné pády podstatných mien v rámci syntaktických štruktúr v rečových modeloch

Prídavné mená

- nominatív a akuzatív jednotného čísla prídavných mien typu novyj, novaja
- lexikálne ostatné pády prídavných mien v rámci syntaktických štruktúr v rečových modeloch

Zámená

- ukazovacie zámená eto, eta, etot v nominatíve a lokále jednotného čísla (v etom dome)
- ostatné pády lexikálne v rámci syntaktických štruktúr v rečových modeloch

Číslovky

- používanie základných čísloviek 1 – 12 s podstatným menom a čísloviek 5 – 10 s podstatným menom

Slovesá

- tvary sloviess v prítomnom čase
- tvary minulého a budúceho času nedokonavých sloviess typu pisál, -a, -i, ja budu pisát' a slovesa byt
- tvary 1. a 2. osoby jednotného čísla prítomného času sloviess ljubiť, chotel

Grafika a pravopis

Žiaci si osvoja:

- pravopis písania slabík gi, ki, chi
- mäkký znak
- pravopis zápornej častice pri slovesách

Žiaci by mali vedieť:

- čítať tlačenuú a písanuú azbukuu
- písať malé i veľké písmená písanej azbuky
- graficky vyjadriť mäkkosť spoluhlások (dada, ploščad, brjuki, sem, pismo)
- graficky vyjadriť j v rôznych polohách: ja, moja, tvoj

Obsah

6. ročník (učebnica 6. ročník, lekcie 1. – 11.), 33 hod. ročne

2. 1. Azbuka, a, o, k, m, t, obrátené e, n, ja	
2. 2. Doma, d, p, i, u	
2. 3. Rieka, v, e, l, r	
2. 4. V izbe, b, z, s, g	
2. 5. Mesto, c, f, jery, mäkký znak	
2. 6. V obchode, jo, ju, j	
2. 7. Na hodine, č, šč, ž, š	
2. 8. Na klzisku, ch, tvrdý znak	
2. 9. Abeceda, Ján – list	
2.10. Opakovacia lekcia	
2.11. Písomné práce	2.hod.
2.12. Vyhodnotenie písomných prác	2.hod

7. ročník:

3. Poazbukové obdobie

Ciele:

V tomto ročníku sa končí začiatková etapa vyučovania ruského jazyka.

Komunikatívny cieľ vyučovania ruštiny sa realizuje v ďalšom rozvíjaní posluchu a čítania s porozumením, v ústnom a písomnom vyjadrovaní na základe osvojenej slovnéj zásoby, lexikálne osvojených gramatických poznatkov.

ŠPECIFIKÁCIA OBSAHU

Rečové zručnosti

Posluch

Žiaci si upevňujú rozlišovanie základných melodických celkov a fonologických protikladov – spájanie zvukovej stránky so stránkou významovou.

Žiaci sa naučia rozumieť súvislým prejavom učiteľa, v rámci známych tém i s malým počtom neznámych slov, ktorých význam možno odhadnúť z kontextu.

Ústny prejav

Žiaci sa naučia:

- klásť otázky k bežným situáciám v triede a odpovedať na ne
- odpovedať na otázky a tvoriť otázky k textu
- obmieniať dialógy na základe daných tém a slovných okruhov
- vedieť foneticky správne a výrazne recitovať jednu – dve básne, spievať niekoľko piesní

Čítanie

Žiaci si osvoja:

- hlasné a tiché čítanie s porozumením
- čítať ruské texty s menším počtom neznámych slov, ktorých význam možno odhadnúť z kontextu alebo vyhľadať v abecednom prekladovom slovníku

Písomný prejav

Žiaci si osvoja a upevnia:

- správne návyky písania azbukou, osobitnú pozornosť treba venovať správne napájaniu jednotlivých písmen azbuky
- písomne odpovedať na otázky a tvoriť otázky
- napísať krátky pozdrav, blahoželanie k sviatkom
- písať adresy na listy do Ruska
- písať úlohy v PZ

Jazykové prostriedky

Výslovnosť

Žiaci si osvoja a upevnia:

- správnu výslovnosť nových slov so zreteľom na výslovnosť spoluhlások, na prízvuk a redukciu neprízvučných slabík
- intonáciu ruskej oznamovacej a opytovacej vety na imitatívnom (napodobovanie)základe
- výslovnosť v slove ténis a gimnástika

Slovná zásoba

Žiaci si osvoja:

- ďalšie nové slová a slovné spojenia na témy uvedené v obsahu
- správne používať slovesá a spojenie typu: idti – jechat a spojenie typu: idjot dožd
- základné číslovky do 1000
- ďalšie frázy spoločenského styku typu: skažite požalujsta... prostite požalujsta.... dajte mne požalujsta..... pojd'om.....
- názvy mesiacov na vyjadrovanie dátumu na otázku: Kakoje cegodna číslo?

- návyk práce s abecedným prekladovým slovníkom učebnice

Gramatika

Podstatné mená

Naučiť sa používať:

- genitív vo väzbách vyjadrujúcich – zápor: u mena net karandaša....
- miestne údaje s predložkami: s, iz: Ja idu s pocty, (iz teatra)
- datív vo väzbách typu: napisať bratu, my chodili po ulicam
- akuzatív vo väzbe s predložkami na, v vo význame smeru pohybu: idti v klass, vo väzbách vyjadrujúcich určenie času a miesta: Ja vernus v pondel'nik. Ja jedu v gorod (na stadion)
- lokál v konštrukciách vyjadrujúcich predmet, o ktorom hovoríme: My govorim o sestre.
- inštrumentál v predložkových konštrukciách: s (so): guljat s otcom

Prídavné mená

Osvojiť si:

- Kakój? Kakája? Kakóe? Kakíje?

Zámená

Osvojiť si:

- najčastejšie používané pády osobných zámen: ja, mena, mne, so mnoj, lexikálne vo vetách

Číslovky

Vedieť počítať do 100, osvojiť si väzby základných čísloviek s počítaným predmetom

Príslovky

Osvojiť si:

- tvorbu prísloviak: napr. utro – utrom, noč – nočju
- tvorbu prísloviak: vesná – vesnój, léta – létam, óseň – óseňju, zimá - zimój

Slovesá

Osvojiť si:

- neurčitok sloviak v slovníku
- koncovky sloviak: napr. ja idu, ja jédu, ja govorjú, ja igráju
- koncovky sloviak: napr. my id'om, my jédem, my govorím, my vídim
- koncovky sloviak: napr. ty id'oš, ty jédeš, ty govoríš, ty vídiš
- koncovky sloviak: napr. vy id'ote, vy jédete, vy govoríte, vy vídite
- koncovky sloviak: napr. on prid'ot, on jéd'et, on govorít, on l'jubít
- koncovky sloviak: napr. oní idút, oní jédut, oní pajút, oní d'élajut, oní kričát, oní učat, oní govorját, oní l'jubjat
- katát'sa na lýžach,...
- časovať sloveso chotét'
- po ž, š, č, šč sa píše a, u
- prítomný čas – prvé a druhé časovanie
- používanie sloviak idtí a jéchat' na
- minulý čas: napr. on délal, on zanimálsja,...
- používanie sloviak znať a umét'
- budúci čas: napr. ja búdu otdychát',...

S k l a d b a

Osvojiť si:

- vetné štruktúry so slovnými spojeniami s odlišnou väzbou ako v slovenskom jazyku typu: u mena bolit golova. U nego jest sobaka. Mne vosem let.
- vetné štruktúry vedľajších viet typu: Skažite požalujsta, gde zdes škola?.
- tvoriť vety s viacnásobnými vetnými členmi so spojkami i, a

Grafika a pravopis

Žiaci si osvoja:

- grafiku písmen azbuky
- pravopis nových slov

Obsah:

7. ročník (učebnica 5. ročník, lekcie 12. – 22.), 66 hod. ročne

3. 1. Lekcia 13: Mój deň.	3.hod.
3. 2. Lekcia 14: Čo robíme v škole.	3.hod.
3. 3. Lekcia 15: Ako pomáhaš doma?	4.hod.
3. 4. Lekcia 16: Viete počítat'?	3.hod
3. 5. Lekcia 17: Ročné obdobia.	3.hod
3. 6. Lekcia 18: Čo hovoria žiaci na výstavku.	2.hod.
3. 7. Lekcia 19: Na exkurzii v Moskve.	4.hod
3. 8. Lekcia 20: V zdravom tele - zdravý duch.	3.hod
3. 9. Lekcia 21: Prázdniny.	3.hod
3. 10. Lekcia 22: Opakovacia lekcia.	2.hod
3. 11. Písomné práce	2.hod.
3. 12. Vyhodnotenie písomných prác	2.hod.

8. ročník:

4. Poazbukové obdobie

Ciele:

V tomto ročníku pokračuje ďalší rozvoj rečových zručností v posluchu a v čítaní, ústnom a písomnom vyjadrovaní na základe jazykových javov.

ŠPECIFIKÁCIA OBSAHU

Rečové zručnosti

Posluch

Žiaci si naďalej upevňujú rozlišovanie základných melodických celkov a fonologických protikladov – spájanie zvukovej stránky so stránkou významovou.

Žiaci na vyššej úrovni rozumejú súvislým prejavom učiteľa, v rámci známych tém i s malým počtom neznámych slov, ktorých význam možno odhadnúť z kontextu.

Ústny prejav

Žiaci sa naučia:

- klásť otázky k bežným situáciám v témach, ktoré sú uvedené v obsahu a odpovedať na ne
- odpovedať na otázky a tvoriť otázky k textu
- tvoriť dialógy na základe daných tém a slovných okruhov
- vedieť foneticky správne a výrazne recitovať niekoľko básní, spievať niekoľko piesní.

3. Čítanie

Žiaci si osvoja:

- čítať s porozumením ruské texty s prevažne známym jazykovým materiálom
- čítať i ruské texty obsahujúce neznáme slová, ktorých význam možno odhadnúť z kontextu alebo vyhľadať v abecednom prekladovom slovníku.

4. Písomný prejav

Žiaci si naďalej osvojujú a upevňujú:

- správne návyky písania azbukou, osobitnú pozornosť treba venovať správne napájaniu jednotlivých písmen azbuky
- sa naučia písomne vyjadriť hlavné myšlienky z jednoduchého vypočutého prejavu alebo prečítaného textu

- sa naučia samostatne s pomocou slovníka, gramatických tabuliek sformulovať vlastné myšlienky vo forme listu, pozdravu, blahoželania,...
- písomne odpovedať na otázky a tvoriť otázky

Jazykové prostriedky

Výslovnosť

Žiaci si osvoja a upevnia:

- výslovnosť č-šč, ž- š, c
- mäkká a tvrdá výslovnosť párových spoluhlások, l-l', r-r', s-s', z-z'
- výslovnosť iz dóma - is školy, s otcom - z déreva, - so stolá, bez šápy - bes mámy
- zvukovú stránku ruského jazyka, prízvuk v rámci slova, rytmického taktu, vetný dôraz, rytmus, intonáciu rôznych typov viet

Slovná zásoba

Žiaci si osvoja:

- spôsoby tvorenia slov odvodením, skladaním, medzinárodne používanými slovami
- ďalšie nové slová a slovné spojenia na témy uvedené v obsahu

Gramatika

Žiaci budú vedieť aktívne používať morfológické a syntaktické javy potrebné na dosiahnutie požadovanej úrovne produktívnych rečových zručností.

Podstatné mená:

Skloňovanie:

- nominatív
- u, ot, s, so, do, bez, iz, dľa, pösle, ókolo + genitív
- k, po + datív
- vyjadriť časový úsek, akuzatív
- v, na, o, ob + lokál
- s, përed, nad, za, pod, méždu + inštrumentál
- nesklonné slovo etáž

Slovesá:

- 1. časovanie, prítomný čas čítať, risovať, nestí
- slovesá so zmenou kmeňovej spoluhlásky písať
- 2. časovanie, prítomný čas hovoriť, slýšať, chodiť
- minulý čas čítal, pil, á, o, i, nës,...
- budúci čas ja búdu čítať, ja pročítaju
- používať zvrätne častice s, sa
- časovať sloveso musieť
- zaujímať sa + inštrumentál
- časovať sloveso chotët
- používať slovesá íst', chodiť, jazdiť

Prídavné mená:

- tvoriť prídavné mená vesennaja, ee,...

Číslovky:

- 2,3,4 párty, učeníká
- 5,6,100 part, učeníkóv
- neurčité mnógo, málo, nëskoľko

S k l a d b a

- pred 2,3,4 dňami, pred týždňom, pred mesiacom, pred rokom
- aptëka rabótaet s....do, aptëka otkrýta s ....do

Grafika a pravopis

Žiaci si osvoja:

- pravopis slov a mien označujúcich národnosť
- pravopis a používanie zvratných častíc

Obsah:

8. ročník (učebnica 6. ročník, lekcie 1. – 10.), 66 hod. ročne

4. 1. Lekcia 1: Ahoj škola!	7.hod.
4. 2. Lekcia 2. Spomenieme si na leto.	7.hod.
4. 3. Lekcia 3. V škole.	8.hod.
4. 4. Lekcia 4. V rodine.	6.hod.
4. 5. Lekcia 5. U nás doma.	4.hod.
4. 6. Lekcia 6. B meste. Petrohrad.	6.hod.
4. 7. Lekcia 7. Choroby. U lekára.	6.hod.
4. 8. Lekcia 8. Voľný čas. Záluby.	7.hod.
4. 9. Lekcia 9. Máme radi prírodu.	7.hod.
4.10. Lekcia 10. V zime.	4.hod.
4.11. Písomné práce	2.hod.
4.12. Vyhodnotenie písomných prác	2.hod.

9. ročník:

5. Poazbukové obdobie

Ciele:

V tomto ročníku naďalej pokračuje rozvoj rečových zručností v posluchu a v čítaní, ústnom a písomnom vyjadrovaní na základe jazykových javov.

ŠPECIFIKÁCIA OBSAHU

Rečové zručnosti

Posluch

Žiaci si naďalej upevňujú rozlišovanie základných melodických celkov a fonologických protikladov – spájanie zvukovej stránky so stránkou významovou.

Žiaci na vyššej úrovni rozumejú súvislým prejavom učiteľa, v rámci známych tém i s malým počtom neznámych slov, ktorých význam možno odhadnúť z kontextu.

- žiaci vedia porozumieť pokynom informačného charakteru
- žiaci vedia rozoznať konkrétne komunikačné situácie
- žiaci vedia rozlíšiť v texte základné a rozširujúce informácie
- vedia odhadnúť z kontextu význam neznámych slov

Ústny prejav

Žiaci sa naučia:

- orientovať sa v danej komunikačnej situácii
- začať, viesť a ukončiť komunikáciu
- reagovať na počutý text odpoveďou i otázkou
- uplatniť logickú nadväznosť
- tvoriť ústny prejav
- klásť otázky k bežným situáciám v témach, ktoré sú uvedené v obsahu a odpovedať na ne
- odpovedať na otázky a tvoriť otázky k textu
- vedieť foneticky správne a výrazne recitovať niekoľko básní, spievať niekoľko piesní
- vedia zostaviť krátke rozprávanie

Čítanie

Žiaci si osvoja:

- čítanie so správnou výslovnosťou, prízvukom a intonáciou

- vyhľadať konkrétne informácie
- rozumieť ukázkam z literárnych textov
- rozumieť bežným tabuliam, nápisom
- spracovať text
- analyzovať text
- čítať s porozumením ruské texty s prevažne známym jazykovým materiálom
- čítať i ruské texty obsahujúce neznáme slová, ktorých význam možno odhadnúť z kontextu alebo vyhľadať v abecednom prekladovom slovníku.
- žiaci vedia vyhľadať relevantné informácie z obrázkov, grafov, tabuliek, ktoré sprevádzajú písaný text

Písomný prejav

Žiaci si naďalej osvojujú a upevňujú:

- správne návyky písania azbukou, osobitnú pozornosť treba venovať správne napájaniu jednotlivých písmen azbuky
- sa naučia písomne vyjadriť hlavné myšlienky z jednoduchého vypočutého prejavu alebo prečítaného textu
- sa naučia samostatne s pomocou slovníka, gramatických tabuliek sformulovať vlastné myšlienky vo forme listu, pozdravu, blahoželaní,...
- písomne odpovedať na otázky a tvoriť otázky
- žiaci vedia vyplniť jednoduchý formulár

Jazykové prostriedky

Výslovnosť

Žiaci si osvoja a upevnia:

- výslovnosť -ogo, -ego, -ov, -v, spoluhlások po -i, jery, spoluhlásky „č, c, r-f, s,
- zvukovú stránku ruského jazyka, prízvuk v rámci slova, rytmického taktu, vetný dôraz, rytmus, intonáciu rôznych typov viet

Slovná zásoba

Žiaci si osvoja:

- spôsoby tvorenia slov odvodzovaním, skladaním, medzinárodne používanými slovami
- ďalšie nové slová a slovné spojenia na témy uvedené v obsahu

Gramatika

Žiaci budú vedieť aktívne používať morfológické a syntaktické javy potrebné na dosiahnutie požadovanej úrovne produktívnych rečových zručností.

Podstatné mená:

Skloňovanie:

- všetky pády, mužský, stredný, ženský rod, jednotné a množné číslo
- nesklonné typu metró, kinó, paľtó,...

Slovesá:

- dať – daváť, položiť – postáviť – povestiť, sprosiť, odeváť – nadevát – odevát'cja, odét', Iskát', čistiť, stať,
- 1. časovanie, prítomný čas čítať, risováť, nestí
- slovesá so zmenou kmeňovej spoluhlásky písať
- 2. časovanie, prítomný čas hovoriť, slýšať, chodíť
- minulý čas risováł, á, o, i, věz,...
- budúci čas ja búdu pet'

Prídavné mená:

- tvoriť prídavné mená typu vesénnij, létnij, sínij – sínego,...

Číslovky:

100 -1 000, 1 000 000, 1 000 000 000

- dátum

Ustálené spojenia:

- potrebujem, potrebuješ, ...potrebujú
- Daj na stôl vázu! – Daj si kabát na vešiak.
- každý pondelok, každý víkend(cez víkend)
- to nie je pošta, ale obchod,...
- Prijátneho apetítu!, Sčastlívogo putí!

Grafika a pravopis

Žiaci si osvoja:

- pravopis slov označujúcich svetové strany
- pravopis číselníkov

Obsah:

9. ročník (učebnica 6. ročník, lekcie 11. – 20.), 66 hod. ročne

5. 1. Lekcia 11. Opakovacia hodina.	7.hod
5. 2 Lekcia 12: V obchode.	7.hod.
5. 3 Lekcia 13: Doprava.	7.hod.
5. 4. Lekcia 14: Dobrú chuť!.	6.hod.
5. 5. Lekcia 15: Na jeseň.	4.hod.
5. 6. Lekcia 16: Stretnutie s oblečením.	6.hod.
5. 7. Lekcia 17: Máme záľubu v športe.	8.hod.
5. 8. Lekcia 18: Na návšteve na dedine.	7.hod.
5. 9. Lekcia 19: Zvláštna hodina geografie.	7.hod.
5.10. Lekcia 20: Opakovacia hodina.	3.hod
5.11 Písomné práce	2.hod.
5.12. Vyhodnotenie písomných prác	2.hod.

Človek a príroda

BIOLÓGIA

1. Charakteristika predmetu

Učebný predmet umožňuje rozvíjať a prehĺbovať poznatky o živých organizmoch s dôrazom na vzájomné vzťahy organizmov a vzťahy k prostrediu, ako aj človeka k živým a neživým zložkám prostredia. Predmet je zameraný na chápanie živej a neživej prírody ako celku. To predstavuje poznanie konkrétnych prírodných celkov a život organizmov v ich životnom prostredí. Orientuje sa na prejavy života a vzájomné vzťahy organizmov, chápanie základných súvislostí živých a neživých zložiek prírody, ako výsledku vzájomného pôsobenia rôznych procesov. Vedie k schopnosti triediť informácie a poznatky, využívať ich v praktickom živote, rozvíjať aktívny a pozitívny vzťah k prírode, človeku a ochrane jeho zdravia . Základným štruktúrnym prvkom je špirálovité usporiadanie obsahu v jednotlivých ročníkoch a tematických celkoch.

2. Predpokladaný prínos predmetu

- *Rozvoj prirodzenej intuície, citu a rozumovej činnosti u žiaka*
- *Rozvoj tvorivosti žiaka*
- *Rozvoj komplexného pohľadu na prírodu a jej ochranu*
- *Prirodzená orientácia v hodnotách*
- *Rozvoj projektového myslenia a vlastného riešenia problémov*
- *Žiak ako formovateľná osobnosť pri tvorbe vlastného postoja k prírode a sebe samému*

3. Časová koncepcia – učebný plán ŠkVP

- 5. ročník - 2 hodiny týždenne*
- 6. ročník - 1 hodiny týždenne*
- 7. ročník - 2 hodiny týždenne*
- 8. ročník - 1 hodiny týždenne*
- 9. ročník - 1 hodina týždenne*

4. Ciele predmetu – kompetencie

Kognitívne ciele

- *Poznať a chápať život v prírodných celkoch a život organizmov v nich žijúcich*
- *Poznať väzby organizmov na životné prostredie v prejavoch života a vzájomných vzťahoch ako súčastí celku*
- *Chápať základné súvislosti a vzťahy prírodných objektov, ako výsledok vzájomného pôsobenia prírodných procesov a javov*
- *Chápať základné biologické procesy vo väzbe na živé a neživé zložky prírody*
- *Viesť k schopnosti triediť informácie a osvojené poznatky a využívať v praktickom živote*

Sociálne ciele

- *Vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti*
- *Pracovať vo dvojiciach alebo v skupinách, vzájomne radiť a pomáhať*
- *Prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti, hodnotiť vlastné výkony a pokroky v učení*

Psychomotorické ciele

- *Používať správne postupy a techniky pri praktických činnostiach*
- *Dodržiavať pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia*

- *Využívať učebné, kompenzačné a iné pomôcky*

5. Metódy

- *Vhodne zvolená úvodná motivácia*
- *Krátky výklad, dialóg žiak- učiteľ, žiak- žiak, riadený rozhovor, pozorovanie, metóda individuálnej a skupinovej práce*
- *Metódy problémového vyučovania, ktoré prispievajú k rozvíjaniu logického, tvorivého a kritického myslenia*

6. Kontrola a hodnotenie žiakov

Kontrola a hodnotenie žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 22/2011 s účinnosťou od 1. mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.

Pri hodnotení sa dbá na motivačnú funkciu hodnotenia, kombinovanie klasifikácie so slovným hodnotením a rešpektujú sa vekové a individuálne osobitosti žiaka.

Na kontrolu a hodnotenie žiakov je potrebné dodržať postupy na zabezpečenie korektného a objektívneho hodnotenia:

1. *Pri verbálnej forme kontroly úrovne osvojenia poznatkov je vhodné uprednostňovať prezentovanie poznatkov žiakmi na základe dobrovoľnej odpovede žiaka alebo určenia konkrétneho žiaka učiteľom. Odporúča sa uplatniť postup verbálnych odpovedí 3 žiakov v časovom limite 5 min. Pri verbálnej kontrole zisťovať a hodnotiť najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.*
2. *Písomnou formou je vhodné kontrolovať a hodnotiť osvojenie základných poznatkov prostredníctvom testu na konci tematického celku, skupiny podobných učebných tém alebo jednotlivých tém v časovom limite 20 min v rozsahu 10 – 15 otázok zostavených podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu. Optimálne hodnotenie je na základe percentuálnej úspešnosti podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.*
3. *Pri praktických aktivitách je vhodné slovné hodnotenie praktických zručností (vrátane správnosti náčrtov a schém podľa potreby) s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Optimálne je slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka, zvlášť aktívnych žiakov, výborné alebo veľmi zlé práce môžeme hodnotiť známku. V nižších ročníkoch sa odporúča pristupovať k tvorbe záverov na základe stručnej osnovy danej učiteľom.*
4. *Preverovať úroveň samostatnej práce žiakov a schopností práce s textom formou hodnotenia správ zo samostatných pozorovaní, riešení zadaných úloh, práce s internetom a vzdelávacími programami podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.*
5. *Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, grafických prejavov a komunikatívnych zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov, referátov a súťaží podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.*

7. Učebné zdroje pre 6. ročník

- *obrazy, modely, prírodniny*
- *prezentácie na interaktívnej tabuli*
- *mikroskopické preparáty*
- *encyklopédie, atlasy*
- *iná odborná literatúra*
- *časopisy*
- *pracovné listy*
- *IKT*
- *internet*
- *DVD*
- *Učebnica – Uhreková, M., Hantabálová, I. a kol. : Biológia pre 6. ročník základnej školy. EXPOL PEDAGOGIKA, s.r.o., 2009.*

8. Obsah vzdelávania pre 6. ročník

A. Obsah učebného predmetu – tematické celky

B. Obsahový a výkonový štandard – ŠVP

C. Časovo-tematický, výchovno-vzdelávací plán – ŠkVP

A. Obsah učebného predmetu – tematické celky:

1. *Život s človekom a v ľudských sídlach*
2. *Základná štruktúra života - bunka*
3. *Vnútoraná organizácia tela organizmov*
4. *Vnútoraná stavba tela rastlín a húb*
5. *Vnútoraná stavba tela bezstavovcov*

Praktické aktivít

B. Obsahový a výkonový štandard – ŠVP

Obsahová časť	Výkonová časť
<i>Život s človekom a v ľudských sídlach</i>	
<i>Eudské obydlia a ich okolie. Vplyv ľudskej činnosti na prispôsobovanie sa organizmov prostrediu.</i>	<i>Uviest' osobitosti ľudských obydlií a ich okolia pre život organizmov. Uviest' význam kríženia rastlín a živočíchov pre človeka. Uviest' význam zdomácnovania živočíchov pre človeka.</i>
<i>Mikroorganizmy žijúce s človekom. Poznávanie a význam pre človeka.</i>	<i>Uviest' prejavy škodlivosti parazitickej baktérie pre človeka. Opísať využitie mliečnych a kvasných baktérií. Uviest' príklad využitia kvasiniek človekom. Uviest' podmienky výskytu plesní v domácnosti. Uviest' príklad priemyselnej výroby s využívaním kvasinky.</i>
<i>Pestované rastliny v záhradách. Pestované ovocné stromy a kry. Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam.</i>	<i>Pomenovať podľa ukážky zástupcu cibul'ovej, hlúbovej a koreňovej zeleniny. Poznať na ukážke a pomenovať strukovinu. Rozlíšiť a pomenovať na ukážke päť druhov zeleniny. Vysvetliť potrebu hnojenia pôdy v záhrade pri dlhoročnom pestovaní plodín. Vysvetliť význam zeleniny vo výžive človeka.</i>

	<p><i>Poznať na ukážke a pomenovať dva ovocné stromy.</i></p> <p><i>Poznať na ukážke a pomenovať dve rastliny s drobným dužinatým ovocím.</i></p> <p><i>Vysvetliť význam ovocia pre zdravie človeka.</i></p>
<p><i>Nežiaduci spoločníci človeka. Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam. Zásady prevencie pred šírením nákazy.</i></p>	<p><i>Zdôvodniť na príklade škodlivosť vnútorného a vonkajšieho parazita.</i></p> <p><i>Poznať na ukážke dva živočíchy znehodnocujúce potraviny.</i></p> <p><i>Poznať zásady ochrany pred vnútornými parazitmi.</i></p> <p><i>Poznať spôsob odstránenia vši z vlasov.</i></p>
<p><i>Včelárstvo, rybárstvo a rybníkarstvo. Spoločenský život včiel. Zásady chovu včiel a rýb. Chovateľsky významné vtáky.</i></p>	<p><i>Opísať na ukážke význam včely matky, robotnice, trúda v úli.</i></p> <p><i>Uviesť príklady významu chovu včely pre človeka.</i></p> <p><i>Vysvetliť význam rýb pre človeka.</i></p> <p><i>Na ukážke pomenovať samca a samicu kury, kačice, husi a morky.</i></p> <p><i>Vysvetliť na príklade kohúta a sliepky pohlavnú dvojtvarosť.</i></p> <p><i>Uviesť význam chovu kury, kačice, husi alebo morky pre človeka.</i></p>
<p><i>Blízky spoločníci človeka. Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam. Spolunažívanie živočíchov a ľudí v domácnosti.</i></p>	<p><i>Porovnať odlišnosti vonkajších znakov psa a mačky.</i></p> <p><i>Pomenovať na ukážke jedno plemeno psa. Uviesť zásady chovu psa a mačky v domácnosti.</i></p> <p><i>Uviesť príklad starostlivosti o drobné domáce živočíchy.</i></p>
<p><i>Chovateľsky významné cicavce. Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam. Zásady chovu.</i></p>	<p><i>Rozpoznať na ukážke tri druhy hospodárskych zvierat.</i></p> <p><i>Rozpoznať na ukážke samca, samicu a mláďa dvoch hospodárskych zvierat.</i></p> <p><i>Uviesť význam chovu jedného druhu hospodárskeho zvierat'a.</i></p> <p><i>Uviesť dôsledky pridávania veľkého množstva chemických prípravkov do potravy hospodárskych zvierat.</i></p>
<p><i>Cicavce žijúce s človekom. Poznávanie podľa vonkajších znakov, riziká prenosu nakažlivých ochorení, ochrana a prevencia.</i></p>	<p><i>Rozlíšiť na ukážke myš a potkana.</i></p> <p><i>Uviesť riziko výskytu myši a potkanov v domácnosti.</i></p> <p><i>Poznať spôsoby ochrany pred myšami a potkanmi.</i></p>
<p><i>Živočíchy v okolí ľudských sídiel. Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam.</i></p>	<p><i>Uviesť dva bezstavovce žijúce v záhrade alebo sade.</i></p> <p><i>Vysvetliť škodlivosť premnoženia niektorých bezstavovcov v domácnosti, záhrade a sade.</i></p> <p><i>Opísať význam spevavých vtákov v okolí domácností.</i></p> <p><i>Poznať na ukážke troch spevavých vtákov. Uviesť príklad spevavého vtáka, ktorý sa živí hmyzom.</i></p>
<p><i>Základná štruktúra života - bunka</i></p>	
<p><i>Rastlinná a živočíšna bunka. Základná stavba a funkcia častí bunky.</i></p>	<p><i>Pomenovať na ukážke časti rastlinnej bunky. Vysvetliť význam bunkového jadra a chloroplastu.</i></p> <p><i>Pomenovať na ukážke časti živočíšnej bunky. Určiť na ukážke zhodné a rozdielne znaky rastlinnej a živočíšnej bunky.</i></p>
<p><i>Vnútorná organizácia tela organizmov</i></p>	
<p><i>Nebunkové a jednoduché bunkové organizmy. Stavba tela. Význam, vplyv na človeka, nakažlivé ochorenia,</i></p>	<p><i>Porovnať stavbu vírusu a baktérie.</i></p> <p><i>Rozhodnúť, či pôvodcom nákazy chrípky, žltacky, angíny je vírus alebo baktéria.</i></p>

<i>prevencia.</i>	<i>Uviest' príklad troch nákazlivých ochorení. Uviest' možnosti predchádzania šíreniu vírusových a bakteriálnych nákaz.</i>
<i>Stavba tela jednobunkových organizmov. Stavba tela mnohobunkových organizmov.</i>	<i>Pomenovať na ukážke črievičky hlavné časti tela. Porovnať na ukážke stavbu tela drobnozrnka a črievičky. Priradiť pletivo a tkanivo k rastline a živočíchovi. Určiť na ukážke rastliny jej orgány. Určiť na ukážke štruktúry tela živočicha bunku, tkanivo, orgán, sústavu orgánov.</i>
<i>Vnútoraná stavba tela rastlín a húb</i>	
<i>Stavba tela nekvitnúcich rastlín. Machy a paprade.</i>	<i>Pomenovať na ukážke časti tela machu. Pomenovať na ukážke časti tela paprade. Uviest' význam výtrusov pre machy a paprade.</i>
<i>Stavba tela kvitnúcich rastlín. Koreň, prijímanie živín koreňom, význam pre život rastliny.</i>	<i>Rozlíšiť na ukážke stavby koreňa pokožku, dužinu, cievne zväzky, koreňové vlásky. Uviest' živiny, ktoré rastlina prijíma koreňom. Vysvetliť význam koreňa pre rastlinu.</i>
<i>Stonka (dreviny, byliny), prúdenie látok stonkou, význam pre život rastliny.</i>	<i>Roztriediť na ukážke dreviny a byliny podľa stavby stonky. Vysvetliť význam cievnych zväzkov v stonke. Určiť na konáriku púčiky a vysvetliť ich význam. Zdôvodniť význam stonky pre život rastliny.</i>
<i>List. Fotosyntéza, dýchanie, vyparovanie vody, význam pre život v prírode.</i>	<i>Určiť na ukážke stavby listu dôležité časti pre fotosyntézu. Uviest' význam prieduchov v pokožke listu. Vymenovať látky, ktoré listy pri dýchaní zo vzduchu prijímajú a ktoré do vzduchu vylučujú. Uviest' význam listov pre prijímanie živín a dýchanie.</i>
<i>Kvet. Opelenie a oplodnenie. Význam pre rozmnožovanie rastlín.</i>	<i>Rozlíšiť na ukážke kvetný obal, tyčinku a piestik. Uviest' význam peľového zrnka a vajíčka. Opísať na schéme opelenie kvetu. Uviest', kedy nastáva v kvete oplodnenie. Zdôvodniť, prečo je kvet rozmnožovací orgán rastliny.</i>
<i>Plod a semeno, rozdelenie plodov, význam pre rozmnožovanie rastlín.</i>	<i>Určiť na ukážke plodu oplodnie a semeno. Rozlíšiť na ukážke dužinatý a suchý plod. Pomenovať na ukážke semena zárodok a kľúčne listy. Vysvetliť význam plodu a semena pre rastlinu, živočíchov a človeka.</i>
<i>Rastlinné telo. Súčinnosť orgánov pre príjem živín, prenos a vylučovanie látok. Vplyv svetla, tepla, vody a živín.</i>	<i>Vymenovať látky, ktoré potrebuje rastlina pre život. Pomenovať na ukážke rozmnožovacie a vyživovacie orgány kvitnúcej rastliny. Pomenovať na ukážke orgány, ktorými rastlina prijíma výživu a dýcha, prúdia látky, prijíma a vyparuje vodu.</i>
<i>Huby s plodnicou jedlé a jedovaté, rozlíšenie podľa typických znakov. Kvasinky, plesne, lišajníky, stavba tela.</i>	<i>Rozlíšiť stavbu jedlej a jedovatej huby s plodnicou. Rozlíšiť na ukážke hubu s výtrusnicami na lupeňoch a v rúrkach. Rozlíšiť na ukážke kvasinku a pleseň podľa stavby tela. Uviest' význam výtrusnice plesne. Opísať na ukážke stavbu tela lišajníka.</i>
<i>Vnútoraná stavba tela bezstavovcov</i>	

<p><i>Pŕhlivce - drobné vodné živočích. Stavba tela a základné telesné funkcie.</i></p>	<p><i>Vysvetliť, ako nezmar prijíma potravu a dýcha. Vysvetliť, prečo sa nervová sústava nezmara nazýva rozptýlená. Uviest' význam vajíčok a spermií nezmara. Vysvetliť význam púčikov u nezmara. Vysvetliť význam slova obojpohlavný živočích.</i></p>
<p><i>Ploskavce a hlístovce - vnútorné parazity. Stavba tela.</i></p>	<p><i>Uviest' časť tráviacej sústavy človeka, v ktorej žije pásomnica a hlíst. Opísať prijímanie potravy hlísty a pásomnice. Opísať podľa ukážky rozmnožovanie hlísty alebo pásomnice. Vysvetliť nevyhnutnosť dostatočnej tepelnej úpravy mäsa a umytia ovocia a zeleniny pred konzumáciou.</i></p>
<p><i>Mäkkýše – živočích so schránkou. Stavba tela a základné telesné funkcie.</i></p>	<p><i>Uviest' miesto uloženia vnútorných orgánov slimáka. Porovnať podľa ukážky schránku slimáka a škl'abky. Vysvetliť, prečo je slimák obojpohlavný živočích. Uviest' orgánovú sústavu, ktorou slimák prijíma a spracováva potravu. Porovnať dýchacie orgány slimáka a škl'abky. Určiť na ukážke ústny, prijímací a vylučovací otvor škl'abky.</i></p>
<p><i>Obrúčkavce - živočích s obrúčkami. Stavba tela a základné telesné funkcie.</i></p>	<p><i>Uviest', aký orgán umožňuje dážd'ovke pohyb. Zdôvodniť, názov zatvorená obehovej sústavy dážd'ovky. Opísať, ako dýcha dážd'ovka. Zdôvodniť názov rebríčkovej nervovej sústavy dážd'ovky. Uviest' význam opasku dážd'ovky.</i></p>
<p><i>Článkonožce - živočích s článkovaným telom. Stavba tela a základné telesné funkcie.</i></p>	<p><i>Vysvetliť význam jedovej žľazy pavúka. Pomenovať sústavu, ktorá rozvádza u pavúka a raka v tele kyslík. Uviest' orgán raka, ktorý tvorí vonkajšiu kostru. Porovnať dýchacie orgány pavúka a raka. Uviest' na ukážke ústneho orgánu hmyzu príklad potravy. Určiť na ukážky končatiny spôsob pohybu hmyzu. Pomenovať dýchací orgán hmyzu. Zdôvodniť názov rebríčkovej nervovej sústavy hmyzu.</i></p>

Námety praktických aktivít

Pozorovanie buniek pokožky dužinatej šupiny cibule, plesne alebo kvasinky mikroskopom. Pozorovanie a rozlišovanie vyživovacích a rozmnožovacích orgánov kvitnúcej rastliny voľným okom. Pozorovanie vnútornej stavby koreňa, stonky dreviny a byliny, vnútornej stavby kvetu. Pozorovanie stavby tela a prejavov života črievičky, vonkajšej stavby tela hmyzu, ústnych ústrojov, končatín a krídel hmyzu.

Námety na samostatné pozorovania (krátkodobé, dlhodobé)

Vypestovať podľa návodu plesň a pozorovať stavbu tela. Naklíčiť podľa návodu semeno a pozorovať jeho stavbu. Ako vplyva smer svetla na rast stonky? Potrebujú semená na klíčenie vzduch (vodu, teplo)? Prečo sa v sfarbenej vode zafarbili biele kvety?

Námety na tvorbu projektov

Zeleň v okolí môjho bydliska (školy, obce, mesta, sídliska). Pestovanie a ochrana zelene v triede (škole, v domácnosti). Dreviny v našom parku (záhrade, okolí školy). Môj pes (mačka, chrček, morča, kanárik). Vtáky v okolí môjho bydliska (školy, parku, sídliska). Starostlivosť o vtáky v zime (v okolí školy, bydliska).

CHÉMIA

1. Charakteristika predmetu

Predmet chémie umožňuje žiakom hlbšie porozumieť zákonitostiam chemických javov a procesov. Obsah učiva tvoria poznatky o vlastnostiach a použití látok, s ktorými sa žiaci stretávajú v každodennom živote. **Zvlášť významné je, že pri štúdiu chémie špecifickými poznávacími metódami si žiaci osvojujú i dôležité spôsobilosti. Ide predovšetkým o rozvíjanie spôsobilosti objektívne a spoľahlivo pozorovať, experimentovať a merať, vytvárať a overovať hypotézy v procese riešenia úloh rôznej zložitosti.** Organickou súčasťou učebného predmetu chémie je aj systém vhodne vybraných laboratórnych prác, ktorých správna realizácia si vyžaduje osvojenie si základných manuálnych zručností a návykov bezpečnej práce v chemickom laboratóriu.

2. Predpokladaný prínos predmetu

- **Rozvoj prirodzenej intuície a rozumovej činnosti u žiaka**
- **Rozvoj tvorivosti žiaka**
- **Rozvoj komplexného pohľadu na prírodu a jej ochranu**
- **Prírodná orientácia v hodnotách**
- **Rozvoj projektové myslenie a vlastného riešenia problémov**
- **Rozvoj spôsobilosti objektívne a spoľahlivo pozorovať, tvorba vlastného postoja**

3. Časová koncepcia – učebný plán ŠkVP

6. ročník - 1 hodiny týždenne

7. ročník - 1 hodiny týždenne

8. ročník - 2 hodiny týždenne

9. ročník - 2 hodina týždenne

4. Ciele predmetu - kompetencie

Kognitívne ciele

- vysvetliť podstatu javov, procesov a vzťahov
- identifikovať a správne používať základné pojmy
- predpokladať a určiť príčinné súvislosti, pozorovať, experimentovať a odhadovať
- aplikovať poznatky a skúsenosti v praktických podmienkach, poznať látky, ktoré pozitívne a negatívne ovplyvňujú život človeka
- vecne správne sa vyjadrovať verbálne, písomne a graficky k danej učebnej téme
- vedieť využiť informačné a komunikačné zdroje, vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie a dáta z rôznych zdrojov

Sociálne ciele

- vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti
- pracovať vo dvojiciach alebo v skupinách, vzájomne radiť a pomáhať
- prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti, hodnotiť vlastné výkony a pokroky v učení

Psychomotorické ciele

- používať správne postupy a techniky pri praktických činnostiach

- *dodržiavať pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia*
- *využívať učebné, kompenzačné a iné pomôcky*

5. Metódy

- *vhodne zvolená úvodná motivácia*
- *krátky výklad, dialóg žiak- učiteľ, žiak- žiak, riadený rozhovor, pozorovanie, metóda individuálnej a skupinovej práce*
- *metódy problémového vyučovania, ktoré prispievajú k rozvíjaniu logického, tvorivého a kritického myslenia*

6. Kontrola a hodnotenie žiakov

Kontrola a hodnotenie žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 22/2011 s účinnosťou od 1. mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy

Pri hodnotení sa dbá na motivačnú funkciu hodnotenia, kombinovanie klasifikácie so slovným hodnotením a rešpektujú sa vekové a individuálne osobitosti žiaka.

Na kontrolu a hodnotenie žiakov je potrebné dodržať postupy na zabezpečenie korektného a objektívneho hodnotenia:

- Pri verbálnej forme kontroly úrovne osvojenia poznatkov je vhodné uprednostňovať prezentovanie poznatkov žiakmi na základe dobrovoľnej odpovede žiaka alebo určenia konkrétneho žiaka učiteľom. Odporúča sa uplatniť postup verbálnych odpovedí 3 žiakov v časovom limite 5 min. Pri verbálnej kontrole zisťovať a hodnotiť najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.*
- Písomnou formou je vhodné kontrolovať a hodnotiť osvojenie základných poznatkov prostredníctvom testu na konci tematického celku, skupiny podobných učebných tém alebo jednotlivých tém v časovom limite 20 min v rozsahu 10 – 15 otázok zostavených podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu. Optimálne hodnotenie je na základe percentuálnej úspešnosti podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.*
- Pri praktických aktivitách je vhodné slovné hodnotenie praktických zručností (vrátane správnosti nákresov a schém podľa potreby) s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Optimálne je slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka, zvlášť aktívnych žiakov, výborné alebo veľmi zlé práce môžeme hodnotiť známku. V nižších ročníkoch sa odporúča pristupovať k tvorbe záverov na základe stručnej osnovy danej učiteľom.*
- Preverovať úroveň samostatnej práce žiakov a schopností práce s textom formou hodnotenia správ zo samostatných pozorovaní, riešení zadaných úloh, práce s intranetom a vzdelávacími programami podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.*
- Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, grafických prejavov a komunikatívnych zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov, referátov a súťaží podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.*

7. Učebné zdroje pre 6. ročník

- *obrazy, modely, prírodniny*
- *chemikálie, pomôcky*
- *prezentácie na interaktívnej tabuli*
- *encyklopédie*
- *iná odborná literatúra*

- časopisy
- pracovné zošity, úlohy z chémie
- IKT
- internet
- DVD
- Učebnica – Adamkovič, E., Vicenová, H., a kol. : Chémia pre 6. ročník základných škôl. EXPOL PEDAGOGIKA, s.r.o., 2009.

8. Obsah vzdelávania pre 6. ročník:

- A. Obsah učebného predmetu – tematické celky
- B. Obsahový a výkonový štandard – ŠVP
- C. Časovo-tematický, výchovno-vzdelávací plán – ŠkVP

A. Obsah učebného predmetu – tematické celky:

1. Chémia okolo nás
  - 1.1 Objavovanie chémie v našom okolí
  - 1.2 Skúmanie vlastností látok
  - 1.3 Zmesi a chemicky čisté látky
  - 1.4 Látky, nevyhnutné pre náš život: voda a vzduch
Laboratórne práce

B. Obsahový a výkonový štandard – ŠVP

Obsahový štandard

Význam chémie pre život človeka, chémia ako veda, chemické laboratórium, chemická výroba, chemický výrobok, prírodná surovina, chemicky čistá látka (chemická látka), vlastnosti látok (horľavosť, skupenstvo, vôňa, zápach, vzhľad, rozpustnosť), zmes, rôznorodá zmes, rovnírodá zmes – roztok, vodný roztok, nasýtený roztok, rozpúšťadlo, rozpustená látka, metódy oddeľovania zložiek zmesí (usadzovanie, filtrácia, odparovanie, destilácia, kryštalizácia), voda, vzduch.

Výkonový štandard

- zistiť pozorovaním vlastnosti konkrétnych látok,
  - rozpoznať chemicky čisté látky, rôznorodé zmesi, rovnírodé zmesi (roztoky tuhé, kvapalné a plynné),
  - uviesť príklady látok rozpustných vo vode, látok nerozpustných vo vode, vodných roztokov používaných v domácnosti, základných metód oddeľovania zložiek zmesí (usadzovanie, filtrácia, odparovanie, destilácia, kryštalizácia), využitia metód oddeľovania zložiek zmesí v praktickom živote,
  - chápať význam vody pre život človeka, zvieratá a rastliny, rozdelenie vôd podľa výskytu (zrážková, povrchová, podzemná, minerálna) a podľa použitia (pitná, úžitková, odpadová, destilovaná),
  - vysvetliť rozdiely medzi rôznymi druhmi vôd (zrážková, povrchová, podzemná, pitná, úžitková, odpadová, destilovaná),
  - poznať možnosti úpravy a čistenia vôd, dôsledky znečistenia vôd,
- vymenovať hlavné zložky vzduchu, skleníkové plyny (napr. oxid uhličitý), hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (spaľovanie odpadov – potreba separovaného zberu),
- poznať význam kyslíka pre živé organizmy,

- *poznať príčiny vzniku ozónovej diery a skleníkového efektu a ich následky pre našu planétu, význam ozónovej vrstvy,*
- *vymenovať významné chemické závody vo svojom okolí a priradiť im výrobok,*
- *poznať problematiku obmedzených zdrojov surovín a dôležitosť ich hospodárneho využitia (potreba separácie odpadov, recyklácie),*
- *poznať zásady bezpečnej práce v chemickom laboratóriu, základné piktogramy (napr. žieravina, horľavina),*
- *poznať telefónne čísla prvej pomoci,*
- *dodržiavať zásady bezpečnej práce v chemickom laboratóriu,*
- *dodržiavať zásady bezpečnej práce s chemickými látkami v praxi,*
- *vedieť používať ochranné pomôcky – okuliare, rukavice, ochranný štít,*
- *poznať základné pomôcky pre základné metódy oddeľovania zložiek zmesí: skúmavka, kadička, banka, kryštalizačná miska, filtračný lievik, filtračný papier, držiak, kruh, svorka, stojan, chladič, odparovacia miska, krycie sklíčko, chemická lyžička, kahan, tyčinka, odmerný valec, pipeta,*
- *vykonať podľa návodu: filtráciu, kryštalizáciu,*
- *vedieť pozorovať javy sprevádzajúce pokus, vyhodnotiť a interpretovať ich, zaznamenať výsledok pokusu.*

Námety na LC

1. Filtrácia

2. Kryštalizácia

Alternatívne: Destilácia

Námety na tvorbu projektov

1. Voda

2. Vzduch

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Základnou charakteristikou predmetu je hľadanie zákonitých súvislostí medzi pozorovanými vlastnosťami prírodných objektov a javov, ktoré nás obklopujú v každodennom živote. Porozumenie podstate javov a procesov si vyžaduje interdisciplinárny prístup, a preto aj úzku spoluprácu s chémiou, biológiou, geografiou a matematikou.

V procese vzdelávania sa má žiakom sprostredkovať poznanie, že neexistujú bariéry medzi jednotlivými úrovňami organizácie prírody a odhaľovanie jej zákonitostí je možné len prostredníctvom koordinovanej spolupráce všetkých prírodovedných odborov s využitím prostriedkov IKT.

Formy aktívneho poznávania a systematického bádania vo fyzike sú si v metódach a prostriedkoch výskumnej činnosti príbuzné s ostatnými prírodovednými disciplínami. Žiaci preto budú mať čo najviac príležitostí na aktivitách osvojovať si vybrané (najčastejšie experimentálne) formy skúmania fyzikálnych javov. Každý žiak dostane základy, ktoré z neho spraví prírodovedne gramotného jedinca tak, aby vedel robiť prírodovedné úsudky a vedel použiť získané vedomosti na efektívne riešenie problémov.

Pri výučbe je najväčšia pozornosť venovaná samostatnej práci žiakov – aktivitám, ktoré sú zamerané na činnosti vedúce ku konštrukcii nových poznatkov. Dôraz sa kladie aj na také formy práce, akými sú diskusia, brainstorming, vytváranie logických schém a pojmových máp a práca s informáciami. Okrem objavovania a osvojovania si nových poznatkov a rozvíjania kompetencií fyzikálne vzdelávanie poskytne žiakovi možnosť získania informácií o tom, ako

súvisí rozvoj prírodných vied s rozvojom techniky, technológií a so spôsobom života spoločnosti.

Výučba fyziky v rámci prírodovedného vzdelávania má u žiakov prehĺbiť aj hodnotové a morálne aspekty výchovy, ku ktorým patria predovšetkým objektivita a pravdivosť poznania. To bude možné dosiahnuť slobodnou komunikáciou a nezávislou kontrolou spôsobu získavania dát alebo overovania hypotéz.

Žiak prostredníctvom fyzikálneho vzdelávania získa vedomosti na pochopenie vedeckých ideí a postupov potrebných pre osobné rozhodnutia, na účasť v občianskych a kultúrnych záležitostiach a dá mu schopnosť zmysluplne sa stavať k lokálnym a globálnym záležitostiam, ako zdravie, životné prostredie, nová technika, odpady a podobne. Žiak by mal byť schopný pochopiť kultúrne, spoločenské a historické vplyvy na rozvoj vedy, uvažovať nad medzinárodnou povahou vedy a vzťahoch s technikou.

Časová dotácia a organizácia vyučovania

Vyučovaci predmet fyzika je podľa RUP pre 2.st. dotovaný 5 hodinami. Na našej škole vyučujeme po jednej hodine v 6., 7. a 8. ročníku (reformné ročníky) dve hodiny v 9. ročníku a tri hodiny v triede 9.A s rozšírením vyučovaním matematiky (nereformné triedy). Triedy sa na predmet nedelia okrem jednej hodiny v 9.A.

Ciele vyučovacieho predmetu

Intelektuálna oblasť

- vedieť vysvetliť na primeranej úrovni prírodné javy v bezprostrednom okolí a vedieť navrhnúť metódy testovania hodnovernosti vysvetlení,
- rozvíjať schopnosti myslieť koncepčne, kreatívne, kriticky a analyticky,
- vedieť aplikovať logické postupy a kreativitu v skúmaní javov v bezprostrednom okolí,
- vedieť získavať, triediť, analyzovať a vyhodnocovať informácie z rozličných vedeckých a technologických informačných zdrojov,
- využívať informácie na riešenie problémov,
- vedieť rozlíšiť argumenty od osobných názorov, spoľahlivé od nespoľahlivých informácií,
- vedieť obhájiť vlastné rozhodnutia a postupy logickou argumentáciou založenou na dôkazoch,
- vedieť analyzovať vzájomné vzťahy medzi vedou, technikou a spoločnosťou.

Schopnosti a zručnosti

- porovnávať vlastnosti látok a telies pozorovaním aj pomocou meradiel fyzikálnych veličín,
- nájsť súvislosti medzi fyzikálnymi javmi a aplikovať ich v praxi,
- využívať každú príležitosť na rozvíjanie logického myslenia,
- vedieť pripraviť, uskutočniť aj vyhodnotiť jednoduchý fyzikálny experiment,
- dodržiavať pravidlá bezpečnosti práce počas experimentovania,
- trénovať schopnosť sústredene pracovať a trpezlivo sa dopracovať k výsledku,
- vynakladať na dosiahnutie cieľa maximálne úsilie a zvládať prípadný neúspech,
- zdokonaľovať sa v komunikácii so spolužiakmi, vedieť pracovať v skupinách,
- vedieť správne formulovať aj otázky aj odpovede, ale aj počúvať druhých, dokázať obhájiť svoj názor a nehanbiť sa priznať vlastnú chybu,
- riešiť problémové situácie,
- vedieť nájsť, získať a spracovať informácie z odbornej literatúry a iných zdrojov aj ich kriticky zhodnotiť z hľadiska ich správnosti, presnosti a spoľahlivosti.

Postojová oblasť

- naučiť žiakov pristupovať k riešeniu problémov,
- byť otvoreným k novým objavom, vedeckým a technickým informáciám,
- vzbudiť u žiakov záujem o prírodu, prírodné vedy a svet techniky,
- snažiť sa pochopiť fyzikálne zákony a využívať ich vo svojom živote, lebo človek je súčasťou prírody, v ktorej platia fyzikálne zákony,
- osvojiť si a rozvíjať schopnosť cielene experimentovať, lebo experiment je jednou zo základných metód aktívneho poznávania vo fyzike a rozvíja nielen manuálne zručnosti, ale aj rozumové schopnosti,
- vytvárať pozitívny vzťah žiakov k procesu poznávania a zdokonaľovania svojich schopností.

Sociálna oblasť

- uvedomiť si poslanie prírodných vied ako ľudského atribútu na vysvetlenie reality nášho okolia,
- uvedomiť si možnosti, ale aj hranice využitia vedy a techniky v spoločnosti,
- vedieť kriticky posúdiť úžitok a problémy spojené s využitím vedeckých poznatkov a techniky pre rozvoj spoločnosti,
- vedieť sa učiť, komunikovať a spolupracovať v tímoch,
- vedieť sa rozhodovať, byť autoregulatívny napr. pri dodržiavaní pracovnej disciplíny, vlastnom samovzdelávaní,
- mať cit pre hranice vlastných kompetencií a svoje miesto v spoločnosti.

Prierezové témy

Do obsahu vyučovacieho predmetu sú integrované prierezové témy *Ochrana človeka a zdravia, Environmentálna výchova, Tvorba projektu a prezentačné zručnosti.*

Štruktúra kompetencií rozvíjaných vyučovaním fyziky

- Kompetencie (spôsobilosť) k celoživotnému učeniu sa.
- Kompetencie (spôsobilosti) sociálne a personálne.
- Kompetencie pracovné.
- Kompetencia (spôsobilosť) v oblasti informačných a komunikačných technológií.
- Kompetencia (spôsobilosť) riešiť problémy, uplatňovať základ matematického myslenia a základné schopnosti poznávať v oblasti vedy a techniky.
- Sociálne komunikačné kompetencie (spôsobilosti).
- Kompetencie (spôsobilosti) občianske.
- Kompetencie (spôsobilosti) smerujúce k iniciatívnosti a podnikavosti.

Tematické okruhy predmetu Fyzika pre všetky ročníky

1. Skúmanie vlastností kvapalín, plynov a pevných telies.
2. Správanie sa telies v kvapalinách a plynoch.
3. Teplota. Skúmanie premien skupenstva látok.
4. Teplo.
5. Svetlo.

6. Sila a pohyb. Práca. Energia.
7. Magnetické a elektrické javy. Elektrický obvod.

Učebné osnovy pre 6.ročník **(33 hodín)**

I. Skúmanie vlastností kvapalín, plynov a pevných telies **(17 hodín)**

1. Vlastnosti kvapalín a plynov **(8 hodín)**
  - a. Vlastnosti kvapalín
  - b. Využitie vlastností kvapalín
  - c. Meranie objemu kvapalín
  - d. Vlastnosti plynov
  - e. Spoločné a rozdielne vlastnosti kvapalín a plynov
2. Vlastnosti pevných látok a telies **(9 hodín)**
  - a. Deliteľnosť pevných látok
  - b. Skúmanie vlastností pevných látok
  - c. Meranie hmotnosti telies
  - d. Meranie dĺžky
  - e. Meranie objemu pevných telies
  - f. Spoločné a rozdielne vlastnosti kvapalín, plynov, pevných látok a telies

II. Správanie telies v kvapalinách a plynoch **(16 hodín)**

1. Správanie telies v kvapalinách **(12 hodín)**
  - a. Vplyv hmotnosti na správanie telies
  - b. Vplyv objemu na správanie telies vo vode
  - c. Hustota pevných telies
  - d. Hustota kvapalín
  - e. Objem kvapaliny vytlačený telesami
  - f. Rôzne husté kvapaliny a objem vytlačenej kvapaliny
2. Správanie telies v plynoch **(4 hodín)**
  - a. Vplyv teploty na hustotu
  - b. Hustota plynov

1. SVETELNÉ JAVY

1.1 Priamočiare šírenie svetla

Ciele

- navrhnuť a urobiť pokus ilustrujúci priamočiare šírenie svetla
- opísať vznik tieňa a polotieňa
- vysvetliť vznik fáz Mesiaca
- vysvetliť zatmenie Mesiaca a zatmenie Slnka
- vysvetliť zásady hygieny osvetlenia.

Obsah

Svetelné zdroje. Svetelný zväzok. Svetelný lúč. Tieň. Mesačné fázy, zatmenie Mesiaca. Zatmenie Slnka. Rýchlosť svetla.

1.2 Odraz svetla

Ciele

- vysvetliť zákon odrazu svetla
- experimentálne zobrazíť predmet rovinným zrkadlom
- určiť vlastnosti obrazu.

Obsah

Odraz svetla. Zákon odrazu svetla. Rovinné zrkadlo. Zobrazenie predmetu rovinným zrkadlom. Praktické využitie zrkadiel. Guľové zrkadlo duté a vypuklé. Určenie ohniska a ohniskovej vzdialenosti guľových zrkadiel. Zobrazovanie guľovými zrkadlami.

1.3 Lom svetla

Ciele

- vysvetliť a pokusom ilustrovať lom svetla
- experimentálne určiť polohu ohniska a ohniskovej vzdialenosti šošoviek
- zobrazíť predmet šošovkami
- vysvetliť funkciu okuliarov
- vysvetliť chyby oka a vplyv hygieny osvetlenia na zdravie.

Obsah

Lom svetla. Zákon lomu svetla. Spojka a rozptylka. Optická os, ohnisko šošovky, ohnisková vzdialenosť. Zobrazovanie šošovkami. Optické vlastnosti oka. Chyby oka. Okuliare. Praktické využitie šošoviek.

1.4 Rozklad svetla. Základy farebného videnia

Ciele

- experimentálne dokázať, že slnečné svetlo je zložené z farebných svetiel
- vysvetliť vznik dúhy
- vysvetliť základy farebného videnia.

Obsah

Rozklad slnečného svetla optickým hranolom. Slnečné spektrum. Dúha. Pohlcovanie, odrážanie, vyžarovanie svetla predmetmi. Kombinácia farieb svetla.

2. AKUSTIKA

Ciele

- vysvetliť zvuk ako vzruch, ktorý sa šíri pružným prostredím
- opísať fyziológiu zvukového vnemu
- odlíšiť tón od iných zvukov
- experimentálne zistiť podmienky šírenia zvuku
- vysvetliť vplyv hluku na ľudský organizmus.

Obsah

Zvuk, zdroje zvuku. Fyziológia zvukového vnemu. Tón, výška tónu. Šírenie zvuku, ozvena. Hlasitosť, akustická jednotka - decibel (dB). Hluk a jeho škodlivé účinky na ľudský organizmus.

3. ASTRONÓMIA

Ciele

- opísať slnečnú sústavu a vyhľadať údaje o telesách slnečnej sústavy z MFCHT a atlasov
- vysvetliť vplyv gravitačnej sily na pohyby planét slnečnej sústavy
- urobiť záznam z dlhodobejšieho pozorovania Mesiaca, Slnka
- orientovať sa v krajine a na oblohe pomocou známych súhvezdí
- opísať vývoj predstáv o Zemi a slnečnej sústave od geocentrického Ptolemaiovho a heliocentrického modelu (M. Koperník, Tycho de Brahe, J. Kepler, G. Galilei, I. Newton) až po dnešný model
- charakterizovať galaxiu a Mliečnu dráhu
- opísať názory na vznik vesmíru (Big Bang) a jeho ďalší vývoj.

Obsah

Telesá a ich pohyby v slnečnej sústave. Orientácia na oblohe. Medzníky historického vývoja predstáv o Zemi a slnečnej sústave. Hviezdy. Naša Galaxia. Stavba vesmíru, vývoj vesmíru. Vývoj hviezd.

4. ENERGIA V PRÍRODE, TECHNIKE A SPOLOČNOSTI

Ciele

- aplikovať vzťahy na výpočet práce, výkonu, polohovej energie a elektrickej práce v úlohách
- vysvetliť pojem vnútornej energie
- vysvetliť premenu pohybovej a polohovej energie; vnútornej, elektrickej a jadrovej energie na iné druhy energie
- vysvetliť zákon zachovania energie
- pokusne overiť premenu vybraných druhov energie
- základný mechanizmus premeny energie v prírode
- vymenovať príklady fosílnych palív a podmienky ich vzniku
- opísať výhody a nevýhody využitia fosílnych palív
- vysvetliť javy - prirodzená a umelá premena prvkov, rádioaktivita
- opísať reťazovú reakciu a možnosti jej využitia
- opísať činnosť jadrovej elektrárne a ničivých účinkov jadrových zbraní
- vysvetliť zásady ochrany človeka a životného prostredia pred účinkami jadrového žiarenia
- nadobudnúť presvedčenie o tom, že racionálne hospodárenie s energiou je nevyhnutné pre zachovanie zdravého životného prostredia človeka.

Obsah

Sila. Práca pri premiestnení telesa. Výkon. Pohybová energia telesa. Polohová energia telesa. Vzájomná premena pohybovej a polohovej energie telesa. Trenie. Zákon zachovania mechanickej energie.

Vnútorňá energia telesa. Zmena vnútornej energie pri tepelnej výmene a pri konaní práce. Zákon zachovania energie.

Teplo, kalorimetrická rovnica.

Práca elektrického prúdu. Premeny elektrickej energie.

Jadrová energia a jej využitie. Nuklidy. Prirodzené a umelé rádionuklidy. Štiepenie jadier uránu, reťazová reakcia. Jadrová elektrárň. Rádionuklidy v praxi. Zásady ochrany pred účinkami jadrového žiarenia.

Slnečná energia, jej dôležitosť a premeny. Zdroje energie. Vznik fosílnych palív. Druhy fosílnych palív, ich výhody a nevýhody.

Netradičné zdroje energie. Využitie slnečnej, veternej a geotermálnej energie. Malé vodné elektrárne.

Zvyšovanie spotreby energie a jej nepriaznivé následky. Optimalizácia spotreby energie v domácnosti. Minimalizácia strát energie.

Laboratórna úloha:

1. Laboratórna úloha: Zobrazenie predmetu dvoma rovinnými zrkadlami
2. Laboratórna úloha: Zobrazenie predmetu spojkou
3. Laboratórna úloha: Určenie neznámej látky pomocou mernej tepelnej kapacity.

Proces

Vo vyučovaní fyziky majú žiaci nadobudnúť učebnými osnovami vymedzený súbor vedomostí, zručností, návykov a metód práce tak, aby vedeli aplikovať nadobudnuté vedomosti pri riešení praktických situácií. Preto učiteľ volí také organizačné formy a metódy práce, ktoré podporujú aktivitu a samostatnosť žiakov.

Experimentálna činnosť je prostriedkom, ktorý podporuje samostatnosť, aktivitu žiakov a je tiež dôležitou súčasťou poznávacieho procesu vo vyučovaní fyziky. Podľa charakteru učiva zaraďuje učiteľ do vyučovania pokus demonštračný alebo žiacky.

Každý pokus má istú logickú postupnosť, ktorá vychádza z empirického modelu poznania, a to od vyslovenia problému, úvahy o možnosti jeho riešenia, opisu experimentálneho zariadenia, vyslovenia hypotézy o výsledku, zistenia údajov pozorovaním a hodnôt meraním, konfrontácie medzi hypotézou a výsledkom experimentu až po zovšeobecnenie výsledku. Každá etapa uvedeného postupu vyžaduje aktívnu myšlienkovú činnosť žiaka. Žiak by si mal praktickou činnosťou uvedený postup osvojiť a riadiť sa ním.

Osobitné postavenie pri samostatnej práci žiakov majú **laboratórne úlohy**. Po každom ročníku sú uvedené námety pre laboratórne úlohy. Učiteľ si môže pri alternatívnych námetoch vybrať podľa podmienok školy, alebo vytvoriť s adekvátnym obsahom novú laboratórnu úlohu. Závazný pre učiteľa je minimálny počet laboratórnych úloh. V 6. ročníku - 3; 7 ročníku - 4; 8 ročníku - 5; 9. ročníku - 3.

Trieda sa pri laboratórnych úlohách delí podľa platných predpisov, ak je počet žiakov v triede väčší ako 24.

Cieľom laboratórnych úloh v 6. ročníku je nácvik zručností v meraní vybraných fyzikálnych veličín a v spracovaní výsledkov merania, ako aj oboznámenie sa s organizáciou laboratórnych úloh. Laboratórne úlohy sa v 6. ročníku neklasifikujú.

V 7., 8. a 9. ročníku majú laboratórne úlohy kontrolnú funkciu, ak sú zabezpečené za týmto účelom primerané podmienky. Žiak má v nich samostatnou formou práce ukázať, ako vie riešiť konkrétnu experimentálnu úlohu a slovne i graficky zapísať riešenie (náčrt, tabuľka, graf).

Učiteľ a žiaci sú povinní pri laboratórnych úlohách dodržiavať opatrenia bezpečnosti práce.

Kontrola a hodnotenie žiakov

Žiaci sú hodnotení podľa Metodického pokynu č.22/2011-R z 1. mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy. Klasifikácia a hodnotenie vo vyučovacom procese veľkou mierou usmerňuje úsilie a aktivitu žiakov. Vo vyučovaní fyziky klasifikuje a hodnotí učiteľ hĺbku osvojenia fyzikálnych pojmov, zákonov, definícií fyzikálnych veličín a jednotiek, predovšetkým pri riešení úloh s rôznym stupňom obtiažnosti.

Ďalej hodnotí a klasifikuje ako vie žiak analyzovať pozorované javy a vysvetliť príčinnonásledné vzťahy pri interpretácii fyzikálnych javov.

Zručnosti a návyky sa z pravidla hodnotia a klasifikujú pri riešení experimentálnych a laboratórnych úlohách.

Pri hodnotení a klasifikácii žiaka sa prihliada na jeho vyjadrovacie schopnosti, jazykovú a terminologickú správnosť.

Podľa formy rozlišujeme vo fyzike tri druhy skúšok - ústnu, písomnú a experimentálnu.

Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa odporúčajú postupy na zabezpečenie korektného a objektívneho hodnotenia:

11. Pri **verbálnej forme** kontroly úrovne osvojenia poznatkov je vhodné uprednostňovať **prezentovanie poznatkov** žiakmi na základe dobrovoľnej odpovede žiaka alebo určenia konkrétneho žiaka učiteľom (na predchádzajúcej hodine). Odporúča sa uplatniť postup verbálnych odpovedí 3 žiakov v časovom limite 5 min. Pri verbálnej kontrole zisťovať a hodnotiť najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.
12. **Písomnou formou** je vhodné kontrolovať a hodnotiť osvojenie základných poznatkov prostredníctvom **testu** na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém v časovom limite **20 min v rozsahu 10 – 15 otázok** zostavených podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu. Optimálne hodnotenie je na základe percentuálnej úspešnosti podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.
13. Pri **praktických aktivitách** je vhodné **slovné hodnotenie praktických zručností** (vrátane správnosti nákresov a schém podľa potreby) s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Optimálne je **slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka**. V nižších ročníkoch sa odporúča pristupovať k tvorbe záverov na základe stručnej osnovy danej učiteľom.
14. Preverovať úroveň **samostatnej práce žiakov a schopností práce s textom** formou hodnotenia **správ zo samostatných pozorovaní** podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.
15. Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, grafických prejavov a komunikatívnych zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom **prezentácie projektov** podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Geografia

Obsah:

1. Charakteristika predmetu
2. Predpokladaný prínos Geografie
3. Časová koncepcia výchovy
4. Ciele predmetu
5. Obsah vzdelávania

6. Geografické cvičenia a pozorovania 5. 6. a 7. ročník
7. Prehľad tematických celkov a odporúčaný počet hodín
8. Metódy a formy práce – stratégie vyučovania
9. Prierezové témy
10. Prepojenie s inými predmetmi
11. Učebné zdroje
12. Hodnotenie predmetu
13. Požiadavky na výstup
14. Obsahové a výkonové štandardy

1. Charakteristika predmetu

Učebný predmet geografia rozvíja u žiakov poznanie jedinečnosti planéty Zem. Žiaci pochopia význam poznania zákonitosti Zeme. Kompetencie, ktoré žiaci prehĺbujú štúdiom geografie, umožňujú im spoznávať krajinu, zákonitosti jej usporiadania, možnosti optimálneho využitia a ochrany krajiny človekom. Obsah geografie sa sústreďuje na väzby prírody a ľudskej spoločnosti. Základnou geografickou kompetenciou je práca s mapou. Spoznávanie Zeme je základnou podmienkou jej ochrany. Každé miesto na Zemi je iné. Poznanie nám pomáha posúdiť, aké je postavenie Slovenska v porovnaní s ostatnými štátmi, ako ďalej zmeniť súčasný stav a pričiniť sa o rozvoj Slovenska a jeho regiónov.

2. Predpokladaný prínos Geografie

- Naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy.
- Rozvíjať schopnosť vyhľadať a použiť informácie o krajine a zemi pre praktické potreby (mapy, automapy, textové a dátové zdroje v tlači či v digitálnej podobe).
- Naučiť žiakov vážiť si iné kultúry pri zachovaní vlastnej identity, naučiť ich žiť s druhými ľuďmi.
- Rozvíjať poznanie o všeobecnú rozhl'adenosť v súčasnom svete.
- Rozvíjať v žiakovi tvorivý štýl života.
- Rozvíjať projektové myslenie k riešeniu komplexných problémov.
- Formovať osobnosť žiaka pri tvorbe hodnôt a vkusu.

3. Časová koncepcia výchovy

5. – 8. ročník: 2 hodiny týždenne
 9. ročník: 1 hodina týždenne

4. Ciele predmetu

Zmyslom zemepisného vzdelávania je zohľadňovať zásadu postupovať od známeho k neznámemu, od jednoduchého k zložitému, od konkrétneho k abstraktnému, naučiť žiakov využívať získané vedomosti v praxi, orientovať sa v geografických informáciách a nie len získavať encyklopedické vedomosti, ale aj rozvíjať schopnosť objavovať, hľadať vzájomné vzťahy a snahu vysvetľovať ich, rozvíjať chuť učiť sa.

4.1. Kognitívne ciele

Žiaci získajú:

- Schopnosť uplatňovať vedomosti v praxi.
- Používať a vedieť interpretovať mapy rôzneho druhu.
- Pracovať s informáciami o krajine ako časti Zeme aj Zeme ako celku. Ich praktické využitie v bežnom živote a schopnosť vyhľadať a použiť ich pre praktické potreby.
- Schopnosť poznať vplyv a účinok vnútorných a vonkajších síl, ktoré pôsobia na povrch Zeme umožnia ľuďom chrániť sa pred živelnými pohromami.

- V oblasti humánnej geografie schopnosť pochopiť premeny, ktoré v krajine ovplyvnil človek.
- Všeobecný základ vedomostí o rôznych častiach sveta.
- Na základe poznania svojej krajiny a svojho regiónu vštepiť prirodzenú úctu k svojej vlasti a domovu.
- Schopnosť analyzovať.
- Schopnosť svoje projekty realizovať v projektoch.

4.2. Sociálne ciele

Žiaci získajú:

- Schopnosť tvoriť riešenia.
- Prostredníctvom vnímania iných kultúr získajú prirodzený negatívny postoj ku xenofóbií, rasizmu.
- Schopnosť pracovať v tíme.
- Získajú potrebu vzájomnej tolerancie a humanitárnej pomoci.

4.3. Psychomotorické ciele

Žiaci získajú:

- Návyky pracovať s doplnkovou literatúrou a informáciami.
- Návyky pracovať s CD.
- Návyky pracovať s internetom.
- Danosti vedieť čítať mapu.
- Danosti vedieť vypočítať mierku mapy.
- Rozumieť grafom a diagramom.
- Tvoríť mentálne mapy so symbolmi.

5. Obsah vzdelávania

Čím je to zaujímavé? Kde to je? Ako to vyzerá? Ako to vzniklo? Ako tam ľudia žijú? Hlavné témy, pokiaľ to ich charakter umožňuje, sú interpretované cez regióny. Primeraná kombinácia všeobecných a konkrétnych regionálnych tém podnieti na kvalitnejšie sprostredkovanie a osvojenie geografických poznatkov, ktoré možno sumarizovať do okruhov (hlavných tém):

- *Zem ako planéta vo vesmíre*

Získať poznatky o Zemi, tvare a jej pohyboch a uvedomiť si vplyv slnečnej energie ako základnej podmienky pre život ľudí. Riešiť problémové úlohy, vysvetliť zmeny v prírode počas roka, súvislosti vzniku podnebných a rastlinných pásiem s rozdielnym množstvom dopadajúceho slnečného žiarenia, ktoré je ovplyvnené tvarom Zeme.

- *Priestor na Zemi a jeho zobrazovanie*

Používať mapy pri orientácii v teréne (turistické mapy, automapy, plány miest, tematické mapy) Vedieť sa orientovať na mapách – získať a aplikovať z nich údaje v bežnom živote.

- *Vzťah medzi zložkami krajiny*

Vedieť vysvetliť prírodný charakter jednotlivých oblastí na Zemi, pochopiť fungovanie zložiek krajiny v danej oblasti, porozumieť odlišnostiam krajiny a tomu prispôsobiť svoj život.

- *Vzťah medzi krajinou a človekom*

Posúdiť život človeka v priestore, tvorený vzájomnými vzťahmi medzi prírodou a spoločnosťou. Vznik chránených území, národných parkov. Využívanie prírodných zdrojov človekom.

- *Ľudia na Zemi a vzťahy medzi ľuďmi*

Zhodnotiť rozmiestnenie obyvateľstva na Zemi, podmienky v jednotlivých častiach Zeme a ich vhodnosť pre život človeka, vzájomné ovplyvňovanie starých a nových kultúr, existenciu rôznych kultúr vedľa seba.

- *Regióny Zeme*

Komplexne hodnotiť regióny z hľadiska ich prírodných a kultúrnych a i. charakteristík, poznať miestny región, možnosti jeho rozvoja, cestovný ruch.

Rozdelenie obsahu do ročníkov v základnej škole

5. ročník (2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Úvod do vyučovania GEO

Prehľad získaných poznatkov, ktoré sa budú využívať v nasledujúcich tematických celkoch.

2. Objavovanie našej planéty

Ciele:

- získať základné poznatky o vlastnostiach Zeme, postavení v slnečnej sústave a dôsledkoch, ktoré z toho vyplývajú pre prírodu, získať základné poznatky o zemskom telese a jeho pohyboch, informatívne vedieť základné pojmy, ktorými sú označené objekty vesmíru, zamerať sa na Mesiac, poznať významných objaviteľov Zeme a ich prínos, aké je využitie výsledkov vesmírneho výskumu.

Obsah:

2.1.Tvar Zeme, naša planéta vo vesmíre

2.1.2.Tvar Zeme

2.1.3. Naše miesto vo vesmíre

2.1.4. Mesiac – prirodzená družica Zeme

2.1.5. Pohyby Zeme – prečo sa striedajú deň a noc

2.1.6. Pohyby Zeme – prečo sa striedajú ročné obdobia

2.2. Objavovanie Zeme a vesmíru

2.2.1. Povrch Zeme

2.2.3. Cesty objaviteľov do rôznych častí Zeme

2.2.4. Objavovanie vesmíru a využitie kozmonautiky

3. Mapa a glóbus

Ciele:

- poznať základné charakteristiky mapy a glóbusu, rozumieť mierke mapy, vedieť čítať fyzickogeografickú mapu a vyvodzovať z nej základné charakteristiky zobrazovaného územia, určovať polohu miesta na mape podľa pologúl a zemepisných súradníc, informatívne vedieť o časových pásmach, precvičovať prácu s mapou.

Obsah:

3.1. Čo môžeme vidieť na glóbuse

3.2. Čo môžeme vidieť na mape

3.3. Prečo je na Zemi rôzny čas?

3.4. Vychádzka do okolia

4. Cestujeme a spoznávame našu Zem

4.1.Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvorila príroda

Ciele:

- vlastnosti, procesy, vnútorné a vonkajšie činitele utvárajúce reliéf, vznik zemetrasení a ich rozšírenie, ovzdušie, jeho zloženie a procesy v ňom prebiehajúce, podnebie a počasie, podnebné pásma a prúdenie vzduchu, vodstvo a jeho význam, činnosť ľadovca, šírková pásmovitosť a výšková stupňovitosť, vytvoriť a prezentovať svoj projekt.

Obsah:

4.1. 1. Cesta do hlbín Zeme

4.1. 2. Sopky – okná do hlbín Zeme

- 4.1. 3. Ohnivé miesta na Zemi a zemetrasenie
- 4.1. 4. Činnosť vody – život rieky
- 4.1. 5. Činnosť ľadovca
- 4.1. 6. Činnosť vetra
- 4.1. 7. Atmosféra – vzdušný obal Zeme
- 4.1. 8. Aké bude počasie?
- 4.1. 9. Rozmanité krajiny Zeme
- 4.1.10. Dažďové pralesy
- 4.1.11. Polárne krajiny
- 4.1.12. Život vo vysokých pohoriach

4.2. Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvoril človek

Ciele:

- prejavy ľudskej činnosti v jednotlivých typoch sídel, porovnať prírodnú a človekom pozmenenú krajinu, čo predstavujú kultúrne pamiatky UNESCO vo svete a na Slovensku.

Obsah:

- 4.2.1. Mestá a dediny
- 4.2.2. Pamiatky UNESCO
- 4.2.3. Projekt
- 4.2.4. Otestujte sa!

V 5. ročníku sú obsahom štúdia geografie základné zákonitosti, ktoré sú interpretované v praktickej rovine a poskytované motivačným spôsobom.

6. ročník (2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Úvod do vyučovania GEO

Prehľad získaných poznatkov, ktoré sa budú využívať v nasledujúcich tematických celkoch

2. Planéta Zem

Ciele:

- pohyby litosférických dosiek a ich dôsledky, podnebie a počasie, podnebné pásma a prúdenie vzduchu, šírková pásmovitosť a výšková stupňovitosť.

Obsah:

- 2.1. Vznik pohorí, sopečná činnosť, zemetrasenia
- 2.2. Podnebie a podnebné pásma
- 2.3. Typy krajín na Zemi – Stepi a lesy mierneho pásma
- 2.4. Život ľudí vo vysokých pohoriach

3. Austrália a Oceánia – Tichý oceán – polárne oblasti Zeme

Ciele:

- poloha, objavovanie, prírodné pomery, regióny, charakteristika Tichého oceánu a Oceánie, význam Tichého oceánu, lokalizovať ho na mape, Nový Zéland, Melanézia, Mikronézia, Polynézia, charakteristika Arktídy a Antarktídy, vytvoriť a prezentovať svoj projekt.

Obsah:

- 3. 1. Austrália – poloha na Zemi, objavovanie kontinentu a základné poznatky o ňom
- 3. 2. Poloha a povrch
- 3. 3. Podnebie
- 3. 4. Vodstvo
- 3. 5. Rastlinstvo a živočíšstvo
- 3. 6. Austrália – kontinent príst'ahovalcov
- 3. 7. Hospodárstvo Austrálie
- 3. 8. Problémy obyvateľov Austrálie
- 3. 9. Tichý oceán – Oceánia

3.10. Polárne oblasti Zeme

4. Amerika:

Ciele:

- poloha, prírodné podmienky, obyvateľstvo a sídla, charakteristika oblastí a vybraných štátov Ameriky, čím je Amerika výnimočná a aké sú jej hlavné problémy, vytvoriť a prezentovať svoj projekt.

Obsah:

4. 1. Amerika – poloha na Zemi, objavovanie svetadiela a základné poznatky o ňom
4. 2. Príroda Ameriky – povrch, rieky, jazerá
4. 3. Príroda Ameriky – podnebie a typy krajín
4. 4. Zaujímavosti prírody Ameriky
4. 5. Obyvateľstvo Ameriky, jeho rôznorodosť a pestrosť života
4. 6. Sídla Ameriky – problémy života ľudí vo veľkých mestách
4. 7. Čím vyniká Amerika z hľadiska hospodárskych činností človeka
4. 8. Čím je výnimočná Kanada
4. 9. Čím sú výnimočné USA
- 4.10. Čím sú výnimočné Mexiko a ďalšie štáty strednej Ameriky a oblasti Karibského mora
- 4.11. Čím je výnimočná Brazília
- 4.12. Čím je výnimočná Argentína a laplatské štáty
- 4.14. Čím sú výnimočné andské štáty
- 4.15. Hlavné problémy Ameriky
- 4.16. Cestujeme do Ameriky – projekt

7. ročník (2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Úvod do vyučovania GEO

Prehľad získaných poznatkov, ktoré sa budú využívať v nasledujúcich tematických celkoch

2. Zem – obyvateľstvo

Ciele:

- získať základné poznatky o osídľovaní Zeme, vysvetliť rôznorodosť ľudstva podľa rás, jazykov, kultúra náboženstiev, prirodzený a mechanický pohyb obyvateľstva, hustota zaľudnenia.

Obsah:

- 2.1. Prví ľudia na Zemi, hustota zaľudnenia
- 2.2. Rasy, národy, náboženstvá, kultúry

3. Afrika

Ciele:

- určiť polohu svetadielu, jeho horizontálnu a vertikálnu členitosť, charakterizovať prírodné pomery svetadielu, obyvateľstvo a osídlenie, hospodárstvo a jednotlivé oblasti Afriky, významné štáty, vedieť čítať fyzickogeografické a tematické mapy Afriky, vytvoriť a prezentovať svoj projekt.

Obsah:

3. 1. Poloha a pobrežie
3. 2. Povrch
3. 3. Podnebie a pasáty
3. 4. Vodstvo
3. 5. Rastlinstvo a živočíšstvo
3. 6. Obyvatelia a sídla
3. 7. Hospodárstvo

- 3. 8. Severná Afrika
- 3. 9. Stredná Afrika
- 3.10. Južná Afrika

4. Ázia

Ciele:

- určiť polohu svetadielu, jeho horizontálnu a vertikálnu členitosť, charakterizovať prírodné pomery svetadielu, obyvateľstvo a osídlenie, hospodárstvo a jednotlivé oblasti Ázie, významné štáty, vedieť čítať fyzickogeografické a tématické mapy Ázie, poznať vplyv človeka na krajinu a životné prostredie ako aj vplyv životného prostredia na človeka, vytvoriť a prezentovať svoj projekt.

Obsah:

- 4. 1. Poloha a pobrežie
- 4. 2. Povrch
- 4. 3. Povrch a monzúny
- 4. 4. Vodstvo
- 4. 5. Rastlinstvo a živočíšstvo
- 4. 6. Obyvateľstvo a sídla
- 4. 7. Hospodárstvo
- 4. 8. Juhozápadná Ázia
- 4. 9. Južná Ázia
- 4.10. Juhovýchodná Ázia
- 4.11. Východná Ázia
- 4.12. Severná Ázia
- 4.13. Stredná Ázia

8. ročník (2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Úvod do vyučovania GEO

Prehľad získaných poznatkov, ktoré sa budú využívať v nasledujúcich tematických celkoch.

2. Základné informácie o Európe

Ciele:

- orientovať sa na mape Európy
- charakterizovať polohu Európy v porovnaní s polohou ostatných svetadielov,

Obsah:

- 2.1.Úvod .
- 2.2.Poloha a rozloha Európy.

3. Prírodné a človekom vytvorené osobitosti Európy

Ciele:

- na základe polohy určiť prírodné podmienky svetadielu, dôležité prvky prírodných zložiek krajiny (povrch, podnebie, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo),
- poznať hlavné národy sústredené v Európe, oblasti najväčšej hustoty zaľudnenia,
- poznať názvy hlavných miest štátov a najväčších miest,
- charakterizovať oblasti vhodné pre poľnohospodársku výrobu a jej zameranie,
- určiť oblasti a najvýznamnejšie strediská priemyselnej výroby a najdôležitejšie výrobky typické pre jednotlivé štáty,
- poznať oblasti vhodné pre cestovný ruch - kultúrne, historické, prímorské

Obsah:

- 3. 1. Povrch Európy – nížiny a pohoria
- 3. 2. Podnebie Európy

3. 3. Vodstvo Európy
3. 4. Typy krajín
3. 5. Vplyv človeka na krajinu
3. 6. Korene európskej civilizácie a kultúry
3. 7. Obyvateľstvo Európy
3. 8. Sídla Európy
3. 9. Hospodárstvo Európy
3. 9. 1. Poľnohospodárstvo
3. 9. 2. Priemysel
3. 9. 3. Doprava
3. 9. 4. Cestovný ruch
- 3.10. Zjednocovanie Európy – EÚ
- 3.11. Problémy Európy a oblasti Európy
- 3.12. Test - Európa

4. Stredná Európa

Ciele:

- vedieť základnú geografickú charakteristiku štátov Strednej Európy
  - fyzickogeografickéh a socioekonomické javy jednotlivých štátov
4. 1. Slovensko
  4. 2. Česko
  4. 3. Poľsko
  4. 4. Maďarsko
  4. 5. Rakúsko
  4. 6. Švajčiarsko, Lichtenštajnsko
  4. 7. Nemecko
  4. 8. Školské kolo GO
  4. 9. Písomná práca v 1. polroku
  - 4.10. Vyhodnotenie písomnej práce
  - 4.11. Stredná EU – zhrnutie, prezentácie

5. Západná Európa

Ciele:

- vedieť základnú geografickú charakteristiku štátov Strednej Európy
  - fyzickogeografickéh a socioekonomické javy jednotlivých štátov
5. 1. Francúzsko
  5. 2. Monako, Belgicko
  5. 3. Luxembursko, Holandsko
  5. 4. Spojené kráľovstvo
  5. 5. Írsko
  5. 6. Západná EU – zhrnutie, prezentácie

6. Severná Európa

Ciele:

- vedieť základnú geografickú charakteristiku štátov Strednej Európy
  - fyzickogeografickéh a socioekonomické javy jednotlivých štátov
6. 1. Dánsko
  6. 2. Island
  6. 3. Nórsko
  6. 4. Švédsko
  6. 5. Fínsko
  6. 6. Litva, Lotyšsko a Estónsko
  6. 7. Západná EU – zhrnutie, prezentácie

6. 8. Test Západná a Severná Európa

7. Južná Európa

Ciele:

- vedieť základnú geografickú charakteristiku štátov Strednej Európy
- fyzickogeografickéh a socioekonomické javy jednotlivých štátov

7. 1. Španielsko

7. 2. Portugalsko a Andora

7. 3. Taliansko

7. 4. Vatikán, San Maríno, Malta

7. 5. Grécko

7. 6. Južná EU – zhrnutie, prezentácie

8. Juhovýchodná Európa

Ciele:

- vedieť základnú geografickú charakteristiku štátov Strednej Európy
- fyzickogeografickéh a socioekonomické javy jednotlivých štátov

8.1. Slovinsko, Bosna a Hercegovina

8.2. Chorvátsko

8.3. Srbsko, Čierna hora

8.4. Macedónsko, Albánsko

8.5. Rumunsko

8.6. Bulharsko

8. 7. Test – Južná a Juhovýchodná Európa

9. Východná Európa

Ciele:

- vedieť základnú geografickú charakteristiku štátov Strednej Európy
- fyzickogeografickéh a socioekonomické javy jednotlivých štátov

9. 1. Ukrajina

9. 2. Bielorusko, Moldavsko

9. 3. Rusko - poloha, rozloha povrch, vodstvo, rastlinstvo, hospodárstvo

9. 4. Rusko - obyvateľ a sídla

9. 5. Východná EU – zhrnutie, prezentácie

9. 6. Písomná práca v 1. polroku

9. 7. Vyhodnotenie písomnej práce

9. 8. Vychádzka do okolia školy

9. 9. Otestujte sa!

9. 10. Záverečné hodnotenie

Národy a ich rozmiestnenie v Európe.

Geografická charakteristika štátov Európy

Charakteristika fyzickogeografických a socioekonomických javov jednotlivých

štátov. Česká republika, Poľská republika, Maďarská republika, Rakúska republika,

Švajčiarska konfederácia, Spolková republika Nemecko, Francúzska republika,

Holandské kráľovstvo, Luxemburské veľkovevodstvo, Belgické kráľovstvo,

Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, Írska republika, Nórske

kráľovstvo, Švédske kráľovstvo, Fínska republika, Dánske kráľovstvo, Islandská

republika, Španielske kráľovstvo, Portugalská republika, Talianska republika,

Zväzová republika Juhoslávia, Macedónska republika, Chorvátska republika,

Republika Bosna a Hercegovina, Slovinská republika, Albánska republika, Grécka

republika, Bulharská republika, Rumunská republika, Ruská federácia, Ukrajina,

Bieloruská republika, Moldavská republika, Litovská republika, Lotyšská republika,

Estónska republika, prehľad ostatných štátov.

9. ročník (1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

1. Úvod do vyučovania GEO

Prehľad získaných poznatkov, ktoré sa budú využívať v nasledujúcich tematických celkoch.

2. Geografia v bežnom živote

Ciele

- orientovať sa na mapách rôzneho typu
- vedieť vypočítať vzdialenosti na mape pomocou číselnej mierky
- vedieť pomocou súradníc určiť polohu miesta na Zemi
- oboznámiť sa s GPS

Obsah

- 2.1. Mapy, tematické mapy.
- 2.2. Geografické súradnice na mapách. Mierka mapy.
- 2.3. GPS v praxi.
- 2.4. Opakovanie: Geografia v praxi.

3. Slovensko – naša vlasť

Ciele

- vedieť pomenovať historické udalosti v dejinách Slovenska
- poznať okrajové body SR a jej polohu a rozlohu
- osvojiť si geologickú stavbu SR, rozdelenie Karpát a Panónskej panvy
- charakterizovať činnosť prírodných činiteľov a vplyv človeka na povrch krajiny
- vedieť podnebné oblasti SR a ich charakteristiku
- poznať rieky, jazerá, vodné nádrže a podzemnú vodu SR
- osvojiť si základné typy a druhy pôd na SR
- vedieť základnú charakteristiku rastlinstva a živočíšstva SR
- vedieť NP a pamiatky zaradené do zoznamu UNESCO SR
- vedieť základnú charakteristiku obyvateľov SR
- poznať kraje, krajské mestá a niektoré vybrané sídla SR
- charakterizovať svoje mesto, okres, kraj
- osvojiť si najvýznamnejšie náleziská nerastných surovín
- vedieť základné informácie v oblasti priemyslu a niektoré vybrané slovenské výrobky
- vedieť charakterizovať poľnohospodárske oblasti SR, produkty rastlinnej a živočíšnej výroby
- vedieť charakterizovať druhy dopravy, dôležité cestné a železničné spoje v SR
- vedieť čo všetko zahŕňajú služby a základné informácie o školstve, o zdravotníctve, o kultúre v SR
- vedieť charakterizovať obchod SR
- poznať oblasti vhodné pre cestovný ruch - kultúrne, historické, prímorské

Obsah

3. 1. Historické územia a tradície.
3. 2. Poloha.
3. 3. Geologická stavba.
3. 4. Premeny povrchu Slovenska.
3. 5. Podnebie.
3. 7. Vodstvo. Rieky.
3. 8. Vodstvo. Jazerá, vodné nádrže a podzemná voda
3. 9. Písomná práca v 1. polroku
- 3.10. Prezentácia projektov a prezentácii príroda Slovenska

- 3.11. Pôdy.
- 3.12. Rastlinstvo a živočíšstvo.
- 3.13. Národné parky a pamiatky zaradené do zoznamu UNESCO.
- 3.14. Opakovanie: Prírodné pomery.
- 3.15. Obyvateľstvo.
- 3.16. Sídla.
- 3.17. Hospodárstvo. Ťažba nerastných surovín.
- 3.18. Priemysel.
- 3.19. Poľnohospodárstvo.
- 3.20. Doprava.
- 3.21. Služby a obchod
- 3.22. Cestovný ruch.
- 3.23. Opakovanie: sídla a hospodárstvo.
- 3.24. Písomná práca v 2. polroku

4. Environmentálne súvislosti

Ciele

- vedieť vysvetliť význam vybraných slov z tejto oblasti
- vedieť charakterizovať životné prostredie
- poznať lokality najvyššieho stupňa narušenia
- vedieť charakterizovať hrozby a prírodné kalamity postihujúce SR
- poznať rozdiely medzi regiónmi Slovenska a ich príčiny

Obsah

- 4.1. Znečisťovanie prírody
- 4.2. Kalamity a prírodné hrozby
- 4.3. Rozdiely medzi regiónmi Slovenska
- 4.4 Opakovanie: Environmentálne súvislosti

Obsah učiva v ročníkoch 6. – 9. sa opiera o spoznávanie jednotlivých regiónov Zeme systémom od najvzdialenejších oblastí po najbližšie (nadväzuje na základy geografických poznatkov z vlastivedy). Každý z regiónov je rozdelený na tri vzájomne previazané organické súčasti:

- A) Základné informácie o regióne v kontexte planéty Zem.
- B) Objavovanie prírodných a človekom vytvorených osobitostí regiónu a ich porovnanie so Slovenskom (miestnou krajinou).
- C) Environmentálne súvislosti spestrené zaujímavosťami o regióne.

6. Geografické cvičenia a pozorovania

Ciele a obsah:

- orientácia mapy a na mape, praktická činnosť s buzolou - určovanie azimutu na mape a v krajine, praktická činnosť s mapami, cvičenia na precvičovanie učebných tém
- výpočet vzdialeností podľa mierky mapy, sledovanie zhoršovania životného prostredia v okolí školy, svojho bydliska, exkurzia do chránenej alebo znečistenej oblasti, tvorba grafov a diagramov, cvičenia k jednotlivým učebným témam

7. Prehľad tematických celkov a odporúčaný počet hodín

5. ročník (2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

- 1. Úvod do vyučovania GEO 1
- 2. Objavovanie našej planéty

- Tvar Zeme, naša planéta vo vesmíre 5
  - Objavovanie Zeme a vesmíru 4
  - Mapa a glóbus 10
  - 3. Cestujeme a spoznáваме našu Zem
    - Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvorila príroda 21
    - Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvoril človek 7
  - 4. Geografické cvičenia a pozorovania 4
  - 5. Testy 4
  - 6. Projekty, prezentácie 3
  - 7. Šk. kolo GEO 1
  - 8. Písomné práce 2
  - 9. Vyhodnotenie písomnej práce 2
  - 10. Vyhodnotenie práce žiakov v I. polr. 1
  - 11. Otestujte sa! 1
  - 12. Záverečné hodnotenie 1
- 6. ročník** (2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)
- 1. Úvod do vyučovania GEO 1
  - 2. Planéta Zem 8
  - 3. Austrália a Oceánia, Tichý oceán, polárne oblasti Zeme 13
  - 4. Amerika 22
  - 5. Svetový oceán 3
  - 6. Geografické cvičenia a pozorovania 5
  - 7. Testy 3
  - 8. Projekty a prezentácie 4
  - 9. Šk. kolo GEO 1
  - 10. Písomné práce 2
  - 11. Vyhodnotenie písomných prác 2
  - 12. Vychádzka 1
  - 13. Záverečné hodnotenie 1
- 7. ročník** (2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)
- 1. Úvod do vyučovania GEO 1
  - 2. Svet 3
  - 3. Afrika 12
    - Opakovanie Afrika 1
  - 4. Ázia 10
    - JZ, J a JV Ázia 9
    - V, S a str. Ázia 8
    - Opakovanie Ázia 1
  - 5. Geografické cvičenia a pozorovania 4
  - 6. Testy 5
  - 7. Projekty a prezentácie 3
  - 8. Šk. kolo GEO 1
  - 9. Písomné práce 2
  - 10. Vyhodnotenie písomných prác 2
  - 11. Otestujte sa! 2
  - 12. Vychádzka 1
  - 13. Záverečné hodnotenie 1

8. ročník (2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Úvod do vyučovania GEO 1
2. Základné informácie o Európe 2
3. Prírodné a človekom vytvorené osobitosti Európy 13
4. Stredná EU 7
  - Západná EU 5
  - Severná EU 6
  - Južná EU 5
  - Juhovýchodná EU 6
  - Východná EU 4
5. Geografické cvičenia a pozorovania 3
6. Testy 3
7. Projekty a prezentácie 5
8. Šk. kolo GEO 1
9. Písomné práce 2
10. Vyhodnotenie písomných prác 2
11. Otestujte sa! 1
12. Vychádzka 1
13. Záverečné hodnotenie 1

9. ročník (1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

1. Úvod do vyučovania GEO, opakovanie 8.ročníka 1
2. Geografia v bežnom živote 2
  - Mapy, tematické mapy
  - Geografické súradnice na mapách. Mierka mapy
3. Slovensko - naša vlasť 23
  - Historické územia a tradície
  - Poloha SR
  - Geologická stavba SR
  - Premeny povrchu SR
  - Povrchové celky SR
  - Podnebie SR
  - Vodstvo - rieky SR
  - Vodstvo – jazerá, vodné nádrže a podzemná voda
  - Pôdy SR
  - Rastlinstvo živočíšstvo SR
  - NP a pamiatky zaradené do zoznamu UNESCO
  - Opakovanie: Prírodné podmienky
  - Obyvateľstvo SR
  - Sídla SR
  - Hospodárstvo. Ťažba nerastných surovín
  - Priemysel
  - Poľnohospodárstvo
  - Doprava
  - Služby a obchod
  - Cestovný ruch
  - Opakovanie: sídla a hospodárstvo
4. Environmentálne súvislosti 4
  - Znečisťovanie prírody
  - Kalamity a prírodné hrozby

- Rozdiely medzi regiónmi Slovenska
Opakovanie: environmentálne súvislosti
5. Projekty a prezentácie 1
6. Písomné práce 2

8. Metódy a formy práce – stratégie vyučovania

8.1. Metódy

8.1.1. Didaktický aspekt

Slovné metódy:

- monologické (rozprávanie, opisovanie, vysvetľovanie, výklad, prednáška)
- dialogické (rozhovor, dialóg, diskusia)
- metódy písomných prác (písomné cvičenia)
- metódy práce s učebnicami, knihami a textovým materiálom.

Demonštračné metódy:

- pozorovanie predmetov, javov
- predvádzanie (demonštrácia) predmetov, modelov, činností, pokusov
- demonštrácia statických obrazov, schém

Praktické metódy:

- nácvik pracovných zručností (mapa, buzola, atlas,...)
- grafické a výtvarné činnosti.

8.1.2. Psychologický aspekt

- metódy odovzdávania poznatkov (sprostredkujúce)
- metódy samostatnej práce žiakov (heterodidaktické: učiteľ dominuje, autodidaktické: žiak je sám sebe učiteľom)
- metódy bádateľské, výskumné, problémové
- metódy myslenia
- metódy tvorivej aktivity

8.1.3. Logický aspekt

- postup porovnávaci
- postup induktívny
- postup deduktívny
- postup analyticko-syntetický

8.1.4. Procesuálny aspekt

- Motivačné metódy
- Expozičné metódy - metódy k vyvodzovaniu nového učiva:
metódy slovného prejavu - monologické a dialogické
metódy práce s učebnicou
metódy zmyslového nazerania - pozorovanie, demonštrácia pokusov, pomôcky
metódy manipulácie s predmetmi - pokusy, didak. hry
- Fixačné metódy, ktoré vedú k upevňovaniu, precvičovaniu poznatkov
metódy ústneho opakovania - pamäťová reprodukcia naučeného textu
metódy písomného opakovania úloh - frontálne písomne práce, zápisy prebratého učiva, samostatné riešenie úloh
- Diagnostické metódy
metódy ústneho preverovania a klasifikácie
písomné metódy preverovania a klasifikácie
metódy praktických prác
- Aplikačné metódy

8.1.5. Aktivizujúce metódy – interaktívny aspekt

- Diskusné metódy
- Kooperatívne vyučovanie
- Prípadové metódy (vrátane situačnej metódy)
- Hranie rolí (dramatizácia, inscenačné metódy)
- Simulačné metódy
- Projektové metódy
- Metóda objavovania a riadeného objavovania
- Výskumné metódy
- Didaktické hry
- Heuristické (získavanie skúsenosti z tvorivej činnosti etapovým riešením problému), brainstorming

8.2. Formy

8.2.1. Metodické formy výučby

- výkladové formy: rozprávanie, prednáška, objasňovanie, opis
- demonštračné formy: demonštrácia experimentu, postupu činnosti, ukážky riešenia úloh, zostavenia plánu, ukážky predmetov, javov, zobrazení.
- dialogické formy: rozhovor, beseda, diskusia, skúšanie
- formy samostatnej práce žiakov: samostatné štúdium, žiacky experiment, pokus, diskusia medzi žiakmi, cvičenie: experimentálne a teoretické, písomné a grafické práce (riešenie testu, príprava referátu, počítačovej prezentácie)

8.2.2. Sociálne formy výučby

- frontálna práca
- individuálna práca
- skupinová práca

8.2.3. Organizačné formy výučby

- praktické aktivity
- skupinové vyučovanie, práca dvojíc
- vychádzka
- projektové vyučovanie
- výučba s riešením problémov
- objavujúce vyučovanie
- frontálna práca
- individuálna práca
- domáca práca

9. Prierezové témy

Pri jednotlivých tematických celkoch budem využívať aj prierezové témy a vzťahy s inými predmetmi.

- Osobnostný a sociálny rozvoj
- Environmentálna výchova
- Mediálna výchova
- Multikultúrna výchova
- Dopravná výchova

- Ochrana života a zdravia
- Tvorba projektu a prezenčné zručnosti
- Ľudské práva
- Výchova k manželstvu a rodičovstvu

10. Prepojenie s inými predmetmi

- dejepis, biológia, matematika, výtvarná výchova, etická výchova, fyzika, informatika,...

11. Učebné zdroje

Učebné zdroje sú zdrojom informácií pre žiakov. Sú to učebnice Geografie pre 5.ročník ZŠ autori RNDr. Ivan Ružek, PaedDR. Monika Ružeková, RNDr. Peter Likavský CSc., RNDr. Mária Bizubová, 2009

pre 6. ročník ZŠ a ... autori RNDr. Peter Likavský CSc RNDr. Ivan Ružek, PaedDr. Zuzana Vaňková, PaedDR. Monika Ružeková, 2009

pre 7. ročník ZŠ a ... autori RNDr. Ladislav Tolmáči, PhD., RNDr. Daniel Gurňák,, RNDr. František Križan, PhD., RNDr. Terézia Tolmáčiová, PhD, 2010

pre 8. ročník ZŠ RNDr. Ivan Ružek, PhR., RNDr. Peter Likavský CSc., 2011

pre 9. ročník – staré učebnice pre 8. ročník, doc. RNDr. Ladislav Tolmáči a kol.

Zemepisné čítanky 1. a 2. diel r. 1995

pracovné zošity pre 5. a 9. ročník - Hravá geografia, pre 6.,7. a 8.ročník - PZ

odborná literatúra, odborné časopisy / GEO, Ľudia a Zem / náučné slovníky, materiálo-technické a didaktické prostriedky, atlas, encyklopédia, geografické pomôcky, multimediálna tabuľa, mapy, internet, DVD, video, prezentácie žiakov.

12. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia prebieha v súlade s **Metodickým pokynom č. 22/2011** na hodnotenie žiakov základnej školy.

V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje práva dieťaťa a humánne sa správa voči žiakovi. Predmetom hodnotenia vo výchovno-vzdelávacom procese sú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol vo vyučovacích predmetoch v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiaka podľa školského poriadku. Hodnotenie slúži ako prostriedok pozitívnej podpory zdravého rozvoja osobnosti žiaka.

Podkladom pre celkové hodnotenie vyučovacieho predmetu Geografia sú:

- a) známky alebo slovné hodnotenie za ústne odpovede
- b) známky alebo slovné hodnotenie za písomné práce, didaktické testy, grafické práce, praktické práce
- c) posúdenie prejavov žiaka podľa čl. 1 ods. 8.

Formy hodnotenia: / diagnostické metódy /

Písomné preverenie vedomostí

2 písomné práce (I. polrok – 1, II. polrok – 1)

Ústne preverenie vedomostí (najmenej 1 ústna odpoveď v každom polroku)

Formy hodnotenia:

- a) diagnostické metódy:
  - ústne a písomné odpovede
  - tematické testy
  - didaktické testy – Didakta Z
  - tvorba a prezentácia projektov a prezentácii v powerPointe

- referáty z čítanky
  - práca v pracovnom zošite
  - zapájanie sa do Geografickej olympiády
- b) klasifikačné: známky od 1 – 5

Percentuálna úspešnosť žiaka - hodnotenie žiaka testovou formou:

- 100% – 90% výborný
- 89% – 75% chválitebný
- 74% – 50% dobrý
- 49% – 30% dostatočný
- 29% – 0% nedostatočný

13. Požiadavky na výstup

Používať a interpretovať mapy rôzneho druhu. Práca s informáciami o krajine ako časti Zeme, aj Zeme ako časti celku. Ich praktické využite v bežnom živote a schopnosť vyhľadať a použiť ich pre praktické potreby. Poznať vplyv a účinok vnútorných a vonkajších síl, ktoré pôsobia na povrch Zeme umožnia ľuďom chrániť sa pred živelnými pohromami. V oblasti humanitárnej geografie charakterizovať činnosť človeka na Zemi a premeny, ktorými ovplyvnil krajinu a perspektívy rozvoja pre budúcnosť.

14. Obsahové a výkonové štandardy z GEO

Obsahový a výkonový štandard pre 5. ročník

1. Úvod do predmetu GEO

- Naučiť sa učiť

2. Objavovanie našej planéty

- Opísať tvar Zeme podľa glóbusu
- Predviesť s glóbusom rotáciu Zeme okolo osi a obeh Zeme okolo Slnka
- Vysvetliť príčiny striedania dňa a noci a ako to súvisí s otáčaním Zeme okolo osi
- Poznať čas otočenia Zeme okolo osi a obehu okolo Slnka
- Porovnať povrch Zeme v jednotlivých častiach, vymenovať a ukázať na mape a glóbusu oceány, svetadiely
- Opísať cesty objaviteľov rôznych častí Zeme

3. Mapa a glóbus

- Na glóbusu určiť zemskú os, severný pól, južný pól
- Schematicky zakresliť zemeguľu, vyznačiť na nej póly a zemskú os
- Znázorniť obeh Zeme okolo Slnka pomocou glóbusu a podľa nákresu
- Určiť svetové strany na mape a v teréne
- Zdôvodniť vytvorenie geografickej siete a opísať ju
- Vysvetliť pojmy rovník, poludník a používať ich pri práci s mapou a glóbusom
- Na nákrese pomenovať časti Zeme, sev., juž., záp., vých. pologuľa
- Na glóbusu opísať priebeh rovnobežiek, poludníkov, SPK, OR, OK, rovník, nultý a 180 poludník, opísať geografickú sieť
- Určiť polohu ľubovoľného miesta na Zemi geografickými súradnicami
- Čítať základné údaje z mapy
- Opísať, čo zobrazuje mapa podľa legendy v rôznych mierkach
- Vedieť čítať a interpretovať údaje z máp, plánov a iných zdrojov

4. Cestujeme a spoznávame našu Zem

- Odlíšiť nížiny a vysočiny
- Určiť na mape vybraté povrchové celky, opísať ich polohu, orientovať sa na mape
- Poznať názvy najvyšších vrchov pohorí, vedieť ich porovnať podľa výšky

- Porozprávať o zaujímavosti o nástrahách vysokých pohorí
- Určiť na mape sopečné oblasti, najvyššie položenú náhornú plošinu na svete, najvyššie pohorie na svete, oblasti zemetrasení
- Opísať ich výnimočnosť
- Vysvetliť ako vzniká sopečná činnosť, zemetrasenie na základe pohybu zemských kryh
- Určiť na mape sopečný pás a ktoré oblasti sveta sú najviac ohrozené, známe sopky vo svete a na SR
- Určiť a ukázať na mape rozloženie podnebných pásiem
- Zdôvodniť pásmovitosť podnebia v súvislosti s množstvom slnečného žiarenia
- Porovnať pôsobenie, ako ovplyvňuje geo. Šírka, vzdialenosť od oceána, nadmorská výška, morské prúdy na podnebie svetadielov a ich častí
- Určiť na mape monzúnové oblasti, význam monzúnov aj hrozba povodní
- Porovnať nadmorskú výšku snežnej čiary v jednotlivých častiach Zeme
- Zdôvodniť prečo sa na vrchole vysokých pohorí nachádza sneh, hoci ležia blízko rovníka a porovnať ich so Škandinávskymi vrchmi
- Určiť na mape toky riek, polohu jazier a vodopádov
- Vysvetliť vznik morských prúdov a ich vplyv na podnebie priľahlých krajín
- Charakterizovať obeh vody v prírode
- Vysvetliť činnosť riek na príkladoch – doliny, jaskyne, meandre, mŕtve ramená, delta
- Porovnať činnosť riek a ľadovca
- Určiť oblasti, kde prevládajúcim krajinotvorným činiteľom je vietor a čo vytvára
- Určiť podľa mapy rozloženie typov krajín na Zemi
- Ako súvisí rozloženie rastlinných a živočíšnych pásiem s podnebnými pásmami
- Opísať zásahy človeka do prírody
- Opísať polohu národných parkov sveta a Slovenska
- Porovnať mestské a vidiecke sídla
- Uviesť príklady miest jednotlivých svetadielov
- Charakterizovať a porovnať, aké je zastúpenie mestského obyvateľstva vo svete
- Vysvetliť, čo predstavujú kultúrne pamiatky UNESCO
- Vymenovať a charakterizovať najvýznamnejšie pamiatky UNESCO sveta a SR

Obsahový a výkonový štandard pre 6. ročník

1. Úvod do predmetu GEO

- Naučiť sa učiť

2. Planéta Zem

- Popísať vznik pohorí, sopečnú činnosť, určiť na mape sopečný pás, známe sopky vo svete a na SR, živelné katastrofy zemetrasenie
- Vysvetliť rozdiel medzi podnebí a počasím
- V ktorom podnebnom pásme sa nachádza SR
- Porovnať podnebie v Ekvádore a Grónsku. Ukázať na obrázku pravidelné vetry
- Porovnať typy krajín na Zemi a vysvetliť hlavný vplyv na rozdielnosť rastlínstva a živočíšstva / stepi a lesy mierneho pásma/
- Kde žijú ľudia vo veľkej nadmorskej výške, prírodné podmienky a činnosť ľudí, zaujímavosti a nástrahy vysokých pohorí

3. Austrália a Oceánia – Tichý oceán – Polárne oblasti Zeme

- Určiť na mape polohu vybraného regiónu geografickými súradnicami
- Určiť rozdiel medzi ostrovom a polostrovom

- Ukázať na mape ostrovy, polostrovy, moria, zálivy, prielivy, prieplavy
- Vysvetliť rozdiel medzi prielivom a prieplavom
- Odlíšiť nížiny a vysočiny. Určiť na mape vybrané povrchové celky. Opísať ich polohu, orientovať sa na mape
- Poznať názvy najvyšších vrchov pohorí, vedieť ich porovnať podľa výšky
- Určiť a ukázať na mape rozloženie podnebných pásiem.
- Určiť na mape toky riek, polohu jazier
- Opísať polohu NP, zásahy človeka do prírody
- Charakterizovať rozmiestnenie obyvateľstva. Určiť oblasti husto a riedko osídlené a uviesť dôvody
- Určiť polohu miest v regióne podľa mapy
- Určiť polohu štátov a hl. miest
- Vysvetliť ako prírodné pomery ovplyvňujú život obyvateľstva
- Poznať históriu osídľovania. Opísať civilizácie, ktoré žili na pôvodnom území
- Vedieť odlíšiť štruktúru obyvateľstva pomocou grafov
- Stručne charakterizovať najvýznamnejšie hospodárske aktivity človeka a odlíšiť ich
- Ukázať na mape hospodársky najvyspelejšie regióny Zeme
- Charakterizovať dopravu
- Vymenovať a určiť na mape oblasti vhodné pre cestovný ruch
- Uviesť známe stavby sveta a kultúrne pamiatky
- Vymenovať a ukázať oblasti Oceánie a ukázať na mape Tichý oceán a vedieť význam oceána
- Určiť polohu a charakterizovať Antarktídu a Arktídu, vedieť polárnych bádateľov

4. Amerika

- Určiť na mape polohu vybratého regiónu geografickými súradnicami
- Určiť rozdiel medzi ostrovom a polostrovom
- Ukázať na mape ostrovy, polostrovy, moria, zálivy, prielivy, prieplavy
- Vysvetliť rozdiel medzi prielivom a prieplavom
- Odlíšiť nížiny a vysočiny. Určiť na mape vybrané povrchové celky. Opísať ich polohu, orientovať sa na mape
- Poznať názvy najvyšších vrchov pohorí, vedieť ich porovnať podľa výšky
- Určiť a ukázať na mape rozloženie podnebných pásiem
- Určiť na mape toky riek, polohu jazier.
- Opísať polohu NP, zásahy človeka do prírody
- Charakterizovať rozmiestnenie obyvateľstva. Určiť oblasti husto a riedko osídlené a uviesť dôvody
- Určiť polohu miest v regióne podľa mapy. Určiť polohu štátov a hl. miest
- Vysvetliť ako prírodné pomery ovplyvňujú život obyvateľstva
- Poznať históriu osídľovania. Opísať civilizácie, ktoré žili na pôvodnom území, poznať rôznorodosť a pestrosť života
- Vedieť odlíšiť štruktúru obyvateľstva pomocou grafov
- Stručne charakterizovať najvýznamnejšie hospodárske aktivity človeka a odlíšiť ich
- Ukázať na mape hospodársky najvyspelejšie regióny Zeme
- Charakterizovať dopravu
- Vymenovať a určiť na mape oblasti vhodné pre cestovný ruch
- Uviesť známe stavby sveta a kultúrne pamiatky
- Čím sú výnimočné Kanada, USA, Mexiko, štáty str. Ameriky, Brazília, Argentína, laplatské štáty, andské štáty

- Poznať zaujímavé a krásne miesta Ameriky a v čom spočíva ich význam
- Poznať hlavné problémy Ameriky

5. Svetový oceán

- Určiť polohu oceánov, ktoré svetadiely obmývajú
- Stručne charakterizovať a porovnať jednotlivé oceány
- Vysvetliť význam oceánov a ich vplyv na podnebie priľahlých krajín
- Vedieť časti oceánov a charakterizovať reliéf dna, oceánske prúdy

Obsahový a výkonový štandard pre 7.ročník

1. Úvod do predmetu GEO

- Naučiť sa učiť

2. Svet

- Vedieť ako rástol počet obyvateľov na Zemi
- Poznať ako sa menil spôsob života od najstarších civilizácií po súčasnosť
- Kde sa našli prvé stopy a pozostatky človeka na Zemi
- Vedieť vypočítať priemernú hustotu zaľudnenia štátu
- Vedieť porovnať spôsob života na vidieku a vo veľkomeste
- Vedieť rasy, najrozšírenejšie náboženstvá, svetové jazyky, vznik kultúr (Afrika, Ázia)
- Vedieť vysvetliť pojem mulat, zambo, mestic

3. Afrika

- Určiť na mape polohu vybraného regiónu geografickými súradnicami
- Porovnať členitosť Afriky s iným svetadielom
- Ukázať na mape ostrovy, polostrovy, moria, zálivy, prielivy, prieplyvy okolo Afriky
- Vysvetliť rozdiel medzi prielivom a prieplyvom (Suezsky prieplyv, Mozambický prieliv)
- Odlíšiť panvy, plošiny a vysočiny, určiť na mape vybrané povrchové celky, opísať ich polohu, orientovať sa na mape
- Poznať názvy najvyšších pohorí, vedieť ich porovnať podľa výšky
- Určiť a ukázať na mape rozloženie podnebných pásiem
- Určiť na mape pasáty – vysvetliť ich prúdenie
- Porovnať nadmorskú výšku snežnej čiary (Kilimandžáro)
- Určiť na mape toky riek, polohu jazier a vodopádov, vysvetliť pojem vádí
- Porovnať pásma rastlínstva a živočíšstva Afriky
- Poznať históriu osídľovania Afriky
- Charakterizovať rozmiestnenie obyvateľstva. Určiť oblasti husto a riedko osídlené a uviesť dôvody
- Poznať náboženstvá, ktoré prevládajú v Afrike
- Určiť polohu štátov a hl. miest Afriky
- Uviesť, v ktorých štátoch sa nachádzajú známe stavby alebo kultúrne pamiatky
- Poznať vybrané štáty Afriky a charakterizovať ich (ťažba, poľnohospodárstvo, priemysel, služby, doprava, cestovný ruch)
- Vysvetliť ako prírodné pomery ovplyvňujú život obyvateľstva
- Poznať hlavné problémy Afriky – nedostatok potravín, rozširovanie púští, chudoba, slabá zdravotnícka starostlivosť, pytliactvo, ...

4. Ázia

- Vedieť na aké oblasti sa člení Ázia
- Určiť na mape polohu vybraného regiónu geografickými súradnicami

- Ukázať na mape ostrovy, súostrovia, polostrovy, moria, zálivy, prielivy, prielavy
- Vysvetliť rozdiel medzi prielivom a prielavom (Suezsky prieliv, Malajský prieliv)
- Odlíšiť panvy, plošiny a vysočiny. Určiť na mape vybrané povrchové celky. Opísať ich polohu, orientovať sa na mape
- Poznať názvy najvyšších vrchov pohorí, vedieť ich porovnať podľa výšky
- Porozprávať zaujímavosti o nástrahách vysokých pohorí
- Určiť na mape sopečné oblasti, najvyššie položenú náhornú plošinu na svete, najvyššie pohorie na svete, oblasti zemetrasení, opísať ich výnimočnosť
- Určiť na mape sopečný pás a ktoré oblasti sú najviac ohrozené
- Opísať polohu NP, zásahy človeka do prírody
- Určiť a ukázať na mape rozloženie podnebných pásiem
- Porovnať pôsobenie, ako ovplyvňuje geog. šírka, vzdialenosť od oceána, nadmorská výška, morské prúdy na podnebie priľahlých krajín
- Určiť na mape monzúny – vysvetliť ich prúdenie
- Určiť na mape toky riek, polohu jazier a vodopádov
- Charakterizovať rozmiestnenie obyvateľstva, určiť oblasti husto a riedko osídlené a uviesť dôvody
- Vysvetliť ako prírodné pomery ovplyvňujú život obyvateľstva
- Určiť polohu miest v regióne podľa mapy, určiť polohu štátov a hl. miest
- Stručne charakterizovať najvýznamnejšie hospodárske aktivity človeka a odlíšiť ich
- Vedieť na čom sa zakladá hospodárstvo viacerých štátov oblasti
- Ukázať na mape hospodársky najvyspelejšie regióny Ázie
- Vedieť štáty, ktoré sa označujú ako ázijské tigry
- Charakterizovať dopravu
- Vymenovať a určiť na mape oblasti vhodné pre cestovný ruch
- Uviesť známe stavby sveta a kultúrne pamiatky
- Poznať zaujímavé a krásne miesta Ázie a v čom spočíva ich význam

Obsahový a výkonový štandard pre 8. ročník

1. Úvod do predmetu GEO

- Naučiť sa učiť

2. Základné informácie o EU

- Vedieť určiť polohu a rozlohu EU

3. Prírodné a človekom vytvorené osobitosti EU

- Vedieť na aké oblasti sa člení Európa
- Určiť na mape polohu vybraného regiónu geografickými súradnicami
- Ukázať na mape ostrovy, súostrovia, polostrovy, moria, zálivy, prielivy, prielavy
- Vysvetliť rozdiel medzi prielivom a prielavom (Korintský prieliv, Gibraltársky prieliv)
- dlíšiť panvy, plošiny, vysočiny a zníženiny. Určiť na mape vybrané povrchové celky, opísať ich polohu, orientovať sa na mape
- Poznať názvy najvyšších vrchov pohorí, vedieť ich porovnať podľa výšky
- Porozprávať zaujímavosti o nástrahách vysokých pohorí
- Určiť na mape sopečné oblasti, najvyššie pohorie a vrch Európy, oblasti zemetrasení, ktoré oblasti sú najviac ohrozené
- Opísať polohu NP, zásahy človeka do prírody
- Určiť a ukázať na mape rozloženie podnebných pásiem.
- Porovnať pôsobenie, ako ovplyvňuje geog. šírka, vzdialenosť od oceána,

- nadmorská výška, oceánske prúdy na podnebie priľahlých krajín
- Určiť prevládajúce prúdenie vzduchu – vysvetliť, čo je toho príčinou
- Určiť na mape toky riek, polohu jazier a vodopádov
- Charakterizovať rozmiestnenie obyvateľstva, určiť oblasti husto a riedko osídlené a uviesť dôvody
- Vysvetliť ako prírodné pomery ovplyvňujú život obyvateľstva
- Určiť polohu miest v regióne podľa mapy. Určiť polohu štátov a hl. miest stručne charakterizovať najvýznamnejšie hospodárske aktivity človeka a odlíšiť ich
- Ukázať na mape hospodársky najvyspelejšie regióny Európy
- Charakterizovať dopravu
- Vymenovať a určiť na mape oblasti vhodné pre cestovný ruch
- Uviesť známe stavby sveta a kultúrne pamiatky
- Poznať zaujímavé a krásne miesta Európy a v čom spočíva ich význam
- Vedieť štáty Európskej únie, čo je jej cieľom, základné charakteristiky EÚ

4. Stredná, západná, severná, južná, juhovýchodná, východná EU

- Vedieť základnú charakteristiku štátov z hľadiska prírodného a socioekonomického
- Poznať zaujímavosti – čím je daný štát známi

Obsahový a výkonový štandard pre 9. ročník

Úvod do predmetu GEO

- Naučiť sa učiť

Geografia v bežnom živote

- Poznať tematické mapy, rozdiel medzi mapou a glóbusom, mapové znaky, pojmy pre danú tému
- Vedieť používať súradnice, vedieť určiť miesto na Zemi pomocou súradníc
- Vedieť pracovať s mierkou mapy, vypočítať vzdialenosti na mape a v skutočnosti
- Vedieť ako sa GPS využíva v praxi

Slovensko - naša vlasť

- Vedieť časovú os v histórii Slovenska a významné udalosti v dejinách Slovenska
- Vedieť určiť polohu Slovenska v rámci EU, susedné štáty, okrajové body, geografický stred,
- historické oblasti, rozlohu
- Vedieť rozdelenie Karpát, Panónskej panvy, ložiská nerastných surovín, charakterizovať jednotlivé pohoria podľa vzniku
- Vedieť charakterizovať: činnosť vody, vetra, ľadovca, človeka
- Vedieť povrchové celky, zaradiť do Karpát a Panónskej panvy. Vedieť, čo je nížina - rovina a pahorkatina, vrchovina, hornatina, veľhory
- Charakteristika podnebia, podnebné oblasti SR, meteorológia
- Vedieť úmoria, povodia, rieky, vedieť určiť rieky na slepej mape a využitie riek, časti vodných tokov
- Vedieť jazerá, vodné nádrže, ich využitie, vedieť ich určiť, na slepej mape
- Poznať najznámejšie minerálne vody a pramene
- Vedieť prezentovať svoju prezentáciu
- Rozlíšiť pôdne druhy a pôdne typy, ich charakteristika výskyt a využitie
- Vedieť výškové stupne, lužné lesy, typy lesov, oblasti živočíchov

- Vedieť NP, vedieť biosférické rezervácie SR a pamiatky zaradené do zoznamu UNESCO
- Zaujímavosti a rekordy
- Poznať historické územia a tradície na Slovensku
- Základná charakteristika obyvateľov, vek, prirodzený prírastok, pohyb obyvateľov
- národnostné zloženie
- Delenie sídiel, vývoj, administratívne delenie, zvláštnosti roztratených sídiel, veľkomestá
- Najvýznamnejšie náleziská, využitie nerastných surovín
- Najvýznamnejšie oblasti, mestá, odvetvia, výroby
- Charakterizovať živočíšnu a rastlinnú výrobu, najúrodnejšie oblasti
- Charakterizovať jednotlivé druhy dopravy, znečisťovanie ŽP, význam dopravy pre človeka
- Vedieť čo zahŕňajú služby, ich úroveň, význam, významné osobnosti vedy a kultúry Slovenska, vysoké školy
- Charakterizovať obchodovanie v rámci EU, sveta, dovoz a vývoz
- Poznať najvyhl'adávannejšie miesta CR a význam CR

Environmentálne súvislosti

- Poznať činnosti človeka, ktoré najviac znečisťujú ŽP
- Poznať prírodné katastrofy, ktoré postihujú Slovensko a rozdiely medzi regiónmi Slovenska
- Vedieť používať buzolu a určiť azimut

Obsahové a výkonové štandardy z GEO

Obsahový a výkonový štandard pre 6. ročník

1. Úvod do predmetu GEO

- Naučiť sa učiť

2. Planéta Zem

- Popísať vznik pohorí, sopečnú činnosť, určiť na mape sopečný pás, známe sopky vo svete a na SR, živelné katastrofy zemetrasenie
- Vysvetliť rozdiel medzi podnebí a počasím
- V ktorom podnebnom pásme sa nachádza SR
- Porovnať podnebie v Ekvádore a Grónsku. Ukázať na obrázku pravidelné vetry
- Porovnať typy krajín na Zemi a vysvetliť hlavný vplyv na rozdielnosť rastlinstva a živočíšstva / stepi a lesy mierneho pásma/
- Kde žijú ľudia vo veľkej nadmorskej výške, prírodné podmienky a činnosť ľudí, zaujímavosti a nástrahy vysokých pohorí

3. Austrália a Oceánia – Tichý oceán – Polárne oblasti Zeme

- Určiť na mape polohu vybraného regiónu geografickými súradnicami
- Určiť rozdiel medzi ostrovom a polostrovom
- Ukázať na mape ostrovy, polostrovy, moria, zálivy, prielivy, prieplavy
- Vysvetliť rozdiel medzi prielivom a prieplavom
- Odlíšiť nížiny a vysočiny. Určiť na mape vybrané povrchové celky. Opísať ich polohu, orientovať sa na mape
- Poznať názvy najvyšších vrchov pohorí, vedieť ich porovnať podľa výšky
- Určiť a ukázať na mape rozloženie podnebných pásiem.
- Určiť na mape toky riek, polohu jazier

- Opísať polohu NP, zásahy človeka do prírody
- Charakterizovať rozmiestnenie obyvateľstva. Určiť oblasti husto a riedko osídlené a uviesť dôvody
- Určiť polohu miest v regióne podľa mapy
- Určiť polohu štátov a hl. miest
- Vysvetliť ako prírodné pomery ovplyvňujú život obyvateľstva
- Poznať históriu osídľovania. Opísať civilizácie, ktoré žili na pôvodnom území
- Vedieť odlíšiť štruktúru obyvateľstva pomocou grafov
- Stručne charakterizovať najvýznamnejšie hospodárske aktivity človeka a odlíšiť ich
- Ukázať na mape hospodársky najvyspelejšie regióny Zeme
- Charakterizovať dopravu
- Vymenovať a určiť na mape oblasti vhodné pre cestovný ruch
- Uviesť známe stavby sveta a kultúrne pamiatky
- Vymenovať a ukázať oblasti Oceánie a ukázať na mape Tichý oceán a vedieť význam oceána
- Určiť polohu a charakterizovať Antarktídu a Arktídu, vedieť polárnych bádateľov

4. Amerika

- Určiť na mape polohu vybraného regiónu geografickými súradnicami
- Určiť rozdiel medzi ostrovom a polostrovom
- Ukázať na mape ostrovy, polostrovy, moria, zálivy, prielivy, prieplavy
- Vysvetliť rozdiel medzi prielivom a prieplavom
- Odlíšiť nížiny a vysočiny. Určiť na mape vybrané povrchové celky. Opísať ich polohu, orientovať sa na mape
- Poznať názvy najvyšších vrchov pohorí, vedieť ich porovnať podľa výšky
- Určiť a ukázať na mape rozloženie podnebných pásiem
- Určiť na mape toky riek, polohu jazier.
- Opísať polohu NP, zásahy človeka do prírody
- Charakterizovať rozmiestnenie obyvateľstva. Určiť oblasti husto a riedko osídlené a uviesť dôvody
- Určiť polohu miest v regióne podľa mapy. Určiť polohu štátov a hl. miest
- Vysvetliť ako prírodné pomery ovplyvňujú život obyvateľstva
- Poznať históriu osídľovania. Opísať civilizácie, ktoré žili na pôvodnom území, poznať rôznorodosť a pestrosť života
- Vedieť odlíšiť štruktúru obyvateľstva pomocou grafov
- Stručne charakterizovať najvýznamnejšie hospodárske aktivity človeka a odlíšiť ich
- Ukázať na mape hospodársky najvyspelejšie regióny Zeme
- Charakterizovať dopravu
- Vymenovať a určiť na mape oblasti vhodné pre cestovný ruch
- Uviesť známe stavby sveta a kultúrne pamiatky
- Čím sú výnimočné Kanada, USA, Mexiko, štáty str. Ameriky, Brazília, Argentína, laplatské štáty, andské štáty
- Poznať zaujímavé a krásne miesta Ameriky a v čom spočíva ich význam
- Poznať hlavné problémy Ameriky

5. Svetový oceán

- Určiť polohu oceánov, ktoré svetadiely obmývajú
- Stručne charakterizovať a porovnať jednotlivé oceány
- Vysvetliť význam oceánov a ich vplyv na podnebie priľahlých krajín
- Vedieť časti oceánov a charakterizovať reliéf dna, oceánske prúdy

Geografia

Ročník: 6.

1. Charakteristika predmetu

Učebný predmet geografia v 6. ročníku pokračuje v objavovaní tajomstiev našej Zeme. Po-
môže pochopiť javy prebiehajúce v krajine a aktivity človeka v nej. Žiaci sa bližšie oboznámia s planétou Zem, s niektorými zákonitosťami jej prírody aj života obyvateľov. Spoznajú najmenší svetadiel, Austráliu. Zistia, čo sa ukrýva pod názvom Oceánia, aká je príroda a podmienky pre život obyvateľov v okolí zemských pólův. Pocestujú si po Amerike. Základnou geografickou kompetenciou je práca s mapou. Spoznávanie Zeme je základnou podmienkou jej ochrany. Každé miesto na Zemi je iné. Poznanie nám pomáha posúdiť, aké je postavenie Slovenska v porovnaní s ostatnými krajinami.

2. Predpokladaný prínos Geografie

- Naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy.
- Rozvíjať schopnosť vyhľadať a použiť informácie o krajine a zemi pre praktické potreby (mapy, automapy, textové a dátové zdroje v tlači či v digitálnej podobe).
- Naučiť žiakov vážiť si iné kultúry pri zachovaní vlastnej identity, naučiť ich žiť s druhými ľuďmi.
- Rozvíjať poznanie o všeobecnú rozhl'adenosť v súčasnom svete.
- Rozvíjať v žiakovi tvorivý štýl života.
- Rozvíjať projektové myslenie k riešeniu komplexných problémův.
- Formovať osobnosť žiaka pri tvorbe hodnôt a vkusu.

3. Časová koncepcia výchovy

6. ročník: 2 hodiny týždenne

4. Ciele predmetu

Zmyslom zemepisného vzdelávania je zohľadňovať zásadu postupovať od známeho k neznámemu, od jednoduchého k zložitému, od konkrétneho k abstraktnému, naučiť žiakov využívať získané vedomosti v praxi, orientovať sa v geografických informáciách a nie len získavať encyklopedické vedomosti, ale aj rozvíjať schopnosť objavovať, hľadať vzájomné vzťahy a snahu vysvetľovať ich, rozvíjať chuť učiť sa.

4.1. Kognitívne ciele

Žiaci získajú:

- Schopnosť uplatňovať vedomosti v praxi.
- Používať a vedieť interpretovať mapy rôzneho druhu.
- Pracovať s informáciami o krajine ako časti Zeme aj Zeme ako celku. Ich praktické využitie v bežnom živote a schopnosť vyhľadať a použiť ich pre praktické potreby.
- Schopnosť poznať vplyv a účinok vnútorných a vonkajších síl, ktoré pôsobia na povrch Zeme umožnia ľuďom chrániť sa pred živelnými pohromami.
- V oblasti humánnej geografie schopnosť pochopiť premeny, ktoré v krajine ovplyvnil človek.
- Všeobecný základ vedomostí o rôznych častiach sveta.
- Na základe poznania svojej krajiny a svojho regiónu vštepiť prirodzenú úctu k svojej vlasti a domovu.

- Schopnosť analyzovať.
- Schopnosť svoje projekty realizovať v projektoch.

4.2. Sociálne ciele

Žiaci získajú:

- Schopnosť tvoriť riešenia.
- Prostredníctvom vnímania iných kultúr získajú prirodzený negatívny postoj ku xenofóbií, rasizmu.
- Schopnosť pracovať v tíme.
- Získajú potrebu vzájomnej tolerancie a humanitárnej pomoci.

4.3. Psychomotorické ciele

Žiaci získajú:

- Návyky pracovať s doplnkovou literatúrou a informáciami.
- Návyky pracovať s CD.
- Návyky pracovať s internetom.
- Danosti vedieť čítať mapu.
- Danosti vedieť vypočítať mierku mapy.
- Rozumieť grafom a diagramom.
- Tvoriť mentálne mapy so symbolmi.

5. Obsah vzdelávania

Čím je to zaujímavé? Kde to je? Ako to vyzerá? Ako to vzniklo? Ako tam ľudia žijú? Hlavné témy, pokiaľ to ich charakter umožňuje, sú interpretované cez regióny. Primeraná kombinácia všeobecných a konkrétnych regionálnych tém podnieti na kvalitnejšie sprostredkovanie a osvojenie geografických poznatkov, ktoré možno sumarizovať do okruhov (hlavných tém):

- *Planéta Zem*
- *Austrália a Oceánia – Tichý oceán – polárne oblasti*
- *Amerika*

Rozdelenie obsahu v základnej škole

6. ročník (2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Úvod do vyučovania GEO

Prehľad získaných poznatkov, ktoré sa budú využívať v nasledujúcich tematických celkoch

2. Planéta Zem

Ciele:

- pohyby litosférických dosiek a ich dôsledky, podnebie a počasie, podnebné pásma a prúdenie vzduchu, šírková pásmovitosť a výšková stupňovitosť.

Obsah:

- 2.1. Vznik pohorí, sopečná činnosť, zemetrasenia
- 2.2. Podnebie a podnebné pásma
- 2.3. Typy krajín na Zemi – Stepi a lesy mierneho pásma
- 2.4. Život ľudí vo vysokých pohoriach

3. Austrália a Oceánia – Tichý oceán – polárne oblasti Zeme

Ciele:

- poloha, objavovanie, prírodné pomery, regióny, charakteristika Tichého oceánu a Oceánie, význam Tichého oceánu, lokalizovať ho na mape, Nový Zéland, Melanézia, Mikronézia, Polynézia, charakteristika Arktídy a Antarktídy, vytvoriť a prezentovať svoj projekt.

Obsah:

3. 1. Austrália – poloha na Zemi, objavovanie kontinentu a základné poznatky o ňom
3. 2. Poloha a povrch
3. 3. Podnebie
3. 4. Vodstvo
3. 5. Rastlinstvo a živočíšstvo
3. 6. Austrália – kontinent príst'ahovalcov
3. 7. Hospodárstvo Austrálie
3. 8. Problémy obyvateľ'ov Austrálie
3. 9. Tichý oceán – Oceánia
- 3.10. Polárne oblasti Zeme

4. Amerika:

Ciele:

- poloha, prírodné podmienky, obyvateľ'stvo a sídla, charakteristika oblastí a vybraných štátov Ameriky, čím je Amerika výnimočná a aké sú jej hlavné problémy, vytvoriť a prezentovať svoj projekt.

Obsah:

4. 1. Amerika – poloha na Zemi, objavovanie svetadiela a základné poznatky o ňom
4. 2. Príroda Ameriky – povrch, rieky, jazerá
4. 3. Príroda Ameriky – podnebie a typy krajín
4. 4. Zaujímavosti prírody Ameriky
4. 5. Obyvateľ'stvo Ameriky, jeho rôznorodosť a pestrosť života
4. 6. Sídla Ameriky – problémy života ľudí vo veľkých mestách
4. 7. Čím vyniká Amerika z hľadiska hospodárskych činností človeka
4. 8. Čím je výnimočná Kanada
4. 9. Čím sú výnimočné USA
- 4.10. Čím sú výnimočné Mexiko a ďalšie štáty strednej Ameriky a oblasti Karibského mora
- 4.11. Čím je výnimočná Brazília
- 4.12. Čím je výnimočná Argentína a laplatské štáty
- 4.14. Čím sú výnimočné andské štáty
- 4.15. Hlavné problémy Ameriky
- 4.16. Cestujeme do Ameriky – projekt

6. Geografické cvičenia a pozorovania 6.ročník

Ciele a obsah:

- orientácia mapy a na mape, praktická činnosť s buzolou - určovanie azimutu na mape a v krajine, praktická činnosť s mapami, cvičenia na precvičovanie učebných tém
- výpočet vzdialeností podľa mierky mapy, sledovanie zhoršovania životného prostredia v okolí školy, svojho bydliska, exkurzia do chránenej alebo znečistenej oblasti, tvorba grafov a diagramov, cvičenia k jednotlivým učebným témam

7. Prehľad tematických celkov a odporúčaný počet hodín

6. ročník (2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Úvod do vyučovania GEO	1
2. Planéta Zem	8

3. Austrália a Oceánia, Tichý oceán, polárne oblasti Zeme	13
4. Amerika	22
5. Svetový oceán	3
6. Geografické cvičenia a pozorovania	5
7. Testy	3
8. Projekty a prezentácie	4
9. Šk. kolo GEO	1
10. Písomné práce	2
11. Vyhodnotenie písomných prác	2
12. Vychádzka	1
13. Záverečné hodnotenie	1

8. Metódy a formy práce – stratégie vyučovania

8.1. Metódy

8.1.1. Didaktický aspekt

Slovné metódy:

- monologické (rozprávanie, opisovanie, vysvetľovanie, výklad, prednáška)
- dialogické (rozhovor, dialóg, diskusia)
- metódy písomných prác (písomné cvičenia)
- metódy práce s učebnicami, knihami a textovým materiálom

Demonštračné metódy:

- pozorovanie predmetov, javov
- predvádzanie (demonštrácia) predmetov, modelov, činností, pokusov
- demonštrácia statických obrazov, schém

Praktické metódy:

- nácvik pracovných zručností (mapa, buzola, atlas,...)
- grafické a výtvarné činnosti.

8.1.2. Psychologický aspekt

- metódy odovzdávania poznatkov (sprostredkujúce)
- metódy samostatnej práce žiakov (heterodidaktické: učiteľ dominuje, autodidaktické: žiak je sám sebe učiteľom)
- metódy bádateľské, výskumné, problémové
- metódy myslenia
- metódy tvorivej aktivity

8.1.3. Logický aspekt

- postup porovnávaci
- postup indukčný
- postup deduktívny
- postup analyticko-syntetický

8.1.4. Procesuálny aspekt

- Motivačné metódy
- Expozičné metódy - metódy k vyvodzovaniu nového učiva:
metódy slovného prejavu - monologické a dialogické
metódy práce s učebnicou
metódy zmyslového nazerania - pozorovanie, demonštrácia pokusov, pomôcky
metódy manipulácie s predmetmi - pokusy, didak. hry
- Fixačné metódy, ktoré vedú k upevňovaniu, precvičovaniu poznatkov
metódy ústneho opakovania - pamäťová reprodukcia naučeného textu
metódy písomného opakovania úloh - frontálne písomne práce, zápisy prebratého

- učiva, samostatné riešenie úloh
- Diagnostické metódy
  - metódy ústneho preverovania a klasifikácie
  - písomné metódy preverovania a klasifikácie
  - metódy praktických prác
- Aplikačné metódy

8.1.5. Aktivizujúce metódy – interaktívny aspekt

- Diskusné metódy
- Kooperatívne vyučovanie
- Prípadové metódy (vrátane situačnej metódy)
- Hranie rolí (dramatizácia, inscenačné metódy)
- Simulačné metódy
- Projektové metódy
- Metóda objavovania a riadeného objavovania
- Výskumné metódy
- Didaktické hry
- Heuristické (získavanie skúsenosti z tvorivej činnosti etapovým riešením problému), brainstorming

8.2. Formy

8.2.1. Metodické formy výučby

- výkladové formy: rozprávanie, prednáška, objasňovanie, opis
- demonštračné formy: demonštrácia experimentu, postupu činnosti, ukážky riešenia úloh, zostavenia plánu, ukážky predmetov, javov, zobrazení.
- dialogické formy: rozhovor, beseda, diskusia, skúšanie
- formy samostatnej práce žiakov: samostatné štúdium, žiacky experiment, pokus, diskusia medzi žiakmi, cvičenie: experimentálne a teoretické, písomné a grafické práce (riešenie testu, príprava referátu, počítačovej prezentácie)

8.2.2. Sociálne formy výučby

- frontálna práca
- individuálna práca
- skupinová práca

8.2.3. Organizačné formy výučby

- praktické aktivity
- skupinové vyučovanie, práca dvojíc
- vychádzka
- projektové vyučovanie
- výučba s riešením problémov
- objavujúce vyučovanie
- frontálna práca
- individuálna práca
- domáca práca

9. Prierezové témy

Pri jednotlivých tematických celkoch budem využívať aj prierezové témy a vzťahy s inými predmetmi.

- Osobnostný a sociálny rozvoj
- Environmentálna výchova
- Mediálna výchova
- Multikultúrna výchova
- Dopravná výchova
- Ochrana života a zdravia
- Tvorba projektu a prezenčné zručnosti
- Ľudské práva
- Výchova k manželstvu a rodičovstvu

10. Prepojenie s inými predmetmi

- dejepis, biológia, matematika, výtvarná výchova, etická výchova, fyzika, informatika,...

11. Učebné zdroje

Učebné zdroje sú zdrojom informácií pre žiakov. Sú to učebnice Geografie **pre 6. ročník ZŠ** a ... autori RNDr. Peter Likavský CSc RNDr. Ivan Ružek, PaedDr. Zuzana Vaňková, PaedDR. Monika Ružeková, 2009

Zemepisné čítanky 1. a 2. diel r. 1995

pracovné zošity pre 6. ročník

odborná literatúra, odborné časopisy / GEO, Ľudia a Zem / náučné slovníky, materiálno-technické a didaktické prostriedky, atlas, encyklopédia, geografické pomôcky, multimediálna tabuľa, mapy, internet, DVD, video, prezentácie žiakov.

12. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia prebieha v súlade s **Metodickým pokynom č. 22/2011** na hodnotenie žiakov základnej školy.

V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje práva dieťaťa a humánne sa správa voči žiakovi. Predmetom hodnotenia vo výchovno-vzdelávacom procese sú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol vo vyučovacích predmetoch v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiaka podľa školského poriadku. Hodnotenie slúži ako prostriedok pozitívnej podpory zdravého rozvoja osobnosti žiaka.

Podkladom pre celkové hodnotenie vyučovacieho predmetu Geografia sú:

- a) známky alebo slovné hodnotenie za ústne odpovede
- b) známky alebo slovné hodnotenie za písomné práce, didaktické testy, grafické práce, praktické práce
- c) posúdenie prejavov žiaka podľa čl. 1 ods. 8.

Formy hodnotenia: / diagnostické metódy /

Písomné preverenie vedomostí

2 písomné práce (I. polrok – 1, II. polrok – 1)

Ústne preverenie vedomostí (najmenej 1 ústna odpoveď v každom polroku)

Formy hodnotenia:

- a) diagnostické metódy:
  - ústne a písomné odpovede
  - tematické testy
  - didaktické testy – Didakta Z
  - tvorba a prezentácia projektov a prezentácii v powerPointe

- referáty z čítanky
  - práca v pracovnom zošite
  - zapájanie sa do Geografickej olympiády
- b) klasifikačné: známky od 1 – 5
- Percentuálna úspešnosť žiaka - hodnotenie žiaka testovou formou:
- 100% – 90% výborný
  - 89% – 75% chválitebný
  - 74% – 50% dobrý
  - 49% – 30% dostatočný
  - 29% – 0% nedostatočný

13. Požiadavky na výstup

- Vedieť používať a interpretovať mapy rôzneho druhu. Práca s informáciami o krajine ako časti Zeme, aj Zeme ako časti celku. Ich praktické využite v bežnom živote a schopnosť vyhľadať a použiť ich pre praktické potreby.
- Vedieť vysvetliť prírodný charakter jednotlivých oblastí na Zemi, pochopiť fungovanie zložiek krajiny v danej oblasti, porozumieť odlišnostiam krajiny a tomu prispôbiť svoj život. Posúdiť život človeka v priestore, tvorený vzájomnými vzťahmi medzi prírodou a spoločnosťou.
- Vznik chránených území, národných parkov.
- Využívanie prírodných zdrojov človekom..
- Vedieť zhodnotiť rozmiestnenie obyvateľstva v Austálii, Oceánii, v Amerike.
- Poznať podmienky v jednotlivých regiónoch Zeme a ich vhodnosť pre život človeka, vzájomné ovplyvňovanie starých a nových kultúr, existenciu rôznych kultúr vedľa seba.
- Vedieť komplexne hodnotiť regióny z hľadiska ich prírodných a kultúrnych a iných charakteristík.

Dejepis

UČEBNÉ OSNOVY PRE 6. ROČNÍK

CHARAKTERISTIKA

Dejepis patrí do oblasti spoločenskovedných predmetov a predstavuje jeden z významných prostriedkov procesu humanizácie žiakov. V jeho priebehu sa žiaci postupne oboznamujú s vývojom ľudskej spoločnosti v jednotlivých historických obdobiach, kultivuje sa ich historické vedomie a sú vedení k úcte k vlastnému národu, iným národom a etnikám, k rešpektovaniu kultúrnych a iných odlišností. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti.

CIEĽ PREDMETU

- získať základné poznatky z národných i svetových dejín
- rozpoznať charakteristické znaky jednotlivých historických období
- poznať regionálne dejiny v kontexte národných i svetových dejín
- vychovávať k národnej hrdosti, k vyššiemu stupňu národného povedomia

- viesť žiakov k prirodzenému negatívnemu postoju k rasizmu, xenofóbii a k akémukoľvek druhu diskriminácie
- vytvárať a formovať kritické historické vedomie, vytvárať si postupne vlastný názor na rôzne dejinné udalosti
- zaraďovať historické udalosti, procesy a osobnosti chronologicky a synchronicky, zaraďovať ich aj priestorovo
- skúmať konanie ľudí v daných podmienkach a vysvetľovať ho
- určiť príčiny jednotlivých histor. udalostí, vymedziť ich dôsledky, rozpoznať základné faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj
- naučiť žiakov pracovať s historickými prameňmi hmotnými, písomnými i obrazovými
- získavať informácie z rôznych zdrojov, naučiť sa informácie vyberať, odlišovať podstatné od nepodstatného, porovnávať, systematizovať, zovšeobecňovať, kriticky hodnotiť
- aktívne učenie – proces hľadania, objavovania a konštruovania poznatkov na základe vlastnej činnosti a skúsenosti v interakcii s učiteľom a spolužiakmi v kooperatívnom učení
- výsledky vlastného skúmania prezentovať formou referátov a projektov
- využiť medzipredmetové vzťahy – aplikovať poznatky napr. z geografie, prírodopisu, literatúry či dejín umenia pri skúmaní historických udalostí

OBSAH PREDMETU V 6. ROČNÍKU

I. História a pravek

1. Historické obdobia

II. Obrazy pravekej spoločnosti

1. Doba kamenná – lovci a zberači
2. Doba kamenná – pastieri a roľníci

III. Obrazy starovekej spoločnosti

1. Doba bronzová
2. Doba železná

Civilizácie starého Orientu

3. Spoločnosť a kultúra
4. Štátne útvary

Staroveké Grécko

5. Grécko bájí a povestí
6. Dávnoveké Grécko
7. Klasické Grécko
8. Macedónia

Staroveký Rím

9. Kráľovská doba
10. Rímska republika
11. Rímske cisárstvo
12. Kresťanstvo v Rímskej ríši

IV. Obrazy stredovekého sveta

1. Kmene za hranicami Ríma
2. Sťahovanie národov
3. Byzantská ríša
4. Arabská ríša
5. Franská ríša
6. Rozdelenie ľudí v stredoveku
7. Rozšírenie kresťanstva
8. Život v meste a na vidieku
9. Život v stredoveku
10. Kultúra, veda a umenie
11. Štáty neskorého stredoveku

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE, KTORÉ PREDMET ROZVÍJA

- poznanie minulosti svojho národa, národov Európy i sveta, vývoja ľudskej spoločnosti
- orientácia v čase a priestore
- získanie základných schopností a zručností poznávať historický materiál
- pochopenie príčin a dôsledkov historických udalostí
- rozvoj schopnosti čítať a interpretovať historické mapy, obrázky, fotografie, tabuľky, grafy a pod.
- rešpektovanie hodnoty pozitívnych medziľudských vzťahov, uvedomenie si potreby mierového spolunažívania všetkých národov
- schopnosť vidieť veci a javy vo vzájomných súvislostiach, systematizovať aj zovšeobecňovať poznatky
- kultivované vyjadrovanie vlastných myšlienok, názorov, postojov k dejinným udalostiam a ich obhajovanie
- úcta k vlastnému národu i k iným národom a národnostiam
- pochopenie a rešpektovanie kultúrnych, náboženských a iných odlišností ľudí a spoločností
- budovanie kladného vzťahu ku všetkým humánnym a demokratickým hodnotám

POŽIADAVKY NA VÝSTUP PODĽA CIEĽOV A OBSAHU

1. História a pravek

1. vedieť rozdeliť dejiny na základné historické obdobia
2. poznať základné členenie praveku
3. pochopiť význam práce archeológov a historikov

2. Obrazy pravekej spoločnosti

1. rozpoznať rozdiely v spôsobe obživy a života pravekých zberačov, lovcov, pastierov a roľníkov
2. analyzovať pracovné nástroje pravekých ľudí
3. zhodnotiť význam najdlhšie používaného pracovného materiálu – kameňa
4. poznať vývojové stupne človeka
5. pochopiť význam neolitickej revolúcie

3. Obrazy starovekej spoločnosti

1. porovnať kamenné pracovné nástroje s medenými a bronzovými nástrojmi
2. vedieť zovšeobecniť spôsob obživy a života ľudí v dobe bronzovej a železnej
3. poznať najstaršie národy žijúce v Európe
4. odhaliť postupne stav a premeny životného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti
5. odhaliť vzťah medzi prírodnými podmienkami údolí veľkých riek a vznikom prvých štátov
6. identifikovať znaky zavlažovacieho poľnohospodárstva
7. analyzovať vnútorné členenie spoločnosti v mestskom štáte
8. zhodnotiť premeny a význam písma pre spoločnosť najstarších štátov
9. identifikovať poznatky obyvateľov najstarších štátov, ktoré nám slúžia dodnes
10. odhaliť vzťah medzi prírodnými podmienkami a vznikom množstva nezávislých mestských štátov v Grécku
11. uvedomiť si, že Grékov spájal spoločný jazyk, náboženstvo, kultúra, šport, obchod a mytológia
12. rozpoznať rôzne formy vlády v mestských štátoch na príklade Sparty a Atén
13. analyzovať spôsob života a formu vlády v Aténach za Perikla
14. zdôvodniť významné postavenie telesnej výchovy v mestských štátoch
15. vymedziť olympijské disciplíny, v ktorých sa dodnes súťaží, a zhodnotiť význam olympijských myšlienok v minulosti i prítomnosti
16. poznať dejiny Ríma v kráľovskej dobe
17. analyzovať formu vlády v rímskej republike
18. analyzovať spôsob obživy a života v Ríme
19. dokumentovať expanziu mestského štátu a jeho premenu v ríšu
20. analyzovať krízu republiky a jej premenu na cisárstvo
21. charakterizovať vládu najvýznamnejších rímskych cisárov
22. poznať príčiny budovania rímskej hranice stredného Dunaja
23. chápať dôležitosť gréckej a rímskej kultúry pre vytvorenie európskej kultúry
24. pripraviť projekt o divoch starovekého sveta
25. poznať korene kresťanského náboženstva a príčiny prenasledovania kresťanov v Rímskej ríši
26. identifikovať hlavné rozdiely medzi Starým a Novým zákonom

4. Obrazy stredovekého sveta

1. zdôvodniť príčiny rozdelenia Rímskej ríše a zániku Záporímskej ríše
2. poznať kmene žijúce za hranicami Rímskej ríše a ich podiel na zániku ríše
3. chápať príčiny a dôsledky sťahovania národov
4. odhaliť ciele expanzívnej politiky Justiniána, Karola Veľkého a arabských kalifov
5. zhodnotiť kultúrny odkaz Byzantskej, Arabskej a Franskej ríše
6. zhodnotiť význam a odkaz kresťanstva pre európsku kultúru
7. poznať okolnosti vzniku islamu
8. vedieť zdôvodniť príčiny rýchleho rozširovania islamu
9. odhaliť nový vzťah medzi ľuďmi vyšších spoločenských vrstiev formujúcej sa stredovekej spoločnosti
10. poznať spôsob života a obživy jednotlivých sociálnych vrstiev stredovekej spoločnosti
11. opísať život ľudí na feudálnom majetku a v meste
12. zdôvodniť, prečo sa kláštory stali postupne hospodárskymi a kultúrnymi centrami
13. chápať význam stredovekých univerzít
14. charakterizovať najmocnejšie štáty neskorého stredoveku

PRIEREZOVÉ TÉMY

- Osobnostný a sociálny rozvoj
- Environmentálna výchova
- Mediálna výchova
- Multikultúrna výchova
- Regionálna výchova
- Vlastenecká výchova
- Ľudské práva
- Ochrana života a zdravia
- Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

METÓDY A FORMY PRÁCE

- motivačný, riadený alebo heuristický rozhovor
- krátky výklad, diskusia
- problémové úlohy (napr. žiaci poznajú fakty a z nich vyvodlia dôsledky alebo poznajú dôsledky a hľadajú k nim príčiny)
- demonštrácia – predvedenie histor. prameňa, jeho skúmanie individuálne alebo skupinové, vyvodenie záverov
- samostatná práca s rôznymi zdrojmi informácií – učebnica, encyklopédie, slovník cudzích slov, atlas, noviny, časopisy, historická beletria, obrazový materiál, fotografie, internet...
- sledovanie a následný rozbor dokumentárneho filmu s historickou tematikou
- exkurzia
- návšteva múzea – obhliadka expozície
- pedagogicko – muzejná činnosť (vyučovacia hodina realizovaná v priestoroch múzea)
- využitie poznatkov v praxi
- tvorba referátov, projektov, prezentácií
- didaktické hry (napr. simulačné, dramatické hry)
- tvorba krížoviek s tajničkou, hádaniek, rébusov, zábavných problémových úloh
- dejepisný kvíz

UČEBNÉ ZDROJE

Na podporu a aktiváciu vyučovania sa využívajú nasledovné zdroje:

- učebnica – Krasnovský, Miháliková, Tonková: Dejepis pre 6. ročník základnej školy, SPN, Bratislava 2011
- mapy, odborná literatúra, tlač, rôzne druhy obrazového materiálu, internet, makety a projekty vytvorené žiakmi v predchádzajúcich škol. rokoch

HODNOTENIE

Hodnotenie a klasifikácia žiakov sú realizované v súlade s Metodickými pokynmi č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy s účinnosťou od 1. mája 2011.

Pri hodnotení sa dbá na motivačnú funkciu hodnotenia, kombinovanie klasifikácie s ústnym hodnotením a rešpektujú sa vekové a individuálne osobitosti žiaka.

Podkladom pre hodnotenie s klasifikáciu sú:

- úroveň vedomostí z jednotlivých prebratých tém prejavené formou ústnej odpovede
- súhrnné poznatky získané z celého tematického celku
- schopnosť pracovať s učebnicou, historickým prameňom a mapou
- aktívna práca počas vyučovacej hodiny
- prejavovaný záujem nad rámec stanovených povinností – príprava projektov, referátov, prezentácií, zapojenie sa do súťaží

Výkonový štandard

1. História a pravek

Žiak

- vie rozdeliť dejiny na základné historické obdobia
- pozná základné členenie praveku
- chápe význam práce archeológov a historikov

2. Obrazy pravekej spoločnosti

Žiak

- rozpozná rozdiely v spôsobe obživy a života pravekých zberačov, lovcov, pastierov a roľníkov
- analyzuje pracovné nástroje pravekých ľudí
- zhodnotí význam najdlhšie používaného pracovného materiálu – kameňa
- pozná vývojové stupne človeka
- chápe význam neolitickej revolúcie
- vie porovnať kamenné pracovné nástroje s medenými a bronzovými nástrojmi
- vie zovšeobecniť spôsob obživy a života ľudí v medenej dobe napr. na príbehu Ötziho
- zostaví správu zo skúmania spôsobu obživy a života pravekých ľudí
- odhalí postupne stav a premeny životného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti

3. Obrazy starovekej spoločnosti

Žiak

- vie porovnať kamenné pracovné nástroje s medenými a bronzovými nástrojmi
- vie zovšeobecniť spôsob obživy a života ľudí v dobe bronzovej a železnej
- pozná najstaršie národy žijúce v Európe
- odhalí postupne stav a premeny životného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti
- odhalí vzťah medzi prírodnými podmienkami údolí veľkých riek a vznikom prvých štátov
- identifikuje znaky zavlažovacieho poľnohospodárstva
- analyzuje vnútorné členenie spoločnosti v mestskom štáte
- zhodnotí premeny a význam písma pre spoločnosť najstarších štátov
- identifikuje poznatky obyvateľov najstarších štátov, ktoré nám slúžia dodnes
- odhalí vzťah medzi prírodnými podmienkami a vznikom množstva nezávislých mestských štátov v Grécku
- si uvedomí, že Grékov spájala spoločný jazyk, náboženstvo, kultúra, šport, obchod a mytológia
- rozpozná rôzne formy vlády v mestských štátoch na príklade Sparty a Atén
- analyzuje spôsob života a formu vlády v Aténach za Perikla
- zdôvodní významné postavenie telesnej výchovy v mestských štátoch

- vymedzí olympijské disciplíny, v ktorých sa dodnes súťaží a zhodnotí význam olympijských myšlienok v minulosti i prítomnosti
- pozná dejiny Ríma v kráľovskej dobe
- analyzuje formu vlády v rímskej republike
- analyzuje spôsob obživy a života v Ríme
- dokumentuje expanziu mestského štátu a jeho premenu v ríšu
- analyzuje krízu republiky a jej premenu na cisárstvo
- vie charakterizovať vládu najvýznamnejších rímskych cisárov
- pozná príčiny budovania rímskej hranice stredného Dunaja
- chápe dôležitosť gréckej a rímskej kultúry pre vytvorenie európskej kultúry
- pripraví projekt o divoch starovekého sveta
- pozná korene kresťanského náboženstva a príčiny prenasledovania kresťanov v Rímskej ríši
- identifikuje hlavné rozdiely medzi Starým a Novým zákonom

4. **Obrazy stredovekého sveta**

Žiak

- vie zdôvodniť príčiny rozdelenia Rímskej ríše a zániku Záporímskej ríše
- pozná kmene žijúce za hranicami Rímskej ríše a ich podiel na zániku ríše
- chápe príčiny a dôsledky sťahovania národov
- odhalí ciele expanzívnej politiky Justiniána, Karola Veľkého a arabských kalifov
- zhodnotí kultúrny odkaz Byzantskej, Arabskej a Franskej ríše
- zhodnotí význam a odkaz kresťanstva pre európsku kultúru
- pozná okolnosti vzniku islamu
- vie zdôvodniť príčiny rýchleho rozširovania islamu
- odhalí nový vzťah medzi ľuďmi vyšších spoločenských vrstiev formujúcej sa stredovekej spoločnosti
- pozná spôsob života a obživy jednotlivých sociálnej vrstiev stredovekej spoločnosti
- vie opísať život ľudí na feudálnom majetku a v meste
- zdôvodní, prečo sa kláštory stali postupne hospodárskymi a kultúrnymi centrami
- chápe význam stredovekých univerzít
- vie charakterizovať najmocnejšie štáty neskorého stredoveku

OBČIANSKA NÁUKA

I. Charakteristika predmetu:

Predmet prispieva k orientácii žiakov v rodinnom a školskom prostredí. Vede ich k poznávaniu svojej obce, regiónu, vlasti a Európskej únie. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti a umožňuje im pochopiť ekonomický život spoločnosti.

II. Predpokladaný prínos

Kompetencie občianske

Žiak sa naučí:

- uvedomiť si základné humanistické hodnoty, zmysel národného kultúrneho dedičstva, uplatňovať a ochraňovať princípy demokracie
- vyvážene chápať svoje osobné záujmy v spojení so záujmami širšej skupiny, resp. spoločnosti
- uvedomiť si svoje práva v kontexte so zodpovedným prístupom k povinnostiam, prispievať k naplneniu práv iných
- byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti
- sledovať a posudzovať udalosti a vývoj verejného života a zaujímať k nim stanoviská, aktívne podporovať udržateľnosť kvality životného prostredia

Kompetencia riešiť problémy

- pri riešení problémov uplatňovať vhodné metódy založené na tvorivom myslení
- otvorenosť pri riešení problémov, formulovať argumenty a dôkazy na obhájenie svojich názorov
- pri jednotlivých riešeniach spoznávať klady a zápory a uvedomovať si aj potrebu zvažovať úrovně ich rizika.
- vytvárať predpoklady na konštruktívne riešenie konfliktov

III. Časová koncepcia výchovy

5., 6., 7. ročník 1 vyučovacia hodina týždenne, 8. ročník 30 min. týždenne, 9. roč. 1 hodina týždenne

IV. Ciele predmetu

- Všeobecný cieľ vzdelávania v rámci predmetu občianska výchova:
  - podporovať vedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
  - utvárať vedomie vlastnej identity a identity druhých ľudí,
  - viesť žiakov k realistickému sebazpoznávaniu a sebahodnoteniu,
  - akceptovať vlastnú osobnosť a osobnosť druhých ľudí,
  - viesť žiakov k aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerance,
  - vytvárať pozitívne vzťahy k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
  - rozpoznávať stereotypné názory na postavenie muža a ženy,
  - získať základné vedomosti o ekonomickom fungovaní spoločnosti,
  - uplatňovať vhodné komunikačné prostriedky k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
  - k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
  - vytvárať schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
  - rešpektovať a uplatňovať mravné princípy a pravidlá spoločenského spolunažívania a prebrať zodpovednosť za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.
- Špecifické (konkrétne) ciele vzdelávania :

Žiak:

- Vie vysvetliť poslanie a funkcie rodiny, svoje miesto v rodine.
- Pozná pravidlá v rodine, vie ich objasniť na príklade svojej rodiny.

- Vie vysvetliť práva a povinnosti členov rodiny.
- Na príkladoch vie uviesť fungovanie vzťahov v širšej rodine.
- Vie rozlíšiť vhodné a nevhodné spôsoby využívania voľného času v rodine.
- Vie pomenovať tri základné roly v triede.
- Vie rozlíšiť kladné i záporné vlastnosti seba i svojich spolužiakov.
- Aktívne sa podieľa na tvorbe pravidiel v triede a v škole a riadi sa nimi.
- Zapája sa do práce v záujmových útvaroch školy a do mimoškolských aktivít.
- Uvedomuje si význam hodnôt, týkajúcich sa rodiny a školy vo svojom živote.
- Vie získavať informácie o školskom systéme v SR a EÚ.

V. Obsah vzdelávania

Človek a spoločnosť :Je zameraný na vytváranie základných predstáv o sociálnych rolách človeka v spoločnosti prostredníctvom spoznávania najbližšieho sociálneho prostredia žiakov, uvedomenia si svojho miesta a vzťahu k tomuto prostrediu.

Žiaci si tento obsah osvojujú prostredníctvom základných pojmov, ktoré sú schopní reprodukovať primerane veku opisným spôsobom /nie presnými definíciami/.

Sú to pojmy: rodina, poslanie rodiny, funkcie rodiny, rodinný rozpočet, vzťahy generácií v rodine, sociálne roly otca, matky, detí, starých rodičov, práva a povinnosti dieťaťa v rodine, medziľudské vzťahy, poslanie školy, školský systém v Slovenskej republike, právo a povinnosť sa vzdelávať, zmysel vzdelávania a výchovy pre človeka, práva a povinnosti žiaka, vnútorný poriadok školy.

Spoločenské správanie

Obsah

Žiaci k nácviku určitých foriem spoločenského správania si potrebujú osvojiť tieto pojmy: zásady spoločenského styku – úcta, ohľaduplnosť, tolerancia, formy a pravidlá spoločenského styku, formy osobného kontaktu, neosobného kontaktu, správanie sa na verejnosti – pozdrav, oslovenie, správanie sa chodca a cyklistu.

Naša obec, mesto, región, vlasť.

Obsah

Aby sa žiaci mohli oboznámiť s históriou a súčasnosťou svojej obce alebo mesta, aby pochopili svoju príslušnosť k nim a svoju príslušnosť k štátu, aby si vytvorili predstavu o pojme občan, národná a štátna identita, potrebujú si osvojiť tieto pojmy: obec, mesto, región, štát /len opis, nie definíciu/, erb, vlasť, obyvateľstvo našej vlasti, štátne symboly, štátny sviatok a pamätné dni, hlavné mesto SR, zložky životného prostredia, chránené územia, ochrana historických pamiatok, vzťah človeka k prírode, občan.

Rozvoj osobnosti človeka v spoločnosti

Obsah

Na zvládnutie cieľov zameraných na spoznávanie a formovanie osobnosti žiaka, možností výchovy a sebvýchovy a zmyslu života je potrebné zvládnuť pojmy: osobnosť človeka /len opis pojmu/, štruktúra osobnosti, typy temperamentu, regulácie osobnosti, vplyvy na formovanie osobnosti človeka – dedičné vplyvy, rodina, priatelia, škola, verejná mienka, výchova a sebvýchova, režim dňa zdravie, životospráva, voľný čas a možnosti jeho využitia, zmysel života, príprava na budúce povolanie, hodnota vzdelania, peniaze v živote človeka.

Človek a svet

Obsah

K oboznámeniu sa s procesmi poznávania sveta a vytvárania obrazu sveta, voľby hodnotovej a svetonázorovej orientácie žiaci potrebujú zvládnuť tieto pojmy: poznanie, úrovne poznania, zmyslové a rozumové poznanie, svetonázor človeka, svetonázorová a hodnotová orientácia, základné typy svetonázorov, typy náboženských svetonázorov, judaizmus, kresťanstvo, islam, potreba tolerancie.

Kultúrno-sociálne aspekty dospievania

Obsah

Tematický celok je zameraný na oboznámenie sa s procesom sociálneho dozrievania a možnosťami riešenia náročných životných situácií prostredníctvom osvojenia si základných pojmov: dospievanie, duševné zmeny v dospievaní, sebauvedomenie a sebahodnotenie v období dospievania, charakteristiky dospievania: úsilie o nezávislosť, vzdorovitosť a kritika, názorové nezhody, rozvoj racionálneho myslenia, kultúra jazyka, reči, kultúra správania, obliekania, priateľstvo, láska, prevencia náročných životných situácií: stres, fajčenie, alkoholizmus, drogy, predčasný sexuálny život.

Človek – občan – štát

Obsah

Je zameraný na vysvetlenie a pochopenie štátoprávneho usporiadania SR, ktoré je sprostredkované osvojovaním si základných pojmov: štát, vznik štátu, charakteristika štátu, štát a občan, právny štát, spoločnosť a štát, záujmové skupiny, demokracia, Ústava SR, zákonodarné orgány štátnej moci, parlament /NR SR/ a zákonodarný proces, výkonné orgány štátnej moci, vláda, prezident, územná správa, štátny rozpočet, príjmy, výdavky, dane, súdy a prokuratúra, armáda, polícia, základné ľudské práva a slobody, Deklarácia práv dieťaťa, Dohovor o právach dieťaťa, Všeobecná deklarácia ľudských práv, právo na rovnosť, diskriminácia, predsudok, právo a povinnosť, právna zodpovednosť, právo dieťaťa na prežitie, na zdarný vývoj, na slobodu názoru a jeho prejavenie, rešpektovanie dôstojnosti a súkromia, sloboda vyznania a práva menšín, rasizmus, antiseminizmus, tolerancia, zákon o rodine, funkcie rodiny, rodinný rozpočet, ochrana spotrebiteľa, práva a povinnosti spotrebiteľa, kúpa tovaru, reklamácia výrobkov, ochrana práv spotrebiteľa.

Význam právnej výchovy

Obsah

Tematický celok je zameraný na vysvetlenie významu právnych noriem ako regulátora správania občanov štátu vo vzťahoch medzi sebou, vo vzťahu k štátnym a neštátnym inštitúciám, ktoré je sprostredkované osvojovaním si základných pojmov: zákon, nariadenie, vyhláška, záväzné nariadenie, právny systém a odvetvia práva, právna prevencia, zodpovednosť mladistvých, význam dokumentov totožnosti občana.

Základná ekonomická orientácia

Obsah

Tematický celok je zameraný na objasnenie základných ekonomických vzťahov v spoločnosti pomocou osvojenia si základných ekonomických pojmov: potreby, uspokojovanie potrieb, výroba, vstupy a výstupy, prírodné zdroje, práca, kapitál, ekonómia a ekonomika, typy ekonomík - príkazová, trhovú a zmiešanú, deľba práce, odvetvia národného hospodárstva, trhovú hospodárstvo, trhovú mechanizmus, ponuka, dopyt, cena, podnik, podnikanie, fyzická osoba, právnická osoba, typy a formy podnikov, podnikateľ, peniaze, ich funkcie, formy peňazí, banky, sporiteľne, poisťovne, rodinný rozpočet, štátny rozpočet, príjmy a výdavky, sociálna politika, podpora v nezamestnanosti, úrady práce, sociálne poistenie, štátna sociálna podpora, životné minimum, mzda, charitatívna činnosť.

Globálne problémy súčasného sveta

Obsah

Tematický celok je zameraný na pochopenie podstaty a príčin globálnych problémov ľudstva a hľadanie možností ako tieto problémy riešiť. Žiak sa s obsahom tematického celku oboznamuje pomocou osvojovania základných pojmov: globálna podstata sveta, vojna, militarizácia, zbrane hromadného ničenia, svetový mier, životné prostredie, ekológia, základné zložky životného prostredia, vzduch, voda, pôda, ozónové diery, skleníkový efekt, znečisťovanie ovzdušia, vody, pôdy, stratégia trvalo udržateľného života, odpady, bezodpadové technológie, odstraňovanie odpadov, obnoviteľné a neobnoviteľné zdroje energie, nerastné suroviny, recyklácia, rozvojové krajiny, rozdiely medzi jednotlivými skupinami rozvojových krajín, zadlženosť rozvojových krajín, populácia, explózia, imigrácia, civilizačné choroby, zdravie, choroba, narkománia, alkoholizmus, fajčenie, strava, životná filozofia.

VI. Prehľad tematických celkov a odporúčaný počet hodín

5. ročník	<i>33 hodín ročne</i>
Úvod do vyučovania občianskej výchovy v 5. ročníku	<i>1 hodina</i>
1. TC <u>Moja rodina</u>	<i>13 hodín</i>
2. TC <u>Moja škola</u>	<i>17hodín</i>
Exkurzie, návštevy, besedy	<i>3 hodiny</i>
6. ročník	<i>33 hodín ročne</i>
Úvod do vyučovania občianskej výchovy v 6. ročníku	<i>1 hodina</i>
1. TC <u>Človek a spoločnosť</u>	<i>9 hodín</i>
2. TC <u>Spoločenské správanie</u>	<i>10 hodín</i>
3. TC <u>Moja obec, mesto, región, vlasť</u>	<i>10 hodín</i>
Exkurzie, návštevy, besedy	<i>3 hodiny</i>
7. ročník	<i>33 hodín ročne</i>
Úvod do vyučovania občianskej výchovy v 7. ročníku	<i>1 hodina</i>
1. TC <u>Rozvoj osobnosti človeka v spoločnosti</u>	<i>7 hodín</i>
2. TC <u>Človek a svet</u>	<i>11 hodín</i>
3. TC <u>Kultúrno-sociálne aspekty dospievania</u>	<i>11 hodín</i>
Besedy so psychológom, lekárom	<i>3 hodiny</i>

8. ročník	<i>18 hodín ročne</i>
Úvod do vyučovania občianskej výchovy v 8. ročníku	<i>1 hodina</i>
1. TC <u>Človek - občan - štát</u>	<i>17 hodín</i>
9. ročník	<i>33 hodín ročne</i>
Úvod do vyučovania občianskej výchovy v 9. ročníku	<i>1 hodina</i>
1. TC <u>Základná ekonomická orientácia</u>	<i>19 hodín</i>
2. TC <u>Globálne problémy ľudstva</u>	<i>10 hodín</i>
Beseda s podnikateľom, pracovníkom úradu práce, daňového úradu a pod., prednáška lekára	<i>3 hodiny</i>

VII. Metódy a formy práce – stratégie vyučovania

Metódy	Formy práce
Informačnoreceptívna – výklad	Práca s učebnicou
Reproduktívna – riadený rozhovor	Individuálna práca
Heuristická – rozhovor, riešenie úloh	Skupinová práca
Didaktické hry – situačná metóda	Diskusia
Expozičná - projekt	Beseda

VIII. Prierezové témy

- Osobnostný a sociálny rozvoj
- Environmentálna výchova
- Mediálna výchova
- Multikultúrna výchova
- Regionálna výchova
- Vlastenecká výchova
- Výchova k tolerancii
- Ľudské práva
- Výchova k manželstvu a rodičovstvu
- Ochrana života a zdravia
- Tvorba projektu a prezenčné zručnosti

IX. Prepojenie s inými predmetmi

Medzipredmetové vzťahy

Na hodine občianskej náuky možno využiť poznatky aj z iných predmetov najmä :

- dejepisu
- geografie
- slovenského jazyka a literatúry
- náboženskej výchovy

X. Učebné zdroje

Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje (internet, knižnica, ...)
---------------------------	----------------------------	--	---

A. Krsková, D. Ďurajková, A. Drozdíková: Občianska výchova pre 5, 6,7,8,9. ročník. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2004-2009, Bratislava.	Tabuľa Dataprojektor PC Videotechnika	denná tlač, časopisy, pracovné listy	Internet CD Knížnica
--	--	--	----------------------------

XI. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie žiaka sa vykonáva klasifikáciou podľa **Metodického pokynu č.22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy**. Výsledky klasifikácie sa vyjadria piatimi stupňami: 1 – výborný, 2 – chválitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatočný, 5 - nedostatočný.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa bude uskutočňovať **priebežné a celkové hodnotenie**:

- **priebežné hodnotenie** v predmete sa bude uskutočňovať pri hodnotení čiastkových výsledkov a prejavov žiaka na vyučovacích hodinách a bude mať hlavne motivačný charakter; učiteľ bude zohľadňovať vekové a individuálne osobitosti žiaka a prihliadať na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť,
- **celkové hodnotenie** žiaka v predmete sa bude uskutočňovať na konci prvého polroka a druhého polroka v školskom roku a má čo najobjektívnejšie zhodnotiť úroveň jeho vedomostí, zručností a návykov vo vyučovacom predmete.

V procese hodnotenia bude učiteľ uplatňovať primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektovať práva dieťaťa a humánne sa správať voči žiakovi. Predmetom hodnotenia budú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol v predmete v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiaka podľa školského poriadku.

Podklady na hodnotenie výchovno-vzdelávacích výsledkov a správania žiaka získa učiteľ najmä týmito metódami, formami a prostriedkami:

- sústavné diagnostické pozorovanie žiaka,
- sústavné sledovanie výkonu žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie,
- rôzne druhy skúšok (písomné, ústne), didaktické testy,
- analýza výsledkov rôznych činností žiaka,
- konzultácie s ostatnými pedagogickými zamestnancami a podľa potreby s odbornými zamestnancami zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Žiak bude z predmetu skúšaný **ústne** najmenej **raz** v polročnom hodnotiacom období a **písomne** najmenej **dvakrát** v polročnom hodnotiacom období. Žiak vytvorí minimálne **jeden projekt** za polročné hodnotiace obdobie. Učiteľ oznámi žiakovi výsledok každého hodnotenia a posúdi klady a nedostatky hodnotených prejavov a výkonov. Po ústnom skúšaní učiteľ oznámi žiakovi výsledok ihneď. Výsledky hodnotenia písomných činností oznámi žiakovi

a predloží k nahliadnutiu najneskôr do 10 dní. Druhy skúšok rozvrhne učiteľ rovnomerne na celý školský rok, aby zabránil preťažovania žiaka.

Podkladom pre celkové hodnotenie vyučovacieho predmetu budú:

- známka za ústnu odpoveď,
- známky za rôzne písomné druhy skúšok, didaktické testy, projekt
- posúdenie prejavov žiaka.

XII. Požiadavky na výstup /obsahový a výkonový štandard/

6. ročník

Moja obec, región, vlasť, Európska únia

História a súčasnosť mojej obce

Žiak pozná históriu a súčasnosť obce, v ktorej žije.

Kronika a erb mojej obce

Vie vysvetliť význam symbolov obce (erb, vlajka), ak ich obec má.

Vie posúdiť význam obecnej kroniky pre poznanie minulosti obce a pre jej prepojenie so súčasnosťou.

Významné osobnosti našej obce

Pozná osobnosti obce v minulosti a dnes.

Uvedomuje si význam pozitívnych vzorov z minulosti a súčasnosti pre svoj život.

Na čo som hrdá/hrdý v mojej obci a jej okolí (pamiatky, príroda)

Buduje si pocit hrdosti na svoju obec poznaním jej prírody a pamiatok.

Obecná samospráva Vie, kto je starostom (primátorom) obce.

Pozná základné úlohy obecnej samosprávy.

Verejný, kultúrny a spoločenský život v našej obci

Zaujíma sa o spôsob volieb poslancov do obecného zastupiteľstva.

Zúčastní sa (s rodičmi alebo učiteľmi) na zasadnutí obecného zastupiteľstva.

Aktívne sa s členmi svojej rodiny zapája do organizovania akcií v obci a zúčastňuje sa ich.

Môj región Žiak pozná históriu a súčasnosť regiónu,
v ktorom žije.

Moja vlasť – Slovenská
republika

Štátne symboly

Vytvára si hrdosť na svoju vlasť poznaním jej minulosti, prítomnosti, pamiatok a prírody.

Pozná štátne symboly a vie, ako im vzdať úctu.

Európska únia. Uvedomuje si význam európskej integrácie pre život občanov SR.

Vie si vyhľadať a v praktickom živote používať základné informácie o EÚ.

Prepojenie národnej identity s európskou identitou

Uvedomuje si nutnosť zachovania slovenskej národnej identity s prepojením na európsku identitu.

Podporuje šírenie znášanlivosti a tolerancie medzi národmi EÚ.

Vnútorň a vonkajší život jednotlivca

Vnútorň život jednotlivca

Ľudská psychika - Uvedomuje si spätosť ľudskej psychiky s biologickými faktormi (nervovou sústavou).

Uvedomuje si, že jeho psychika je vo vývine. Pozná základné prvky psychiky – pocit, vnem, predstava. Vie ich rozlíšiť.

Osobnosť - Uvedomuje si neopakovateľnosť charakteristických znakov osobnosti.

Pozná základné typy osobnosti podľa temperamentu a vie zaradiť seba samého.
Proces učenia sa Vie rozlíšiť dva druhy pamäte (krátkodobú, dlhodobú) a chápe ich význam pre svoje vzdelávanie. Uvedomuje si súvislosť medzi pamäťou a myslením v procese učenia sa.
Posudzuje základné metódy učenia sa a hľadá si najvhodnejšie pre svoju osobnosť.
Vie na jednoduchom príklade odvodiť z dvoch súdov záver usudzovania.
Psychológia v každodennom živote
Vie rozlišovať medzi základnými emóciami a chápe dôležitosť primeraného prežívania emócií.
Vie posúdiť svoje schopnosti pre niektorý typ činnosti.
Vie využívať osvojené vedomosti zo psychológie vo svojom každodennom živote.
Vonkajší život jednotlivca
Vytváranie sociálnych vzťahov jednotlivca v širšom prostredí
Uvedomuje si vytváranie sociálnych vzťahov vo všetkých skupinách, ktorých je členom.
Sociálne skupiny Uplatňuje poznatky o socializácii pri svojom včleňovaní sa do sociálnych skupín.
Pozná pozície a roly jednotlivcov v spoločenských skupinách.
Sociometria skupiny
Sociálne vzťahy v triede
Pozná základné metódy merania sociálnych vzťahov v skupine.
Rešpektuje každého člena skupiny bez ohľadu na jeho pozíciu v skupine.
Vie odolávať tlaku niektorých členov skupiny.
Podporuje včleňovanie sa jednotlivcov do sociálnej skupiny.
Uvedomuje si súvislosť medzi vzťahmi v skupine a konaním členom sociálnej skupiny, ako aj skupiny ako celku.
Sociálne zručnosti Ovláda a v každodennom živote používa
základné komunikačné zručnosti – komunikuje, spolupracuje a rieši konflikty.

Človek a hodnoty

Etická výchova

CHARAKTERISTIKA

Poslaním predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Etická výchova sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností (otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných...), ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

CIEĽ PREDMETU

Cieľom etickej výchovy je vychovať osobnosť, ktorá:

- má svoju vlastnú identitu, je sama sebou a pritom táto identita zahŕňa v sebe aj prosociálnosť,
- má pozitívny vzťah k životu a ľuďom spojený so zdravou kritickosťou,
- jej správanie je určované osobným presvedčením a interiorizovanými etickými normami, vyplývajúcimi z univerzálnej solidarity a spravodlivosti, a preto je do istej miery nezávislá od tlaku spoločnosti,
- má zrelý morálny úsudok opierajúci sa o zovšeobecnené zásady, preto je schopná správne reagovať aj v neočakávaných a zložitých situáciách,
- charakterizuje ju spojenie správneho myslenia a správneho konania,
- koná v súlade so svojimi zásadami, ale aj s citovou zaangažovanosťou - súlad medzi emóciami a chcením – nekoná len z povinnosti a bez nadšenia s pocitom sebaľúti,
- prijíma iných v ich rozdielnosti, akceptuje ich názory a je ochotná na prijateľný kompromis, ktorý ale nie je v rozpore so všeludskými hodnotami,
- je ochotná a schopná spolupracovať a iniciovať spoluprácu.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

K – kognitivizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy

E – emocionalizácia, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city

M – motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity

S – socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziľudské vzťahy

A – axiologizácia, ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť

K – kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života.

Cieľom etickej výchovy je tiež:

- poskytnúť žiakom impulzy a pozitívne skúsenosti, ktoré podporujú základnú dôveru, autonómiu a iniciatívu
- umožniť im osvojiť si základné komunikačné zručnosti, základné úkony spoločenského správania, učiť ich pozitívne hodnotiť seba aj druhých, tvorivo riešiť každodenné situácie v medziľudských vzťahoch
- vysvetliť žiakom pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie
- umožniť žiakom osvojiť si ďalšie sociálne zručnosti, napr. vyjadrovanie citov, empatie, asertívne správanie
- umožniť žiakom osvojiť si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované dospievanie, učiť ich poznávať sám seba, objavovať svoju identitu, rozvíjať sebaoceňovanie
- spoznávať a osvojovať si práva a povinnosti v rodine, učiť sa kultivovane prejavovať svoj názor, postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg

- umožniť žiakom uvedomiť si svoju sexuálnu identitu, chápať pozitívne hodnoty priateľstva, lásky, manželstva a rodiny, uvedomiť si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom, zdôvodniť základné mravné normy, zaujať správny postoj k otázkam súvisiacim so sexualitou
- rozvíjať u žiakov pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným skupinám obyvateľstva, ktoré potrebujú pomoc a porozumenie
- vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami
- umožniť žiakom pochopiť základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami, pravdou a dobrým menom
- vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia
- učiť žiakov rešpektovať ľudí s inými názormi, zároveň však ostať sám sebou; formulovať svoje životné ciele, byť odolný voči nevhodným ponukám, ostať slobodný od závislostí, ktoré znehodnocujú a ohrozujú náš život
- rozvíjať u žiakov povedomie vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti, v tomto zmysle byť schopný kriticky hodnotiť masmediálne vplyvy, vychovať kritického diváka.

OBSAH PREDMETU V 6. ROČNÍKU

I. Identifikácia a vyjadrenie vlastných citov

1. Uvádzanie žiakov do tajomstva citového života, definovanie a delenie citov, pocitov, identifikácia vlastných citov, pomenovanie, uchopenie, vyjadrenie a spôsob ich usmerňovania.
2. Pomoc pri verbalizácii citového sveta – ponúknuť žiakom paletu vyjadrení pre to, čo prežívajú.

II. Kognitívna a emocionálna empatia, pochopenie druhých, vžitie sa do situácie druhých

1. Rozvoj empatického vnímania iných ľudí na základe pochopenia dôležitosti empatie pre seba samého.
2. Zložky empatie – kognitívna a empatická.
3. Rozvoj empatie – počúvanie, podobná skúsenosť, citlivosť, vyprázdnenie sa pre druhého, samotné zažívanie zo strany druhých.

III. Zvládnutie asertivity

1. Asertivita ako súčasť komunikácie.
2. Spôsoby správania v kolíznych situáciách – pasívne, agresívne a asertívne.
3. Vysvetlenie podstaty asertivity – pokojné presadzovanie svojich názorov bez toho, aby sme ubližovali inému.
4. Výhody a nevýhody všetkých troch typov správania.
5. Asertivitou odbúravame agresivitu, bránime svoje práva, bránime sa proti manipulácii a útokom a učíme sa vyjadriť svoj názor.

IV. Pozitívne vzory správania v histórii a v literatúre

1. Vysvetlenie pojmov vzor, model, idol.
2. Pozitívne a negatívne vzory.

3. Pozitívne vzory správania v histórii, literárne vzory, filmoví hrdinovia.
4. Schopnosť mravného úsudku na modeloch správania, ktoré sú prezentované v médiách.
5. Čo je to dobro a zlo v ľudskom živote? Ako sa prejavuje na správaní jednotlivcov a skupín, s akými dôsledkami pre jednotlivca a skupiny.

V. Pozitívne vzory v každodennom živote

1. Pojem anonymný hrdina, pozitívny vzor
2. Vnútoraná analýza vlastností a identifikácia s vlastnosťami vzorov

VI. Prosociálne správanie

1. Komponenty prosociálneho správania- správanie v prospech druhého, správanie bez očakávania protislužby, alebo vonkajšej odmeny, správanie podporujúce reciprocitu, správanie, ktoré nenaruší identitu osoby, ktorá sa správa prosociálne.
2. Druhy prosociálneho správania: pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca, priateľstvo.

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE, KTORÉ PREDMET ROZVÍJA

- Vedieť komunikovať verbálne a neverbálne, naučiť sa aktívne počúvať.
- Naučiť sa spoznávať svoje silné aj slabé stránky, vytvoriť základy sebaúcty a dôstojnosti ľudskej osoby.
- Pozitívne prijať a hodnotiť iných, pozitívne vnímať a reálne hodnotiť situácie a udalosti.
- Vytvoriť predpoklady na rozvoj tvorivosti v medziľudských vzťahoch, vrátane riešenia problémov.
- Naučiť sa rozpoznávať, identifikovať, usmerňovať a vyjadrovať svoje city.
- Naučiť sa byť empatický – na primeranej úrovni pochopiť práve prežívané myšlienky a city iného.
- Utvárať základy asertivity, osvojovať si nenásilné riešenie konfliktov.
- Osvojovať si zmysel hodnoty modelu prosociálneho správania.
- Utvárať schopnosť nezištne pomáhať iným a mať vnútorné uspokojenie z tejto činnosti.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP PODĽA CIEĽOV A OBSAHU

1. Identifikácia a vyjadrenie vlastných citov

- 1.1 Vedieť vysvetliť pojem city a ich základné členenie- tie, čo sa spájajú s prežívaním pohody (radosť, nádej, istota, vďačnosť, láska...) a tie, čo sa spájajú s prežívaním nepohody (hnev, neistota, neprijatie, smútok, odmietnutie...)
- 1.2 Chápať dôležitosť vyjadrenia citov pre život
- 1.3 Rozumieť, ako vplývajú city na zdravie a výkonnosť človeka a vedieť to vysvetliť

2. Kognitívna a emocionálna empatia, pochopenie druhých, vžitie sa do situácie druhých

- 2.1 Vedieť vyjadriť pojem empatie a jej význam v medziľudských vzťahoch
- 2.2 Chápať význam empatie vo svojom živote a zaraďovať do komunikácie prvky aktívneho počúvania

3. Zvládnutie asertivity

- 3.1 Vedieť vysvetliť pojem „sebapresadenie a poznať jeho význam v medziľudských vzťahoch
- 3.2 Vedieť reflektovať na svojom živote všetky tri formy správania - agresívne, pasívne a asertívne
- 3.3 Chápe výhodnosť asertívneho správania pre ozdravenia a jasnosť vzťahov
- 3.4 Vedieť komunikovať asertívne, hájiť si svoje právo, avšak vnímať a rešpektovať i oprávnený nárok iného

4. Pozitívne vzory správania v histórii a v literatúre

- 4.1 Vedieť vysvetliť pojmy vzor, model, idol, ideál
- 4.2 Vedieť rozlíšiť pozitívne a negatívne vzory
- 4.3 Vedieť uviesť aspoň dva negatívne a dva pozitívne príklady vzorov z histórie a z literatúry i zo svojho okolia
- 4.4 Prejavovať schopnosť mravného úsudku pri posudzovaní pozitívnych a negatívnych literárnych i historických vzorov

5. Pozitívne vzory v každodennom živote

- 5.1 Vedieť vymenovať vlastnosti ľudí, ktorí môžu byť pozitívnym vzorom a aspoň dvoch takýchto ľudí identifikovať vo svojom okolí
- 5.2 Chápať dôležitosť prítomnosti prosociálnych vzorov vo svojom živote
- 5.3 Vedieť sa sám identifikovať s niektorými vlastnosťami svojich vzorov

6. Prosociálne správanie

- 6.1 Vedieť vysvetliť pojem prosociálne správanie
- 6.2 vymenovať niektoré druhy prosociálneho správania

PRIEREZOVÉ TÉMY

- Osobnostný a sociálny rozvoj
- Environmentálna výchova
- Mediálna výchova
- Multikultúrna výchova
- Regionálna výchova
- Vlastenecká výchova
- Výchova k tolerancii
- Ľudské práva
- Výchova k manželstvu a rodičovstvu
- Ochrana života a zdravia

METÓDY A FORMY PRÁCE

Motivačný, riadený a heuristický rozhovor

Dialogické metódy – beseda, diskusia

Didaktické hry – napr. rolové, situačné hry, brainstorming

Individuálna a skupinová práca žiakov

Práca s rôznymi zdrojmi informácií (knihy, časopisy, internet, fotografie...)

Anketa, dotazník

Problémové vyučovanie s hľadaním optimálneho riešenia

Sledovanie náučného filmu a jeho následný rozbor
Tvorba projektov a prezentácií

UČEBNÉ ZDROJE

Na podporu a aktiváciu vyučovania sa využívajú nasledovné zdroje:

Uhreková, Kašparová, Houška: Ako poznám sám seba?, Orbis Pictus Istropolitana, Bratislava 2004

Smith: Třída plná pohody, Praha 1994

Hoppeov, Krabel: Soc.-psychologické hry pre dospievajúcich, Bratislava 2001

Schneider, Flaig: Lexikón slušného správania a foriem spoločenského styku, AKTUELL, Bratislava 2005

Olivar: Etická výchova, Orbis Pictus Istropolitana, Bratislava 1992

Lencz – Krížová: Metodický materiál k predmetu Etická výchova, MC Bratislava, 2004

Lencz a kol.: Metodický materiál II k predmetu etická výchova, MC Bratislava 1994

Lencz – Ivanová: Metodický materiál III k predmetu etická výchova, MC Bratislava 1995

Časopisy

Encyklopédie

Internet

Náučné videofilmy

HODNOTENIE

Hodnotenie prebieha v súlade s Metodickými pokynmi č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy s účinnosťou od 1. mája 2011.

Predmet je neklasifikovaný. Na vysvedčení sa uvedie absolvoval(a). Aj napriek tomu musí mať žiak spätnú väzbu, ako zvládol určité kompetencie a zručnosti. Zohľadňuje sa príprava žiaka na daný predmet, snaha a aktivita. Vhodné je v priebehu celej hodiny žiakov neustále motivovať pochvalami a povzbudením.

Pri praktických aktivitách na hodinách etickej výchovy je vhodné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Optimálne je hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka. Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, literárnych prejavov a komunikatívnych zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov.

NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA

Charakteristika predmetu:

Keďže človek je z psychologického a sociologického hľadiska prirodzene bytosť náboženská, má potrebu smerovať k tomu, čo ho presahuje. Vyučovaci predmet náboženská výchova má preto opodstatnenú úlohu v celistvom ponímaní výchovy v škole.

Vyučovaci predmet náboženská výchova formuje v človeku náboženské myslenie, svedomie, náboženské vyznanie a osobnú vieru ako osobný prejav náboženského myslenia a integrálnej súčasti identity človeka. Ponúka prístup k biblickému posolstvu, k učeniu kresťanských cirkví a k ich tradíciám, otvára pre neho možnosť života s cirkvou.

Vyučovací predmet náboženská výchova sa zameriava na pozitívne ovplyvnenie hodnotovej orientácie žiakov tak, aby sa z nich stali slušní ľudia s vysokým morálnym kreditom, ktorých hodnotová orientácia bude prínosom pre ich osobný a rodinný život i pre život spoločnosti. Náboženská výchova je výchovou k zodpovednosti voči sebe, voči iným jednotlivcom i celej spoločnosti. Učí žiakov kriticky myslieť, nenechať sa manipulovať, rozumieť sebe, iným ľuďom a svetu, v ktorom žijú.

Výučba predmetu zároveň naväzuje na ďalšie spoločenskovedné predmety, umožňuje žiakom ozrejmiť si morálny pohľad na mnohé témy otvorenej spoločenskej diskusie. Učí žiakov rozlišovať medzi tým, čo je akceptované spoločnosťou, a tým, čo je skutočne morálnym dobrom pre jednotlivca i pre celú spoločnosť.

Ciele vyučovacieho predmetu

Predmet náboženská výchova umožňuje žiakom:

- formulovať otázky týkajúce sa základných životných hodnôt, postojov a konania
- konfrontovať ich s vedecky a nábožensky (kresťansky) formulovanými pohľadmi na svet
- hľadať svoju vlastnú životnú hodnotovú orientáciu
- formovať svedomie
- prehlbovať medziľudské vzťahy cez skvalitnenie komunikácie
- spoznávať spôsoby komunikácie človeka s Bohom
- oceniť komunikáciu s Bohom prostredníctvom sviatosti, liturgického slávenia čítania Božieho slova
- rozvíjať kritické myslenie hodnotením pozitívnych aj negatívnych javov v spoločnosti a v cirkvi

Ročníková téma: POZNÁVANIE PRAVDY

Dieťa začína kriticky vnímať život a prostredie, v ktorom žije. Objavuje v sebe túžbu po hľadaní pravdy. Na tejto ceste potrebuje byť sprevádzané pravdou, ktorá ho vedie k Bohu, a ktorej hodnotu sa učí spoznávať. Rozvíja v sebe schopnosť vnášať objavenú pravdu do života. Objavená pravda prehľbuje rozmer náboženskej viery v živote dieťaťa.

Ročníkový cieľ:

Spoznávať Božiu pravdu. Oceniť hodnotu pravdy. Orientovať svoj život podľa pravdy. Praktizovať život v pravde podľa hlasu svedomia.

Ročníkový symbol: kameň

Žiak sa v 6. ročníku stretáva so symbolom kameň, s ktorým postupne pracuje v štyroch rovinách: vecnej, subjektívnej, objektívnej a náboženskej.

Kameň je symbolom tvrdosti, pevnosti a nezničiteľnosti. Je symbolom nadľudskej sily a moci. Kameň už v minulosti bol nenahraditeľný pracovný nástroj či dôležitý stavebný materiál. V ľudovej múdrosti nachádzame množstvo prirovnaní a porekadiel o kameni.

Človek, ktorý je pevným kameňom, má pevný charakter, zásady, vyznáva hodnoty nemennej – trvácnej pravdy. Práve preto sa kameň stáva symbolom šiesteho ročníka.

Náboženskú rovinu symbolu rozvíjame biblickým príbehom o Jakubovi, ktorý postavil Bohu kamenný oltár, o Ezechieli, ktorý dostáva príslub: Odstránim z ich tela srdce kamenné a dám im srdce z mäsa,.. (Ez 11,19), pomenovaním Ježiša ako – uholný kameň, Petra – skaly Cirkvi.

Napĺňanie cieľov jednotlivých vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov sa realizuje v školskom prostredí prostredníctvom kľúčových a predmetových kompetencií žiakov, ktoré

zároveň rozvíja. Vyučovaci predmet náboženská výchova sa podieľa na rozvoji kľúčových kompetencií najmä rozvíjaním týchto predmetových kompetencií, ktoré žiakovi umožňujú:

komunikačné kompetencie:

Žiak

- uvedomuje si možnosť manipulácie slovom a jej riziká
- chápe význam a hodnotu vypovedaného slova
- vie vyberať a triediť informácie z rôznych médií
- vyjadruje svoje myšlienky
- nachádza zmysel slova alebo výrazu
- vie jednoducho vysvetliť symbolickú – obraznú reč mýtov
- správa sa ohľaduplne, pozorne a tolerantne
- je schopný vyjadrovať sa, porovnávať
- vie vyjadriť svoje pocity
- vníma obrazy a symboly
- kriticky hodnotí myšlienky
- na základe Ježišovho výroku: „Vaše 'áno' nech je 'áno' a vaše 'nie' nech je 'nie'“ vie zosúladiť vnútorný postoj s vonkajším
- uvedomuje si hodnotu pravdivej komunikácie
- zameria sa na konkrétne prejavy správania, problému

kompetencie k učeniu sa:

Žiak

- prostredníctvom problémovej úlohy – príbehu s mravnou dilemou zvažuje dôsledky a následky života podľa prirodzenej morálky
- je schopný vnímať predstavené myšlienkové pochody

existenciálne:

Žiak

- žiak objavuje hodnotu pravdy vo svojom osobnom živote aj v medziľudských vzťahoch
- je otvorený pre život v pravde
- prostredníctvom biblického príbehu si uvedomuje hodnotu stvoreného sveta
- objavuje stvorený svet ako dar Boha človeku
- vníma svoju zodpovednosť za stvorený svet
- rozumie pohľad na stvorenie človeka vo svetle kresťanskej viery
- dokáže si uvedomiť svoju jedinečnosť a hodnotu
- objavuje nielen svoju hodnotu ale hodnotu každého človeka
- podľa predstavených vzorov rozvíja praktizovanie pravdy
- je pripravený aktívne sa podieľať skutkami lásky na morálnom a duchovnom rámci svojej komunity

sociálne a interpersonálne:

Žiak

- reflektuje zásady pravdy pre správne fungovanie medziľudských vzťahov
- dokáže vytvoriť jednoduchý projekt pre pomoc znečistenej prírode
- akceptuje druhých ľudí bez ohľadu na vzhľad a výkon
- objavuje radosť z dobre vykonanej práce
- je schopný vytvárať vzťahy prostredníctvom pravdivej komunikácie s inými ľuďmi
- vyjadriť svoj názor bez toho, aby urážal a opovrhoval názorom druhých

- chápe potrebu efektívne spolupracovať s druhými
- oceňuje skúsenosti druhých ľudí
- ohľaduplnosťou prispieva k upevňovaniu medziľudských vzťahov
- v prípade nutnosti poskytne pomoc alebo o ňu požiada

kultúrne:

Žiak

- pozorne vníma symbolické vyjadrovanie v mýtoch a prostredníctvom obraznej reči
- chápe dôležitosť kultúrneho vyjadrovania
- všíma si kultúrne a náboženské prejavy iných národov, náboženstiev
- je tolerantný a empatický

občianske:

Žiak

- účinne sa zapája do diskusie, vhodne argumentuje
- má pozitívny vzťah k zvereným veciam
- vníma človeka ako súčasť prírody
- odhaduje dôsledky vlastného správania a konanie v modelových situáciách
- vníma životnú situáciu starého a chorého alebo chudobného človeka
- uvažuje nad hodnotami, ktoré môže uskutočniť starý, chorý a hendikepovaný človek
- angažuje sa v miestom spoločenstve a rešpektuje vo svojom živote humánne princípy v duchu solidarity a lásky

Stratégia vyučovania

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť možno využiť *motivačné metódy*, ako je *motivačné rozprávanie* (približovanie obsahu učenia), *motivačný rozhovor* (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov), *motivačný problém* (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému), *motivačnú demonštráciu* (vzbudenie záujmu pomocou umeleckého diela).

Expozičné metódy je potrebné využívať pri vytváraní nových poznatkov a zručností. Odporúča sa *rozprávanie* (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie), *vysvetľovanie* (logické systematické sprostredkovanie učiva), *rozhovor* (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, konvergentných a divergentných otázok, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie), *demonštračná metóda* (demonštrácia obrazov), *pozorovanie* (cielené systematické vnímanie objektov a procesov), *manipulácia s predmetmi* (práca so symbolom, didaktická hra).

Významné miesto majú *problémové metódy*, ku ktorým patrí *heuristická metóda* (učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozbere problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení) a projektová metóda (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu).

Pre realizáciu cieľov sú dôležité *aktivizujúce metódy*, z nich je vhodná *diskusia* (vzájomná výmena názorov, uvádzanie argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia daného problému), *filozofická diskusia* je efektívnym prostriedkom, ako vytvárať rovnováhu medzi

vyučovaním zameraným na prežívanie a vyučovaním zameraným na rozumové zdôvodňovanie viery, *situačná metóda* (riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov), *inscenačná metóda* (sociálne učenie v modelovej predvádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie), *didaktické hry* (sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov, a spontánnosti), *kooperatívne vyučovanie* (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny), *dramatizácia* (plánovaný dramatizovaný prednes hry, príbehu a pod.) *simulácia* (simulovanie, napodobňovanie životných situácií, aktivity, ktoré vyžadujú interakciu medzi skupinou žiakov a jednotlivcami), *kompozícia* (vypracovanie osnovy referátu, písomné rozvíjanie témy, príbehu a pod.), "A propos": konverzácia alebo iná spoločensky orientovaná interakcia, podľa rozprávania učiteľa, žiakov, návštevníka o najdôležitejších a najaktuálnejších témach zo života. Typické autentické rozhovory.

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania, napr. metódy opakovania a precvičovania, (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím hry AZ kvíz, domáce úlohy).

Žiaci počas hodín NV sedia v kruhu, aby si videli navzájom do tváre, aby sa vzájomne poznávali. Je to východisková pozícia, ktorá nie je cieľom, ale prostriedkom. Samozrejme, je možné aj iné usporiadanie priestoru v závislosti od metódy, ktorú učiteľ pre danú aktivitu zvolil. Domáce úlohy (transfer) sa netýkajú písomného vypracovávania, ale konkrétnych jednoduchých cvičení či predsavzatí orientovaných na požadované správanie. Dôležitou súčasťou každej hodiny je podelenie sa s niekým so získanou skúsenosťou v bežnom živote.

Učebné zdroje

Učiteľ má k dispozícii metodický materiál v metodickej príručke katolíckeho náboženstva pre šiesty ročník základných škôl vydanú Katolíckym pedagogickým a katechetickým centrom, n.o. v Spišskej Novej Vsi. Metodická príručka obsahuje metodicky spracované témy, farebné obrazové prílohy a precovné listy. Metodické materiály pre náboženskú výchovu obsahujú ku každej téme bohatú ponuku aktivít. Z nich si učiteľ vyberie tie, ktoré považuje za vhodné vzhľadom na svoje osobné dispozície, dispozície žiakov a iné okolnosti.

K neodmysliteľným zdrojom patrí: Sväté písmo, Katechizmus Katolíckej cirkvi, Dokumenty Katolíckej cirkvi, biblické mapy.

Tematický okruh	Obsah obsahový štandard	Výstupy výkonový štandard	Prierezové témy
PRAVDA AKO HODNOTA	Potreba pravdy Jakub a Ezau Pravda v etike, médiá (zachovanie tajomstva) 8. Božie prikázanie	Žiak vie <ul style="list-style-type: none"> na konkrétnej modelovej situácii rozlíšiť medzi pravdou a klamstvom interpretovať cez biblický príbeh o Jakubovi a Ezauovi dopad klamstva na vzťah 	<i>Mediálna výchova</i>

		<ul style="list-style-type: none"> • súrodencov • vysvetliť potrebu pravdy v živote človeka a v medziľudských vzťahoch • posúdiť silu slova • pomenovať zásady pravdy pre správne fungovanie medziľudských vzťahov • uviesť príklad manipulácie slovom a riziká manipulácie • na základe novinových článkov posúdiť hodnotu etiky pravdy v masmédiách • vo dvojici vytvoriť fiktívny list redaktorovi (novín, TV..) a posúdiť hodnovernosť daného masmédiá 	
HĽADANIE PRAVDY O SVETE	Cesty hľadania pravdy v dávnej minulosti Mýtický obraz sveta Evolučná teória Biblický obraz stvorenia sveta (ENV)	Žiak vie <ul style="list-style-type: none"> • opísať pravdivosť obraznej reči biblického príbehu o stvorení sveta • porovnať predstavenú časovú udalosť stvorenia sveta na „lište“ času a vo Svätom písme • pomenovať biblický príbeh o stvorení ako 	<i>Environmentálna výchova</i>

		<p>model stvorenia, nie historickú udalosť</p> <ul style="list-style-type: none"> • porovnať biblický príbeh o stvorení s vedeckým pohľadom • porovnať staroveké mýty o vzniku sveta s posolstvom biblického textu • jednoducho vytvoriť symbolický obraz stvorenia sveta • zostaviť vlastný žalm na oslavu stvorenia rečou dnešného človeka <p>vytvoriť jednoduchý projekt pre pomoc znečistenej prírode (globálne problémy)</p>	
HEADANIE PRAVDY O SEBE	<p>Pôvod človeka Biblický obraz stvorenia človeka Pád človeka Hranice človeka (svedomie)</p>	<p>Žiak vie</p> <ul style="list-style-type: none"> • pomenovať symbolickosť obraznej reči biblického príbehu o stvorení človeka a porovnať s vedeckým pohľadom • vysvetliť hodnotu človeka v stvorení na Boží obraz • vnímať svoje vlastné hranice • navonok prejaviť úctu k človeku • porovnať biblický príbeh o páde človeka s mýtickým a 	<p><i>Mediálna výchova Environmentálna výchova</i></p>

		<p>poukázať na rozmer kresťanskej nádeje (vyznanie a odpustenie viny)</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdôvodniť existenciu zákona vo svedomí • určiť osobné prekážky pri hľadaní pravdy • na modelových situáciách rozlíšiť medzi pocitom viny a vedomím viny 	
OHLASOVATELIA PRAVDY	<p>Prorok Ezechiel (Ez 3, 1-3) Ježiš – učiteľ pravdy (Mt, 5,37) Apoštoli - hlásatelia pravdy (sv. Peter, sv. Štefan) Modelové ilustrácie konceptov a princípov pravdy</p>	<p>Žiak vie</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť význam ohlasovania pravdy • odvodiť logický záver z prezentovanej obraznej biblickej reči pri povolani proroka Ezechiela • vysvetliť výrok Ježiša: „Vaše 'áno' nech je 'áno' a vaše 'nie' nech je 'nie'“. (Mt 5,37) • vymenovať aspoň dvoch ohlasovateľov pravdy • jednoducho opísať život sv. Petra a sv. Štefana • porovnať svoj život s predloženými vzormi - ohlasovateľmi 	

		pravdy		
KONAŤ PRAVDY	V	Zodpovednosť za druhých z pohľadu prirodzenej morálky (Zlaté pravidlo) Židovský zákon Zedaka, islamský Zakat, Ježišov príkaz lásky Skutki lásky (skutki milosrdenstva) Sociálny hriech Riešenie problémovej úlohy – príbeh s mravnou dilemou	Žiak vie <ul style="list-style-type: none"> • diskutovať o význame „Zlatého pravidla“ • porovnať židovský zákon Zedaka, islamský Zakat a Ježišov príkaz lásky • prispieva k diskusii v pracovnej skupine a v triede o význame „Zlatého pravidla“ • vnímať dopad rozhodnutia na život človeka • na modelovej situácii demonštrovať skutky lásky • posúdiť hodnotu pravdy a vyvodit' závery pri riešení problémovej úlohy s mravnou dilemou • rozlišovať medzi väčším a menším zlom, medzi väčším a menším dobrom • definovať sociálny hriech • vymenovať 3 skutky, ktorými koná podľa pravdy • na príkladoch svätých, významných osobností a konkrétnych 	

		životných udalostiach vysvetliť spravodlivé (pravdivé) konanie	
--	--	--	--

Matematika a práca s informáciami

Matematika

Časová dotácia: 4 vyuč. hodiny týždenne

CHARAKTERISTIKA

Učebný predmet matematika na 2. stupni ZŠ je zameraný na rozvoj matematickej kompetencie tak, ako ju formuloval Európsky parlament:

„Matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Vychádzajúc z dobrých numerických znalostí sa dôraz kladie na postup a aktivitu, ako aj na vedomosti. Matematická kompetencia zahŕňa na rôznych stupňoch schopnosť a ochotu používať matematické modely myslenia (logické a priestorové myslenie) a prezentácie (vzorce, modely, diagramy, grafy, tabuľky).“

Potrebné vedomosti z matematiky zahŕňajú dobré vedomosti o počtoch, mierkach a štruktúrach, základné operácie a základné matematické prezentácie, chápanie matematických termínov a konceptov a povedomie o otázkach, na ktoré matematika ponúka odpovede. Jednotlivec by mal mať zručnosti na uplatňovanie základných matematických princípov a postupov v každodennom kontexte doma a v práci a na chápanie a hodnotenie sledu argumentov. Jednotlivec by mal byť schopný myslieť matematicky, chápať matematický dôkaz, komunikovať v matematickom jazyku a používať vhodné pomôcky. Pozitívny postoj v matematike je založený na rešpektovaní pravdy a na ochote hľadať príčiny a posudzovať ich platnosť.“

Obsah vzdelávania je spracovaný na kompetenčnom základe. Pri prezentácii nových matematických poznatkov sa vychádza z predchádzajúceho matematického vzdelania žiakov, z ich skúseností s aplikáciou už osvojených poznatkov. Vyučovanie sa prioritne zameriava na rozvoj žiackych schopností, predovšetkým väčšou aktivizáciou žiakov.

Vzdelávací obsah predmetu je rozdelený na päť tematických okruhov:

Čísla, premenná a počtové výkony s číslami

Vzťahy, funkcie, tabuľky, diagramy

Geometria a meranie

Kombinatorika, pravdepodobnosť, štatistika

Logika, dôvodenie, dôkazy.

V tematickom okruhu **Čísla, premenná a početové výkony s číslami** sa dokončuje vytváranie pojmu prirodzeného čísla, desatinného čísla, zlomku a záporných čísel. Žiak sa oboznamuje s algoritmami početových výkonov v týchto číselných oboroch. Súčasťou tohto okruhu je dlhodobá propedeutika premennej, rovníc a nerovníc.

V tematickom okruhu **Vzťahy, funkcie, tabuľky, diagramy** žiaci objavujú kvantitatívne a priestorové vzťahy, zoznámia sa s pojmom premennej veličiny a jej prvotnou reprezentáciou vo forme, tabuliek, grafov a diagramov. Skúmanie týchto súvislostí smeruje k zavedeniu pojmu funkcie.

V tematickom okruhu **Geometria a meranie** sa žiaci zoznamujú so základnými geometrickými útvarmi, skúmajú a objavujú ich vlastnosti. Učia sa zisťovať odhadom, meraním a výpočtom veľkosť uhlov, dĺžok, povrchov a objemov. Riešia polohové a metrické úlohy z bežnej reality. Dôležité miesto má rozvoj priestorovej predstavivosti.

Ďalšou súčasťou matematického vzdelávania žiakov 2. stupňa základnej školy je

Kombinatorika, pravdepodobnosť a štatistika, v ktorej sa žiaci naučia systematicky vypisovať možnosti a zisťovať ich počet, čítať a tvoriť grafy, diagramy a tabuľky dát, rozumieť bežným pravdepodobnostným a štatistickým vyjadreniam.

Tematický okruh **Logika, dôvodenie, dôkazy** sa prelína celým matematickým učivom a rozvíja schopnosť žiakov logicky argumentovať, usudzovať, hľadať chyby v usudzovaní a argumentácii, presne sa vyjadrovať a formulovať otázky.

CIEĽ PREDMETU

Cieľom matematiky na 2. stupni ZŠ je, aby žiak získal schopnosť používať matematiku v svojom budúcom živote. Matematika má rozvíjať žiakovo logické a kritické myslenie, schopnosť argumentovať a komunikovať a spolupracovať v skupine pri riešení problému. Žiak by mal spoznať matematiku ako súčasť ľudskej kultúry a dôležitý nástroj pre spoločenský pokrok.

OBSAH PREDMETU V 6. ROČNÍKU

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

I. Početové výkony s prirodzenými číslami

Násobenie a delenie prirodzených čísel spamäti (v obore do 100, mimo obor do 100 s násobkami 10, 100, atď.), písomne a na kalkulačke vrátane delenia so zvyškom. Sčítanie a odčítanie, resp. násobenie a delenie ako navzájom opačné operácie, využitie tejto skutočnosti pri riešení jednoduchých úloh ako propedeutika rovníc. Dohoda o poradí početových výkonov, porovnanie s poradím operácií na kalkulačkách používaných žiakmi. Propedeutika počítania s približnými (zaokrúhlenými) číslami.

II. Desatinné čísla. Početové výkony s desatinnými číslami

Desatinné číslo (kladné), rád číslice v jeho zápise, porovnanie, usporiadanie, zaokrúhľovanie, zobrazovanie desatinných čísel na číselnej osi (ako zovšeobecnenie skúseností s obdobnými činnosťami pre prirodzené čísla). Sčítanie a odčítanie, násobenie a delenie desatinných čísel (spamäti a písomne, jednoduché úlohy slúžiace predovšetkým na pochopenie princípu , ostatné výpočty hlavne na kalkulačke). Sčítanie a odčítanie, resp. násobenie a delenie ako navzájom opačné operácie, využitie tejto skutočnosti pri riešení jednoduchých úloh ako

propedeutika rovníc. Násobenie a delenie mocninami 10, premena jednotiek dĺžky, hmotnosti, obsahu. Objav periodičnosti podielu dvoch prirodzených čísel.

III. Obsah obdĺžnika a štvorca

Použitie štvorčekovej siete ako propedeutiky približného výpočtu obsahu rovinných útvarov. Obvod a obsah obdĺžnika a štvorca. Výpočet obvodov a obsahov obrazcov zložených zo štvorcov a obdĺžnikov. Premena jednotiek obsahu.

IV. Uhol a jeho veľkosť, operácie s uhlami

Uhol a jeho veľkosť, stupeň (minúta). Os uhla a jej konštrukcia. Odhad a meranie veľkosti uhla. Priamy, pravý, ostrý a tupý uhol. Triedenie trojuholníkov podľa veľkosti ich uhlov. Vrcholové a susedné uhly.

V. Kombinatorika v úlohách

Možnosti usporiadania niekoľkých prvkov za sebou. Úlohy s kombinatorickou motiváciou a ich riešenie rôznymi spôsobmi.

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE, KTORÉ PREDMET ROZVÍJA

- používa prirodzené a racionálne čísla pri opise reálnej situácie
- číta, zapisuje a porovnáva prirodzené a racionálne čísla, používa, číta a zapisuje vzťah rovnosti a nerovnosti
- zobrazí čísla na číselnej osi
- vykonáva spamäti aj písomne základné počtové výkony
- zaokrúhľuje čísla, vykonáva odhady a kontroluje správnosť výsledkov počtových výkonov
- matematizuje jednoduché reálne situácie
- tvorí a rieši úlohy, v ktorých aplikuje osvojené poznatky o číslach a počtových výkonoch
- rozozná, pomenuje a opíše jednotlivé základné priestorové geometrické tvary, nachádza v realite ich reprezentáciu
- pozná, vie popísať, pomenovať, načrtnúť, narysovať a zostrojiť základné rovinné útvary,
- pozná rozdelenie uhlov, trojuholníky podľa uhlov
- pozná meracie prostriedky a ich jednotky, vie ich samostatne používať aj pri praktických meraniach.
- pozná spôsob merania uhlov a počítanie s uhlami, rysuje uhly, os uhla
- vie vykonať v praxi potrebné najdôležitejšie merania a výpočty obvodu, obsahu
- analyzuje a rieši aplikačné geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu
- prostredníctvom hier a manipulatívnych činností získa skúsenosti s organizáciou konkrétnych súborov predmetov podľa zvoleného ľubovoľného a podľa vopred daného určitého kritéria
- vie z daného počtu prvkov vybrať skupinu s daným počtom prvkov podľa určeného pravidla a vypočítať počet možností výberu
- vykonáva zber, zápis, interpretácia údajov a ich grafické znázornenie
- je schopný orientovať sa v množine údajov
- vie prisúdiť výrokom z blízkeho okolia správnu pravdivostnú hodnotu
- vie posudzovať realitu zo štatistického a pravdepodobnostného pohľadu

v jednoduchých prípadoch vie rozlíšiť istý a nemožný jav

POŽIADAVKY NA VÝSTUP PODĽA CIEĽOV A OBSAHU

na čísla sa pozerá, ako na prostriedky objektívneho poznania reality
smelšie kvantifikuje realitu okolo seba
prostredníctvom možnosti kontroly výpočtov spolieha sa na početovými výkonmi zistené výsledky

získava pozitívny vzťah k tvorivému prístupu k údajom

vidí potrebu samostatnosti pri objavovaní a slovnom vyjadrení výsledkov zistení

má záujem na zdokonaľovanie svojho logického myslenia

dokáže sa sústrediť na objavovanie geometrických tvarov vo svojom okolí

snaží sa do primeraných praktických problémov vniesť geometriu

je naklonený v jednote používať odhad, meranie a výpočet

trvá na používaní správnej geometrickej terminológie v praxi

PRIEREZOVÉ TÉMY

Environmentálna výchova

Mediálna výchova

Multikultúrna výchova

Osobnostný a sociálny rozvoj – rozvoj sebadôvery

Tvorba projektu

METÓDY A FORMY PRÁCE

Metódy: výkladovo – problémové, heuristické výskumné

Formy: rozprávanie, výklad, rozhovor, diskusia, zostavenie plánu, postup činnosti, ukážky riešenia úloh, samostatné štúdium, písomné práce, práca s IKT

Sociálne formy: frontálne, individuálne, skupinové vyučovanie, samostatná práca a práca v dvojiciach

Organizačné formy: vyučovacia hodina, projekty, domáca práca

UČEBNÉ ZDROJE

Na podporu a aktiváciu vyučovania sa využívajú nasledovné zdroje:

- Ján Žabka, Pavol Černek – Matematika pre 6. ročník ZŠ 1. a 2. časť
- Pomocník z matematiky – Zuzana Berová, Peter Bero
- internet, didaktické prostriedky a technika – interaktívna tabuľa, PC

HODNOTENIE

Hodnotenie a klasifikácia prebieha v súlade s Metodickými pokynmi č. 22/2011 – R z 1. mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.

V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje jeho práva a humánny prístup. Predmetom hodnotenia sú najmä učebné výsledky, vedomosti, zručnosti, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť a individuálne osobitosti žiaka. Uskutočňuje sa priebežné a celkové hodnotenie žiaka.

Predmetom klasifikácie sú výsledky, ktoré žiak dosiahol v rámci jednotlivých zložiek predmetu, ktoré sú v súlade s požiadavkami učebných osnov a vzdelávacích štandardov.

V rámci predmetu sú učebnými osnovami presne stanovené zamerania a počty povinne klasifikovaných písomných prác, ktoré má žiak absolvovať v príslušnom ročníku (viď ČTP pre jednotlivé ročníky). Písomné práce sa archivujú do konca príslušného školského roka.

Okrem predpísaných písomných prác má každý vyučujúci vo svojej kompetencii zadávať ďalšie tematické previerky, desaťminútovky a pod. a podľa vlastného uváženia ich hodnotiť. Úroveň osvojených vedomostí je možné overiť aj ústnou formou.

Písomné práce

počet a zameranie v jednotlivých ročníkoch určujú učebné osnovy
v danom ročníku píše všetky triedy rovnaké previerky
stupnica hodnotenia:

100 – 90%	1
89 – 75%	2
74 – 50%	3
49 – 20%	4
19 – 0%	5

Vstupné a výstupné previerky

vstupné a výstupné previerky sa píše na začiatku, resp. na konci školského roka na pokyn riaditeľa školy
stupnica hodnotenia je rovnaká ako pri písomných prácach

INFORMATIKA

CHARAKTERISTIKA

Informatika má dôležité postavenie vo vzdelávaní, pretože podobne ako matematika rozvíja myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, zovšeobecňovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémov a overovať ich v praxi. Vedie k presnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie. Poslaním vyučovania informatiky je viesť žiakov k pochopeniu základných pojmov, postupov a techník používaných pri práci s údajmi a toku informácií v počítačových systémoch. Buduje tak informatickú kultúru, t.j. vychováva k efektívnemu využívaniu prostriedkov informačnej civilizácie s rešpektovaním právnych a etických zásad používania informačných technológií a produktov. Toto poslanie je potrebné dosiahnuť spoločným pôsobením predmetu informatika a aplikovaním informačných technológií vo vyučovaní iných predmetov, medzipredmetových projektov, celoškolských programov a pri riadení školy. Systematické základné vzdelanie v oblasti informatiky a využitia jej nástrojov zabezpečí rovnakú príležitosť pre produktívny a plnohodnotný život obyvateľov SR v informačnej a znalostnej spoločnosti, ktorú budujeme.

Oblasť informatiky zaznamenáva mimoriadny rozvoj, preto v predmete informatika je potrebné dôkladnejšie sa zamerať na štúdium základných univerzálnych pojmov, ktoré

prekračujú súčasné technológie. Dostupné technológie majú poskytnúť vyučovaniu informatiky široký priestor na motiváciu a praktické projekty.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU INFORMATIKA

Cieľom vyučovania informatiky na 2. stupni ZŠ je sprístupniť základné pojmy a techniky používané pri práci s údajmi a pri tvorbe algoritmov a výpočtových procesov. Podobne ako matematika aj informatika v spojení s informačnými technológiami vytvára platformu pre všetky ďalšie predmety. V predmete informatika je potrebné dôkladnejšie sa zamerať na štúdium základných univerzálnych pojmov, ktoré prekračujú súčasné technológie. Dostupné technológie majú poskytnúť vyučovaniu informatiky široký priestor na motiváciu a praktické projekty.

Výchovno-vzdelávací proces na 2. stupni základnej školy smeruje k tomu, aby žiaci

- sa oboznámili s pojmami údaj a informácia, s rôznymi typmi údajov, s ich zbieraním, uchovávaním, zobrazovaním, spracovaním a prezentovaním,
- rozumeli pojmom algoritmus a program (formálny zápis automatizovaného spracovania údajov);
- sa oboznámili so systémami na spracovanie údajov – z pohľadu ich architektúry (počítač, prídavné zariadenia, médiá, komunikácie) a logickej štruktúry (napr. operačný systém);
- si rozvíjali schopnosť algoritmizovať zadaný problém, rozvíjali si programátorské zručnosti, naučili sa pracovať v prostredí bežných aplikačných programov, naučili sa efektívne vyhľadávať informácie uložené na CD alebo na sieti a naučili sa komunikovať cez sieť;
- nadobudli schopnosti potrebné pre výskumnú prácu (t. j. schopnosť realizovať jednoduchý výskumný projekt, sformulovať problém), rozvíjali si formálne a logické myslenie, naučili sa viaceré metódy na riešenie problémov,
- rozvíjali si svoje schopnosti kooperácie a komunikácie (naučili sa spolupracovať v skupine pri riešení problému, verejne so skupinou o ňom diskutovať a referovať);
- rozvíjali si svoju osobnosť, tvorivosť, logické myslenie, zodpovednosť, morálne a vôľové vlastnosti, húževnatosť, sebakritickosť a snažili sa o seba vzdelávanie;
- naučili sa rešpektovať intelektuálne vlastníctvo a autorstvo informatických produktov, systémov a aplikácií (aby chápali, že informácie, údaje a programy sú produkty intelektuálnej práce, sú predmetmi vlastníctva a majú hodnotu), pochopili sociálne, etické a právne aspekty informatiky.

OBSAH VZDELÁVANIA – OBSAHOVÝ A VÝKONOVÝ ŠTANDARD

Vzdelávací obsah informatiky v Štátnom vzdelávacom programe je rozdelený na päť tematických okruhov:

- **Informácie okolo nás**
- **Komunikácia prostredníctvom IKT**
- **Postupy, riešenie problémov, algoritmické myslenie**
- **Princípy fungovania IKT**
- **Informačná spoločnosť**

Informácie okolo nás

Učivo v tematickom okruhu *Informácie okolo nás* je kľúčové aj pre nižšie sekundárne vzdelávanie. Pojem informácia, typy informácií (textová, multimedialna, atď.), aplikácie na

spracovávanie špecifických informácií sú veľmi dôležité pre pochopenie mechanizmov pri riešení najrôznejších problémov pomocou, resp. prostredníctvom IKT. Žiaci by sa už od prvej triedy mali učiť pracovať so základnými počítačovými aplikáciami, aby

1. vedeli základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou,
2. vedeli vytvárať jednoduché tabuľky a grafy,
3. získali ďalšie zručnosti kreslenia v grafickom prostredí a spracovávaní grafických informácií,
4. porozumeli nahrávaniu a prehrávaniu zvukov a videí,
5. prostredníctvom didaktických hier, edukačných prostredí a encyklopédií pochopili využitie IKT v iných predmetoch,
6. pomocou IKT dokázali realizovať čiastkové úlohy a výstupy z projektového vyučovania.

Obsahový štandard - pojmy:

- typy informácií, reprezentácia, bit, bajt
- formátovanie textu, nadpisy, odrážky, obrázky v texte
- grafická informácia, fotografia, animácia
- informácie v tabuľkách, bunka, vzťahy medzi bunkami, grafy
- úprava zvukov, hudobný formát, prehrávanie a vytváranie videa
- prezentácia, snímka, prezentačný program, prezentácia na webe
- encyklopédia, odkazy

Výkonový štandard - vlastnosti a vzťahy, postupy a metódy:

- vytvorenie plagátu, vizitky, pozvánky
- úprava fotografií, koláž, texty v obrázkoch
- vytvorenie alebo prerozprávanie príbehu ako prezentácia
- hľadanie slova, pojmu v tabuľke, v dokumente, v encyklopédii, hľadanie titulu v elektronickej knižnici
- edukačné prostredia pre iné predmety (napr. dynamická geometria, fyzikálne experimenty, práca s mapami, trenažéry pre cudzí jazyk)

Komunikácia prostredníctvom IKT

Ďalší tematický okruh **Komunikácia prostredníctvom IKT** sa venuje využitiu nástrojov internetu na komunikáciu na vlastné učenie sa a aj na riešenie školských problémov, na získavanie a sprostredkovanie informácií. Žiaci

1. by sa mali naučiť pracovať s elektronickou poštou,
2. by mali pochopiť spôsob a mechanizmy vyhľadávania informácií na internete,
3. by mali získať základné vedomosti o priamej komunikácii prostredníctvom IKT (rozhovory, okamžité správy),
4. by mali poznať niektoré základné postupy pri využívaní internetu v informačnej spoločnosti (cestovný poriadok, mapy, internetový obchod),
5. by si mali uvedomovať bezpečnostné riziká pri práci s internetom.

Obsahový štandard - pojmy:

- elektronická pošta, adresár príjemcov, príloha správy
- webová adresa, katalógy, portály, vyhľadávače
- rozhovor (chat), okamžitá správa (ICQ)

Výkonový štandard - vlastnosti a vzťahy, postupy a metódy:

- formátovanie emailovej správy

- školský web, weby inštitúcií, edukačný portál, vyhľadávanie pomocou google
- rozhovor (chat) so spolužiakmi v triede, okamžité správy so spolužiakmi a učiteľom
- prechádzanie a hľadanie v internetovom obchode (knihy, filmy, hudba, elektronika, hračky).

Postupy, riešenie problémov, algoritmické myslenie

V tematickom okruhu *Postupy, riešenie problémov, algoritmické myslenie* sa žiaci zoznámia so špecifickými postupmi riešenia problémov prostredníctvom IKT. Zoznámia sa s pojmami ako algoritmus, program, programovanie. Najväčším prínosom tohto okruhu bude to, že žiaci získajú základy algoritmického myslenia a schopnosť uvažovať nad riešením problémov pomocou IKT. Naučia sa uvažovať nad rôznymi parametrami efektívnosti rôznych riešení problémov, naučia sa rôzne postupy a mechanizmy pri riešení úloh z rôznych oblastí.

Obsahový štandard - pojmy:

- postup riešenia, etapy riešenia problémov
- programovací jazyk, elementárny príkaz, postupnosť, procedúra, cyklus
- zložitosť riešenia problému

Výkonový štandard - vlastnosti a vzťahy, postupy a metódy:

- v detskom programovacom prostredí riešenie úloh s opakovaním nejakých činností, zoskupovanie častí riešenia do procedúr
- porovnanie času trvania rôznych riešení problému

Princípy fungovania IKT

Tematický okruh *Princípy fungovania IKT* sa venuje popisu a pochopeniu mechanizmov informačných a komunikačných technológií. Žiaci by sa mali zoznačiť s princípmi fungovania

1. jednoduchého hardvéru,
2. rôznych oblastí určenia softvéru,
3. úlohami operačných systémov (napr. práca so súbormi a priečinkami),
4. lokálnej siete a internetu.

Obsahový štandard - pojmy:

- vstupno/výstupné zariadenia, skener
- oblasti aplikácií softvéru
- operačný systém, používateľ, prihlasovanie do systému, správca úloh
- priečinkov, disk, CD, usb-pamäťový kľúč, archív
- lokálna sieť, zdieľanie súborov v triede
- princípy fungovania internetu, adresa, doména, IP, http, ftp, smtp
- formáty súborov

Výkonový štandard - vlastnosti a vzťahy, postupy a metódy:

- porovnávanie periférií podľa ich určenia a kapacít
- práca so skenerom, jednoduché princípy fungovania skenera
- naštartovanie operačného systému, prihlásenie a odhlásenie používateľa
- spúšťanie naraz viac aplikácií, sledovanie behu aplikácií v správcovi úloh
- ukladanie informácií na rôzne médiá, porovnanie kapacít a rýchlosti ukladania
- vytváranie archívov, výber z archívu, rozbaľovanie archívu
- práca so súbormi v lokálnej sieti triedy
- logické princípy fungovania internetu, zisťovanie IP čísla počítača

- skúmanie rozdielov rôznych formátov súborov

Informačná spoločnosť

Tematický okruh *Informačná spoločnosť* sa nachádza v prieniku informatiky a občianskej výchovy. Zaoberá sa etickými, morálnymi a spoločenskými aspektmi informatiky. Oboznamuje s možnými rizikami a metódami na riešenie týchto rizík. Žiaci by mali

1. oboznámiť s využitím IKT v najrôznejších oblastiach znalostnej spoločnosti,
2. pochopiť, že používanie IKT si vyžaduje kritický a zvažujúci postoj k dostupným informáciám,
3. viesť k zodpovednému používaniu interaktívnych médií – rozumieť rizikám, ktoré sa tu nachádzajú.

Obsahový štandard - pojmy:

- informačné technológie vo vedomostnej spoločnosti
- riziká technológií, vírusy, antivírusové programy, hackeri
- zásady bezpečnosti
- platnosť, správnosť informácií, nebezpečný obsah
- licencie programov, legálnosť používania, freeware, shareware
- legálnosť použitia obrázkov a textov z internetu

Výkonový štandard - vlastnosti a vzťahy, postupy a metódy:

- ako pomáhajú počítače v praktickom živote a živote spoločnosti, ukážky jednoduchých aplikácií
- ako vznikajú a ako sa šíria počítačové vírusy, ako sa odhaľujú a odstraňujú
- kto, prečo a ako pácha počítačovú kriminalitu, čo môže spôsobiť
- rozdiel v používaní a šírení rôznych programov z pohľadu legálnosti
- diskusia na tému používania obrázkov, textov a hudby stiahnutých z internetu, autorské práva

Umenie a kultúra

Hudobná výchova

Časová dotácia: 1 vyučovacia hodina týždenne, 33 hodín za školský rok

CHARAKTERISTIKA

Hudobná výchova je spoločenský, organizovaný, cieľavedomý proces hudobného rozvoja jedinca a je rozhodujúca pri odovzdávaní a sprostredkovaní hudby novým generáciám. Zohráva dôležitú úlohu aj ako jedna z foriem tvorivosti každého človeka. Vo vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra hudobná výchova sprostredkuje žiakom názorné a svetové kultúrne dedičstvo a takto zvyšuje všeobecnú vzdelanosť národa. Dôraz sa kladie na výchovu hudbou s rešpektovaním výchovy k hudbe. Hudobná výchova umožňuje žiakovi tvorivo si osvojiť hudbu a spoznávať hudobné umenie v súvislosti s inými druhmi umenia. Hudobno-výchovný proces musí zásadne vychádzať z hudby a smerovať opäť k nej, aby hudba bola prameňom zážitkov i vedomostí.

CIEĽ PREDMETU

Kognitívne ciele:

- získať poznatky a vedomosti v procese komunikácie s hudbou v rôznych slohových obdobiach
- nadobudnúť schopnosť prijať, hodnotiť a vážiť si hudbu svojho a iných národov
- integrácia poznatkov z iných predmetov s cieľom získať ucelenú predstavu o kultúre iných národov
- orientácia v grafickom zázname piesní, rytmickom sprievode
- vedieť rozlíšiť charakteristické črty niektorých národných piesní

Socioafektívne ciele:

- na základe vnímania a prežívania, precítenia a pochopenia hudobných skladieb vedieť vyjadriť svoje estetické zážitky, verbálne i neverbálne – slovne, výtvarne i pohybom
- získať schopnosť spolupracovať, plánovať a realizovať spoločnú aj vlastnú prácu
- chápať umenie v jeho mnohorakých podobách a súvislostiach, vedieť oceniť silu umenia ako prostriedok skvalitnenia a skultúrnenia svojho života.

Psychomotorické ciele:

- Na primeranej úrovni žiaci dokážu využiť nadobudnuté zručnosti a vedomosti a realizovať svoje hudobné prejavy (vokálne, inštrumentálne, pohybové).

OBSAH PREDMETU V 6. ROČNÍKU

Vzdelávací obsah hudobnej výchovy v 6. ročníku pozostáva z nasledovných tematických okruhov:

I. *Hudba minulosti a súčasnosť:*

1. Pravek a starovek, Seikilova pieseň
2. Pohľad na stredovek, gregoriánsky chorál
3. Hudobná renesancia – madrigal, pavana, Orlando di Lasso
4. Hudobný barok - Antonio Vivaldi
5. Tvorba J. S. Bacha
6. Polyfónia, G. F. Händel
7. Hudobný barok na Slovensku
8. Hudba v klasicizme, Joseph Haydn
9. W. A. Mozart
10. L. v. Beethoven – Hymna EÚ
11. Predstavitelia klasicizmu na Slovensku
12. Vianočné piesne a koledy
13. Opakovanie – od praveku po klasicizmus
14. Hudba v romantizme- malé formy a kľúčové osobnosti
15. Opera v romantizme – G. Verdi, R. Wagner
16. Programová hudba
17. Slovenská hudba v období romantizmu
18. Od romantizmu k hudbe 20. storočia
19. Impresionizmus – C. Debussy, M. Ravel
20. Zhrnutie tematického celku
21. Prezentácie

II. *Prostredníctvom hudby poznávame kultúru rôznych národov*

1. Slovenská hudba

2. Rakúska a nemecká hudba
3. Talianska a Španielska hudba
4. Francúzska hudba
5. Ruská hudobná kultúra
6. Chorvátska, grécka a turecká hudba
7. Írska a škótska hudba
8. Izraelská hudba
9. Hudba USA – country
10. Zhrnutie celoročného učiva

- ❖ Na začiatku je zahrnutá úvodná a opakovacia hodina z 5. ročníka
- ❖ Výber ukážok na počúvanie nie je povinný, zohľadňujú sa podmienky v triede a aké CD prehrávače sú k dispozícii, treba sa však riadiť príslušnou témou. Odporúča sa k najznámejším dielam skladateľom a k vybraným piesňam pridať známu skladbu daného národa podľa ponuky učebníc HUV, s dôrazom na spevácke, inštrumentálne a pohybové prejavy.

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE, KTORÉ PREDMET ROZVÍJA

I. Všeobecné kompetencie

- formovať a rozvíjať emocionálny svet žiakov
- formovať mravné vzťahy žiakov k prostrediu v škole a v rodine, pozitívne vzťahy k prírode, ku všetkým prejavom života
- vychovať žiakov hrdých na vlastné slovenské kultúrne bohatstvo a históriu, s kladným vzťahom ku kultúrnemu životu spoločnosti a podieľaním sa na ňom
- vhodne a nenásilne spájať hudbu s prejavmi iných umení – s poéziou, tancom, výtvarnými dielami, filmom, videom a modernými komunikačnými technológiami
- podieľať sa na rozvíjaní osobnostnej, sociálnej, občianskej, a komunikačnej kompetencie
- aby sa vychovávali vnímaví, aktívni poslucháči, tolerantní k iným kultúram a názorom, bez nekritického podliehania módnym vlnám, reklame a subkultúre

POŽIADAVKY NA VÝSTUP PODĽA CIEĽOV A OBSAHU

I. *Hudba minulosti a súčasnosť:*

- prijímať, analyzovať, hodnotiť, porovnávať hudobné diela a hudobné prejavy a prepájať získané poznatky s poznatkami iných vyučovacích predmetov (dejepis, etická výchova, výtvarná, literárna, zemepis, cudzie jazyky),
- vnímať a rozoznávať umelecké hodnoty rôznych kultúr
- poznať na základe počúvania hudby minimálne 6 hudobných diel a ich autorov.
- rozvíjať vlastnú hudobnosť v skupinových hudobných činnostiach a aktivitách, využiť osvojené hudobné schopnosti, zručnosti a návyky pri spoluvytváraní a prezentácii 1 hudobno-dramatického príbehu.
- zaspievať čisto, kultivovane najmenej 5 ľudových, umelých piesní iných národov a 8 regionálnych slovenských ľudových piesní.
- dbá o hlasovú hygienu, dodržanie rytmu a čistú intonáciu
- vedieť sprevádzať, vytvoriť hudobný sprievod k piesňam na rytmických a melodických nástrojoch Orffovho inštrumentára

- žiak sa orientuje v znejúcej hudbe, vníma hudobno-výrazové prostriedky
- chápe rozdiely medzi duchovnou a svetskou hudbou
- dokáže vnímať celostne i parciálne hudobné ukážky
- rozpoznáva tance v rôznych štýlových obdobiach a žánroch, ovláda jednoduché tanečné kroky a choreografie
- uvedomí si typické znaky starovekej, stredovekej, renesančnej a barokovej hudby a určovanie prvkov
- dokáže rozoznať gregoriánsky chorál
- vie rozlíšiť polyfóniu a homofóniu
- vie vymenovať kľúčových skladateľov stredoveku, renesancie, baroka a ich hlavné diela
- dokáže charakterizovať a verbalizovať počúvanú hudbu, vyjadriť svoj zážitok z nej
- chápe kompozičný princíp sonátovej formy a jej jednotlivých častí
- pozná kľúčov
- v praxi aplikuje základné taktovacie schémy
- vie určiť typické znaky klasicizmu a rozpoznať žáner, oboznámi sa s dielmi hlavných predstaviteľov
- osvojí si intonačne a rytmicky správe hymnu EÚ
- pozná základné diela romantickej opery a ich autorov
- vie charakterizovať miniatúrne a monumentálne hudobné formy
- chápe virtuozitu v období romantizmu
- chápe aká je úloha opery
- vie vyjadriť romantické ideály a porozumenie súvislosti medzi literatúrou a hudbou v romantickom umení
- oboznámi sa s princípmi programovej hudby
- pozná základné hudobné diela slovenského romantizmu a hudobných skladateľov
- orientuje sa v pojmoch zborová tvorba, komorná tvorba, symfonická tvorba
- chápe spojitosť slovenského folklóru s tvorbou skladateľov
- pozná diela impresionizmu a vie charakterizovať impresionizmus v spojení s výtvarným umením impresionizmu
- empaticky a asertívne vníma umelecké diela
- chápe súvislosť medzi hudbou minulosti a hudbou súčasťou

II. Prostredníctvom hudby poznávame kultúru rôznych národov

- uvedomenie si svojej národnej identity na základe osvojenia si umeleckej výpovede slovenského folklóru
- rešpektuje multikulturalitu
- spozná hudobné tradície iných národov a historické vplyvy na ráz ich hudby
- oboznámi sa významnými tvorcami európskej hudby
- vie charakterizovať typické melodické harmónie jednotlivých národov a ich kolorit
- osvojí si spoločné znaky národnej hudby Talianov a Španielov
- spozná bohatú históriu francúzskeho národa
- oboznámi sa s rázovitosťou ruského folklóru
- uvedomí si modalitu chorvátskych, gréckych a tureckých piesní
- vie charakterizovať melodiku a harmóniu írskych piesní a pentatoniku v škótskom folklóre
- poukáže na spojitosť našej kultúry s izraelskou prostredníctvom kresťanského náboženstva
- pozná motívy boja židovského národa stvárnené v hudbe

- pozná dur-mol melodiku v židovskom folklóre
- poukáže na spojitosť našej kultúry s inými kultúrami
- vníma a rozširuje umelecké hodnoty rôznych kultúr bez predsudkov
- systematizuje a utvrdzuje osvojené učivo formou spevu, počúvaním hudby, identifikovaním skladieb a vlastným tvorivým prejavom

PRIEREZOVÉ TÉMY

- Osobnostný a sociálny rozvoj
- Environmentálna výchova
- Mediálna výchova
- Multikultúrna výchova
- Regionálna výchova
- Vlastenecká výchova
- Výchova k tolerancii
- Ľudské práva
- Výchova k manželstvu a rodičovstvu
- Ochrana života a zdravia

METÓDY A FORMY PRÁCE

Učiteľ sa usiluje o to, aby poskytoval podnety pre hudobnú aktivitu žiakov:

- skupinové,
- projektové,
- diferencované vyučovanie,
- návšteva hudobných podujatí,
- besedy,
- zážitkové, kognitívne, a skúsenostné metódy,
- dialóg a diskusia,
- metódy hrania rol;
- špecifické metódy: intonačná metóda s použitím relatívnej solmizácie, imitačná a kombinovaná metóda osvojovania piesní,
- riadené objavovanie hudby,
- informačno-receptívna metóda,
- improvizácia,
- výklad,
- referát,
- metóda tvorivej aktivity,
- metóda samostatného objavovania hudby
- brainstorming -- kladie dôraz na čo najrýchlejšie zhromaždenie a zapísanie nápadov, námetov, informácií. Cieľom je vyprodukovať čo najviac myšlienok v minimálnom čase.
- expozičné metódy /výklad, vysvetľovanie, prezentácia/
- motivačné metódy /motivačný rozhovor, didaktické hry/
- fixačné metódy /skupinová diskusia, rozhovor/
- metódy rozvíjajúce spôsobilosti pri práci s IKT: využitie internetu na získavanie informácií

Hlavné formy a metódy hudobnej výchovy sa realizujú prostredníctvom činností:

1. vokálnych,
2. inštrumentálnych,

3. hudobno-pohybových,
4. recepčných,
5. hudobno-dramatických.

Vokálno-intonačné činnosti:

- žiak spieva na základe svojich dispozícií intonačne čisto rytmicky presne so zodpovedajúcim výrazom jednohlasné, dvojhlasné piesne ľudové aj umelé, v durových, molových a modálnych tóninách, pritom využíva získané spevácke, intonačné a sluchové návyky a zručnosti
- orientuje sa v grafickom zázname piesní a skladieb rôznych štýlov a žánrov,
- dokáže posúdiť kvalitu vokálneho prejavu druhých

Inštrumentálne činnosti:

- žiak dokáže realizovať a vytvárať inštrumentálne sprievody k piesňam, rešpektujúc ich charakter, jednoduchou improvizáciou na detských hudobných nástrojoch
- „podporiť“ charakter, zmeny nálad hudobnej ukážky, zvýrazniť dôležité hudobné myšlienky reprodukovanej hudby

Hudobno-pohybové činnosti:

- žiak dokáže správne reagovať pohybom na znejúcu hudbu
- vyjadriť metrum, tempo, dynamiku, pohyb melódie, v súlade s charakterom piesne alebo skladby,
- realizovať hudobno-pohybové hry so spevom
- vyjadriť náladu a obsah hudby pohybom
- na základe svojich individuálnych schopností a zručností vytvárať pohybové improvizácie a kreácie

Percepčné činnosti

- žiak sa orientuje v znejúcej hudbe, na základe pozitívnych výrazových prostriedkov hudby, ktoré vníma, chápe ich funkciu a komunikačné schopnosti hudby
- dokáže zaradiť, charakterizovať počúvanú skladbu vokálnu alebo inštrumentálnu z hľadiska žánru, postrehne výrazné hudobné myšlienky, ich variácie, napätie a uvoľnenie hudby
- dokáže verbalizovať svoj názor, hudobný zážitok, predstavy od konkrétnych k abstrakcii princípov, všeobecným zákonitostiam a ich materializácii hudobnými prostriedkami

Hudobno-dramatické činnosti:

- žiak integruje a komplexne využíva vokálne, hudobno-pohybové, inštrumentálne a percepčné činnosti spojené v dramatickom príbehu
- získava schopnosť empatického a asertívneho správania

UČEBNÉ ZDROJE

Učebné zdroje predstavujú zdroj informácií pre žiakov. Pre žiakov 2. stupňa základným zdrojom informácií je učebnica Hudobnej výchovy.

- Eva Langsteinová, Belo Felix, Hudobná výchova pre 6. ročník základných škôl, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2011

Doplnkový zdroj informácií sú

- hudobné produkcie z verejných médií (rozhlas, televízia)
- informácie získané prostredníctvom internetu
- návštevy koncertov vážnej a populárnej hudby.

HODNOTENIE

Žiak je hodnotený a klasifikovaný podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy a metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu predmetu hudobná výchova v 6. ročníku základnej školy známku výborný, chválitebný, dobrý, dostatočný a nedostatočný. Žiaci boli poučení o hodnotení a klasifikácii predmetu na úvodnej hodine. V predmetoch vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra sa ťažko hodnotí výkon žiaka výlučne kvantitatívne. Charakter hudobnej výchovy vyžaduje hodnotiť postoj žiaka i umeniu, jeho formujúce sa názory na svet, ktorý ho obklopuje, jeho estetické úsudky, snahu vzdelávať sa.

Hodnotenie má motivačnú, informatívnu, komparatívnu a korekčnú funkciu. Pri hodnotení priebežnej i súhrnnej klasifikácii sa uplatňuje primeraná náročnosť a pedagogický takt voči žiakovi, jeho výkony sa hodnotia komplexne, berie sa do úvahy vynaložené úsilie žiaka a v plnej miere sa rešpektujú jeho individuálne dispozície a ľudské práva

Výkonový štandard HUV 6. ročník

I. *Hudba minulosti a súčasnosť:*

- prijímať, analyzovať, hodnotiť, porovnávať hudobné diela a hudobné prejavy a prepájať získané poznatky s poznatkami iných vyučovacích predmetov (dejepis, etická výchova, výtvarná, literárna, zemepis, cudzie jazyky)
- vnímať a rozoznávať umelecké hodnoty rôznych kultúr
- poznať na základe počúvania hudby minimálne 6 hudobných diel a ich autorov
- rozvíjať vlastnú hudobnosť v skupinových hudobných činnostiach a aktivitách, využiť osvojené hudobné schopnosti, zručnosti a návyky pri spoluvytváraní a prezentácii 1 hudobno-dramatického príbehu
- zaspievať čisto, kultivovane najmenej 5 ľudových, umelých piesní iných národov a 8 regionálnych slovenských ľudových piesní
- dbá o hlasovú hygienu, dodržanie rytmu a čistú intonáciu
- vedieť sprevádzať, vytvoriť hudobný sprievod k piesňam na rytmických a melodických nástrojoch Orffovho inštrumentára
- žiak sa orientuje v znejúcej hudbe, vníma hudobno-výrazové prostriedky
- chápe rozdiely medzi duchovnou a svetskou hudbou
- dokáže vnímať celostne i parciálne hudobné ukážky
- rozpoznáva tance v rôznych štýlových obdobiach a žánrov, ovláda jednoduché tanečné kroky a choreografie
- uvedomí si typické znaky starovekej, stredovekej, renesančnej a barokovej hudby a určovanie prvkov
- dokáže rozoznať gregoriánsky chorál
- vie rozlíšiť polyfóniu a homofóniu
- vie vymenovať kľúčových skladateľov stredoveku, renesancie, baroka a ich hlavné diela
- dokáže charakterizovať a verbalizovať počúvanú hudbu, vyjadriť svoj zážitok z nej
- chápe kompozičný princíp sonátovej formy a jej jednotlivých častí

- pozná kľúčov
- v praxi aplikuje základné taktovacie schémy
- vie určiť typické znaky klasicizmu a rozpoznať žáner, oboznámi sa s dielmi hlavných predstaviteľov
- osvojí si intonačne a rytmicky správe hymnu EÚ
- pozná základné diela romantickej opery a ich autorov
- vie charakterizovať miniatúrne a monumentálne hudobné formy
- chápe virtuozitu v období romantizmu
- chápe aká je úloha opery
- vie vyjadriť romantické ideály a porozumenie súvislosti medzi literatúrou a hudbou v romantickom umení
- oboznámi sa s princípmi programovej hudby
- pozná základné hudobné diela slovenského romantizmu a hudobných skladateľov
- orientuje sa v pojmoch zborová tvorba, komorná tvorba, symfonická tvorba
- chápe spojitosť slovenského folklóru s tvorbou skladateľov
- pozná diela impresionizmu a vie charakterizovať impresionizmus v spojení s výtvarným umením impresionizmu
- empaticky a asertívne vníma umelecké diela
- chápe súvislosť medzi hudbou minulosti a hudbou súčasťou

II. Prostredníctvom hudby poznávame kultúru rôznych národov

- uvedomenie si svojej národnej identity na základe osvojenia si umeleckej výpovede slovenského folklóru
- rešpektuje multikulturalitu
- spozná hudobné tradície iných národov a historické vplyvy na ráz ich hudby
- oboznámi sa významnými tvorcami európskej hudby
- vie charakterizovať typické melodické harmónie jednotlivých národov a ich kolorit
- osvojí si spoločné znaky národnej hudby Talianov a Španielov
- spozná bohatú históriu francúzskeho národa
- oboznámi sa s rázovitosťou ruského folklóru
- uvedomí si modalitu chorvátskych, gréckych a tureckých piesní
- vie charakterizovať melodiku a harmóniu írskych piesní a pentatoniku v škótskom folklóre
- poukáže na spojitosť našej kultúry s izraelskou prostredníctvom kresťanského náboženstva
- pozná motívy boja židovského národa stvárnené v hudbe
- pozná dur-mol melodiku v židovskom folklóre
- poukáže na spojitosť našej kultúry s inými kultúrami
- vníma a rozširuje umelecké hodnoty rôznych kultúr bez predsudkov
- systematizuje a utvrdzuje osvojené učivo formou spevu, počúvaním hudby, identifikovaním skladieb a vlastným tvorivým prejavom

Výtvarná výchova

Časová dotácia: 1. vyuč. hodín týždenne

CHARAKTERISTIKA

Predmet **výtvarná výchova** plynulo nadväzuje na výtvarnú výchovu v primárnom vzdelávaní. Nadalej vychádza z autentických skúseností žiaka, získaných výtvarnou činnosťou – z intenzívnych zážitkov dobrodružstva tvorby a sebvýjadrovania sa.

Rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, vnímania, intuície, fantázie i analytického myslenia – vedomých i nevedomých duševných aktivít. Vzhľadom na psychický vývin zodpovedajúci veku, ustupuje spontánny prístup k vyjadrovaniu seba samého a vyjadrovaniu vonkajších podnetov. Väčšina žiakov v tomto období stráca svoju prirodzenú výraznosť. VV sa musí podieľať na tejto transformácii.

Uskutočňuje sa to:

- dôrazom na objaviteľský prístup k technikám, vyjadrovacím prostriedkom a médiám,
- nahradením nedostatku formálnych zručností pri vyjadrovaní reality, postupmi ktoré takéto zručnosti nevyžadujú,
- väčším dôrazom na myslenie žiaka, na príčinné súvislosti, vzťahy medzi javmi a poznávaciu funkciu umenia i vlastného vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami.

Ťažisko sebvýjadrovania sa, oproti primárnemu vzdelávaniu, prenáša na iné oblasti aktivity. Do vyučovania sú zaradované prostriedky a činnosti, ktoré rozširujú možnosti poznávacieho procesu žiaka a dovoľujú mu naplniť jeho prirodzené ambície po vizuálnom vyjadrení skutočnosti, po poznávaní formálnej i obsahovej štruktúry sveta, po presnejšom zobrazení pozorovaných vzťahov, po vyššej technickej dokonalosti prejavu, po pluralite spôsobov vytvárania. Zapája sa koncepčné a konštrukčné myslenie, ktoré je uvádzané do vzťahu s myslením estetickým. Detskú spontánnosť má postupne nahrádzať jej dospelý ekvivalent – duchovná otvorenosť a sviežosť, spojená s pribúdaním vedomej tvorivej operatívnosti. Žiak reaguje na stále komplexnejšie podnety, reflektuje podnety prírodné, civilizačné i kultúrne. Zvyšujú sa jeho technické schopnosti. Preto vo výtvarnej výchove potrebuje objaviť oblasť nových možností, zodpovedajúcich svojmu vývinu.

Vyučovanie výtvarnej výchovy na druhom stupni v ročníkoch 5 až 9 predstavuje vyššie špecializovaný, integrovaný predmet, čerpajúci z viacerých medzi predmetových vzťahov, nakoľko problémy riešené pri poznávaní výtvarného jazyka a výtvarných procesov sú často komplementárne s problémami jazyka iných predmetov.

Cieľom predmetu je prostredníctvom osobných skúseností získaných z výtvarných činností, nadväzujúcich na predmet v predchádzajúcom ročníku rozvíjať manuálne zručnosti (nástroj, technika, materiál, proces), duševné spôsobilosti (predstavivosť, fantázia, tvorivosť), vedomosti (poznávanie javov, predmetov, a vzťahov prostredníctvom ich výtvarného vyjadrovania, poznávanie základných slohov, štýlov, a tendencií výtvarného umenia, dizajnu, architektúry, fotografie, filmu) a postoj k získavaniu základných estetických kompetencií (na úrovni reflexie i seba vyjadrovania) v oblasti vizuálnej kultúry (výtvarné umenie, dizajn, architektúra, fotografia, film, elektronické médiá), ktorá je v súčasnosti dominantnou oblasťou spoločenských komunikačných procesov. Dôraz je kladený na spoznávanie jazyka vyjadrovacích prostriedkov, na prepojenie neverbálneho a verbálneho vyjadrovania a oddialenie nastupujúcej krízy detského výtvarného prejavu (predpoklady k zručnostiam, predstava nesúladu medzi zobrazeným a videným) preklenú ho prácou s technickými obrazmi (fotografia, video, elektronický obraz) či konštrukčnými úlohami

CIEĽ PREDMETU

Výtvarná výchova ako všeobecnovzdelávací predmet sa výrazne podieľa na rozvoji a utváraní osobnosti človeka a jeho životného štýlu. Estetickovýchovná koncepcia predmetu sa svojím cieľom a obsahom orientuje na estetickú výchovu vo vzťahu s etickou výchovou ako aj s

d'alšími zložkami výchovy. Cieľom výtvarnej výchovy je výtvarno-estetické osvojovanie skutočnosti, prírody, sveta vecí a človeka prostredníctvom výtvarných činností a aktívneho osvojovania výtvarného umenia a mimoumeleckého estetického. Týmto aktivitami sa kultivuje estetické cítenie a tvorivá fantázia, schopnosti výtvarno-esteticky vnímať, prežívať, hodnotiť a výtvarne sa vyjadrovať. Pritom sa uplatní jednota emocionálnej, intelektuálnej a vôľovej stránky osobnosti žiaka, ale aj jej intuitívna činnosť. Vo výtvarných činnostiach, ako aj pri aktívnom vnímaní výtvarného umenia a mimoumeleckého estetického sa uspokojuje potreba žiakov vyjadriť vlastný postoj k svetu, utvárajú sa ich estetické hodnotové kritériá k skutočnosti a k umeniu. Rozvíja sa tým slobodná tvorivá osobnosť. Výtvarný rozvoj žiakov v staršom školskom veku sa postupne vo väčšej miere opiera aj o zmyslové a rozumové poznávanie skutočnosti v ostatných predmetoch, o rozvoj analyticko-syntetického myslenia, čo sa odrazí aj pri tvorivom osvojovaní umenia a mimoumeleckého estetického. Týmto výtvarná výchova pripravuje absolventa základnej školy pre kultúrne formy života v demokratickej spoločnosti, pre spoluvytváranie kultúrnych a materiálnych hodnôt, pre ochranu a spoluvytváranie životného prostredia a pre základnú orientáciu v oblasti výtvarnej kultúry.

Kognitívne ciele

Poznávať jazyk vizuálnych médií – jazykové prostriedky, základné kompozičné princípy, vybrané techniky a procesy vizuálnych médií. Rozumieť im a tak zvyšovať uvedomenosť reflexie vizuálnej kultúry. Poznávať a vedieť pomenovať pôsobenie (výraz) umeleckých diel, svoj zážitok z nich. Poznať vybrané typické diela vizuálnej kultúry, reprezentujúce žánre a niektoré štýlové obdobia a iné kultúry.

Cez vlastnú činnosť žiaka uvádzať k poznaniu a vedomej reflexii sveta vizuálnych znakov (multimédiá, reklama, výtvarné médiá, architektúra, dizajn), k vedomému používaniu zobrazovania a jeho kritickej selekcii.

Senzomotorické ciele

Vedome rozvíjať tvorivosť. Umožniť žiakovi vývoj od detského, spontánneho spôsobu vyjadrovania k vyjadrovaniu cieľavedomému, s dôrazom na vlastný prístup, vlastný názor a vkus. Naďalej rozvíjať a kultivovať vnímanie, predstavivosť a fantáziu, podporovať a podnecovať jeho nápaditosť a tvorivú sebarealizáciu, prekonávanie konvenčných schém a inovovanie naučených myšlienkových a zobrazovacích vzorcov. Prostredníctvom VV rozvíjať tvorivosť v jej základných, všeobecne uplatniteľných princípoch. Formovať a rozvíjať gramotnosť (zručnosti) žiaka v oblasti vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami prostredníctvom vybraných médií, nástrojov a techník.

Socioafektívne ciele

Formovať kultúrne a postoje. Vychovávať žiaka smerom k vytváraniu si primeraných kultúrnych postojov, názorov a hodnotových kritérií; cez zážitok aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel uvádzať ho do poznávania hodnôt umenia a kultúry – vo vzťahu k tradícií, ale na úrovni aktuálneho vnímania problematiky vyjadrovania sveta umením. Formovať celistvú osobnosť. Pristupovať k osobnosti žiaka v jej úplnosti – rozvíjať cítenie, vnímanie, intuíciu, fantáziu, analytické myslenie a poznávanie, a taktiež formovanie a aktívne používanie zručností – to všetko prostredníctvom činnostného a zážitkového vyučovania.

Osnovy VV podporujú medzipredmetové väzby, interdisciplinárnosť vyučovania, pri zachovaní špecifik spôsobu poznávania sveta prostredníctvom výtvarnej výchovy. Zapájajú

citovosť, afektivitu, expresivitu a obrazovú konceptualizáciu, ktoré sú vlastné výtvarnému vyjadrovaniu, do vzťahu aj s inými, prevažne kognitívnymi predmetmi. V rámci nižšieho sekundárneho vzdelávania to predstavuje vedomé hľadanie formálnych a obsahových súvislostí s prírodovednými i humanitnými predmetmi a s inými druhmi umenia.

OBSAH PREDMETU V 6. ROČNÍKU

Obsah vyučovania VV tvorí sústava edukačných tém. Každá z tém zodpovedá riešeniu určitého výtvarného problému. Témy sú zoradené v metodických radoch. Metodický rad predstavuje riešenie príbuzných výtvarných problémov v priereze ročníkov (v tabuľke vodorovný rad), vždy na úrovni zodpovedajúcej veku. Takéto zoradenie sleduje stupňovanie náročnosti pri štruktúrovaní osobnosti žiaka. Zoradenie edukačných tém v rámci jedného ročníka (v tabuľke zvislý rad) umožňuje sledovať motivačné nadväznosti, prípadne ich zgrupovať a tvoriť z nich edukačné projekty. Takto koncipovaná sieť edukačných tém predstavuje model, s ktorým môže učiteľ dynamicky pracovať – podľa potreby preradovať témy v časovom pláne jedného ročníka i medzi ročníkmi. Témy napĺňa konkrétnymi úlohami (zadaniami pre žiakov) učiteľ. Niektoré edukačné témy sú alternatívne – označené ako a), b). Okrem navrhovaného priebehu úlohy obsahujú možné motivačné a námetové východiská, navrhovanú techniku a vyjadrujú ciele každej úlohy.

Edukačné témy zoradené do metodických radov

6. ročník

metodické rady edukačné témy / výtvarné problémy

1. výtvarný jazyk / základné prvky výtvarného vyjadrovania /

- mierka a proporčné vzťahy,
- operácie s proporciami

2. možnosti zobrazovania videného sveta

- kreslenie figúry podľa skutočnosti a spamäti

3. podnety výtvarného umenia / médiá, štýly, procesy, techniky, techniky, témy /

- kinetické /svetelné/ umenie
- Op-art

4. podnety výtvarného umenia

stredoveké a gotické umenie

5. podnety fotografie

- inscenovaná fotografia /kresba svetlom/,
- zmeny osvetlenia – vplyv na plasticitu.

6. podnety filmu a videa

- vzťah obrazu a zvuku vo filme
- hudba, hlas a slovo, strih.

7. podnety architektúry

- urbanizmus /plán mesta, štruktúra zón, doprava, uzly, vzťah ku krajine, dedina /
- fantastické priestory

8. podnety dizajnu

- odevný dizajn /časť odevu, doplnok/

9. podnety tradičných remesiel

podnety košíkárstva, pletenie

10. elektronické médiá

- spracovanie a montáž obrazu /vrstvy, filtre, transformácie, farebné variácie /

-písmo a obraz /alt.: simulovanie vrstiev a filtrov prostredníctvom mechanických a výtvarných prostriedkov/

11. podnety hudby a literatúry, / synestetické podnety /

- farebná hudba /objekt, hudobnovizuálny nástroj/

-zvuková plastika, objekt

12. podnety rôznych oblastí poznávania sveta

-podnety prírodopisu /prírodné štruktúry /

13. tradícia a identita / kultúrna krajina /

- výtvarné reakcie na tradičné formy (architektúry odevov, jedál, zvykov ...)

14. škola v galérii /galéria v škole

-alt. galéria na internete

-obraz pre 5 zmyslov

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE, KTORÉ PREDMET ROZVÍJA

Obsah vyučovania je tvorený sústavou edukačných tém. Každá z tém zodpovedá riešeniu určitého výtvarného problému. Témy sú zoradené do metodických radov. Metodický rad predstavuje riešenie príbuzných výtvarných problémov v priereze ročníkov, na úrovni zodpovedajúcej veku. Toto zoradenie sleduje stupňovanie náročnosti pri štruktúrovaní osobnosti žiaka. Radenie edukačných tém v rámci ročníka umožňuje sledovať motivačné nadväznosti, prípadne ich zlúčiť a tvoriť z nich edukačné projekty. Takto koncipovaná sieť edukačných tém predstavuje model, s ktorým je možné dynamicky pracovať, podľa potreby preraďovať témy v časovom pláne jedného ročníka i medzi ročníkmi

POŽIADAVKY NA VÝSTUP PODĽA CIEĽOV A OBSAHU

Žiak by mal mať po absolvovaní ročníka tieto vedomosti, zručnosti a postoje:

Vedomosti

Vo výtvarnej výchove je väčšina vedomostí získavaná a zároveň overovaná prostredníctvom praktických činností žiaka. Časť vedomostí o výtvarnom umení a vizuálnej kultúre sa utvára počas motivačnej, expozičnej a diskusnej časti vyučovacej jednotky a je podporená vizuálnymi materiálmi (ukážky výtvarných diel, prác, knihy, časopisy, výukové CD s obrazovými materiálmi, PC prezentácie)

Zručnosti a spôsobilosti

Vyjadrovacie zručnosti, ktoré sú základom znalosti vyjadrovacích prostriedkov (jazyka) vizuálnych umení (gramotnosť v oblasti vizuálnej kultúry)

Formálne zručnosti

- zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu (výška, šírka, pomer častí k celku)

- vytvoriť základný rozvrh architektonického tvaru a priestoru, kresbu jednoduchého dizajnerskeho návrhu

- vyjadriť sa základnými technickými postupmi kreslenia, maľovania, jednoduchých grafických techník, fotografovania, priestorového vytvárania objektu, plastiky a skulptúry

- dokázať vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia – záber, rám, pohľad, charakteristický tvar (plastika)

- tvorivo využívať vybrané médiá, vyjadrovacie prostriedky, nástroje a techniky, komponovať a štylizovať, prostredníctvom toho vedieť vyjadriť vlastné nápady a koncepty

Technické zručnosti

Žiak dokáže:

- zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruzka, štetec, pero, fixy, uhlík, drierko, rydlo,

nožnice, šablóna, valček a pod.)

- kresliť prostredníctvom linky, šrafovania a tieňovania
- zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palete i na obraze, vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (šrafúra, roztieranie, zapúšťanie, gestická maľba, pastózna maľba)
- zvládnuť konštrukčno-technické úlohy s materiálom (krčenie, prehýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, lepenie, viazanie, drôtovanie a pod.)
- zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru (paketáž, obliepanie, obväzovanie)
- zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, dekalk, monotypia, papierorez a pod.)
- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania sadrového reliéfu
- zvládnuť základné grafické operácie na počítači

Mentálne spôsobilosti

Rozvoj schopností a získavanie zručností v oblasti vnímania skutočnosti a prežívania zážitku, vyjadrovania, fantázie, predstáv a nápadov (vlastných koncepcií), rozumového posudzovania, konvergentného a divergentného myslenia.

Žiak dokáže:

- vie odôvodniť výber častí, alebo prvkov zobrazovacej skutočnosti (čo zobrazit'), alebo hľadiska (podstatné – nepodstatné)
- chápať niektoré spôsoby notácie (mapa, partitúra, plán) ako výtvarný spôsob zobrazovania skutočnosti
- vnímať a analyticky porovnať charakter okolitej krajiny (obce, bydliska, pamiatky) s inými typmi krajiny, architektúry, uvedomiť si a reflektovať špecifiká svojho kultúrneho i fyzického prostredia
- pokúsiť sa o charakteristiku seba samého, o vyjadrenie typických znakov, o vlastnú ň ikonografiu, erb, značku, logo

Postoje

Hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je tvorivý prístup žiaka, ktorý je vedený k vlastnému autentickému riešeniu a postupnej formulácii svojho estetického a hodnotiaceho názoru.

Žiaka sformovať tieto postoje:

- otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou
- otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazových)
- spontánne výtvarné riešenia
- otvorenosť k uvedomelému hľadaniu vlastných riešení, odklon od vyjadrovacích schém, inovácia stereotypov na základe podnetov fantázie a vlastného názoru
- tolerancia voči iným typom vyjadrovania, vkusu iných ľudí
- aktívny prístup ku svojmu prostrediu, citlivá reflexia hodnôt
- hľadať vlastné cesty seba vyjadrenia, budovania vlastného vkusu a tváre (imidžu)
- spolupracovať pri realizácii a zosúladiť ich s ponímaním iných žiakov

PRIEREZOVÉ TÉMY

- Osobnostný a sociálny rozvoj
- Environmentálna výchova
- Mediálna výchova

- Multikultúrna výchova
- Regionálna výchova
- Vlastenecká výchova
- Výchova k tolerancii
- Ľudské práva
- Výchova k manželstvu a rodičovstvu
- Ochrana života a zdravia

METÓDY A FORMY PRÁCE

Vyučovanie výtvarnej výchovy je programovaný a riadený proces, v ktorom učiteľ iniciuje, rešpektuje a podporuje nápady a individuálne riešenia žiaka. Východiskami tohto procesu sú:

1.činnosti žiakov, ktoré vychádzajú z myšlienkových, formálnych a technických procesov výtvarnej a vizuálnej kultúry.

2. témy, námety, obsahy, zobrazovania, ktoré majú svoj dôležitý antropologický a kultúrny charakter. Témy sú prispôbené osobnosti a veku žiaka, edukačným cieľom a kultúrne spoločenskej realite.

3. reflexie diel výtvarného umenia, dizajnu, architektúry a videa. Kládne sa dôraz na poznávanie a veku primeraný rozbor diel výtvarnej a vizuálnej kultúry, a to kľúčových diel historických epoch a diel, ktoré reprezentujú súčasné tendencie vizuálnych umení.

UČEBNÉ ZDROJE

Na podporu a aktiváciu vyučovania sa využívajú nasledovné zdroje:

Prírodoveda , vlastiveda a ďalšie odborné publikácie k daným témam , encyklopédie, detské časopisy, atlasy, webové stránky s témami prírodovedy (www.zborovna.sk), materiálno-technické a didaktické prostriedky, ktoré má škola k dispozícii.

HODNOTENIE

Ťažisko hodnotenia je osobný rozhovor so žiakom, ktorý poskytuje žiakovi citlivú, veku primeranú, analyticky podloženú spätnú väzbu o rôznych aspektoch výtvarných činností. Žiak kládne otázky, alebo zdôvodňuje svoj prístup, postupne dokáže zhodnotiť svoj proces a prístup k tvorbe objektívne seba hodnotením. Hodnotenie musí pozitívne motivovať žiaka, usmerniť jeho osobnostný vývoj. Učiteľ ale berie ohľad na jeho nadanie, schopnosti, ambície a vkus. Nehodnotí sa len výkon, či vytvorený artefakt, ale proces vzniku a prístup žiaka v rámci tohto procesu. Konečne hodnotenie prebieha škálovaním formou známok od 1 do 5. Nie je nutné známkovať každú prácu a každý výkon žiaka. Hodnotia sa úlohy z rozličných metodických radov , aby bol vyvážený výkon žiaka, v porovnaní s rôznorodosťou ich záujmov a schopností . Hodnotenie má v prvom rade funkciu pozitívne motivovať žiaka a usmerniť jeho osobnostný vývoj. Tu musí učiteľ brať ohľad na jeho schopnosti, nadanie, ambície a vkus. Pri hodnotení žiaka má prednosť porovnávanie jeho výkonu s jeho predchádzajúcimi

výkonmi a s nastavenými kritériami pre porovnávanie s výkonmi iných žiakov.

Zdravie a pohyb

TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

6. ročník

Počet hodín týždenne: 2

1. Charakteristika predmetu

Telesná a športová výchova je neoddeliteľnou súčasťou všeobecného vzdelania žiakov. V prvom rade umožňuje podať správne základy najjednoduchších lokomočných činností – beh, hádzanie, skákanie. S touto jednoduchou činnosťou sa upevňujú ďalšie základné na rozvoj dôležité vlastnosti – koordinačné schopnosti. Sú to najmä: obratnosť, rýchlosť, stabilita, vytrvalosť, atď.

1. Predpokladaný prínos:

Výchova ku kolektívnej činnosti a zodpovednosti

Výchova k pravidelnému športovaniu a rekreačnej činnosti

Výchova k vykonávaniu pohybovej činnosti k rozvoju vlastného zdravia

Výchova ku športovej disciplíne a tolerancii.

2. Časová koncepcia výchovy:

Pre 5. ročník: 2 hodiny týždenne.

3. Ciele predmetu:

Telesná a športová výchova je veľmi dôležitá k získaniu vlastnej telesnej kondície a zdatnosti, bez ktorej nebude možné rozvíjať somatické stránky – veľkosť postavy, fyziologické – odolnosť organizmu voči fyzickej záťaži, psychologické – odolnosti voči únave a rozvoju morálno - vôlových vlastností, sociálneho - reprezentácia na rôznych úrovniach a získaná kultúrna poznávací a ekonomická stránka, ktorá je protikladom proti leňošeniu, alkoholizmu, atď. Je dôležitá výchovná zložka ku fair play.

Neoddeliteľnou súčasťou pohybovej činnosti na rôznych úrovniach je kladná emocionálna radosť z víťazstva nielen v kolektíve, ale aj v individuálnom poňatí, či prekonaním „Sám seba“.

a) Kognitívne ciele:

Žiaci získavajú pohybové zručnosti, schopnosti a morálno- vôlové vlastnosti, ktoré môžu uplatniť v rôznych podobách v praxi.

Dosiahli základnú formu pravidiel prevádzaných – vykonávaných činností.

b) Sociálne ciele:

Žiaci získajú prejav k začleneniu sa v kolektíve, individuálnym pôsobením športovej činnosti a základnému emocionálnemu vývoju.

c) Psychomotorické ciele:

Získajú základné návyky využívať odborné poznatky a ich spracovanie pre základné pohybové, či herné činnosti – atletika, kolektívne športy.

4. Obsah vzdelávania:

Každý pohyb a športová činnosť v rôznych formách je pre ľudí zaujímavá a pre deti zvlášť, čo pri pôsobení v kladných kolektívoch túto stránku môžu motivačne zlepšiť.

Obsah v 5. ročníku je zameraný na: poznatky a potreby vykonávania pohybovej činnosti, osvojenie si disciplíny, získanie určitej telesnej zdatnosti, rozvíjať svoje zručnosti a schopnosti, vedieť súperiť, tolerovať spolužiakov a súperov, osvojenie si rôznych telocvičných povelov, úkonov a názvov, získať základné zručnosti v naplánovaných športových disciplínach, kultivovaného prejavu osobnosti žiaka a získanie teoretických vedomostí o histórii športu.

5. Prehľad tematických celkov a počet hodín:

1 hod. Poznatky z TK

2 hod. Základná pohybová príprava
2 hod. Zdrav. štýl
2. hod. Testovanie
19 hod. Atletika
26.hod. Športové hry
12 hod. Gymnastika
2 hod. Testovanie získaných pohybových schopností
66 hod.

7. Metódy a formy práce:

- a) Motivačné metódy
- b) Metóda vzťahových rámcov – porovnanie
- c) Výkladová a demonštračná
- d) Reprodukčná – napodobňovanie
- e) Výkladovo – problémová – zdôvodnenie
- f) Samostatná činnosť
- g) Praktická činnosť
- h) Skupinová činnosť – dvojice, trojice
- ch) Riešenie problémov
- i) Demonštračné formy.

8. Prierezové metódy:

- a) Osobnostný a soc. rozvoj
- b) Enviromentálna výchova
- c) Mediálna výchova, multikultúrna, dopravná
- d) Ochrana zdravia a bezpečnosť
- e) Ľudské práva
- f) Fair play.

9. Spojenie s ďalšími vedami:

Telesná kultúra, história, biológia, etická výchova, geografia, výtvarná výchova, estetická výchova, atď.

10. Učebné zdroje:

Odborná literatúra: Metodické listy, knižné publikácie, internet, televízia, DVD, video.

11. Hodnotenie predmetu:

Prebíha v súlade s metodickým listom č.7, r. 2009 z 28. apríla 2009 na hodnotenie žiakov. Učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt a humanitárny prístup. Predmet hodnotenia – športové výsledky, zručnosti, aktivita, osobitosti žiaka.

12. Požiadavky na výstup:

Zvládnuť na určite úrovni poradovú prípravu, základnú hernú činnosť vo vykonávaných činnostiach, reagovať na pokyny učiteľa, rešpektovať a tolerovať chyby spolužiakov, základy pravidelného športovania pre zdravie.

Voliteľné predmety

Predmet: Interaktívna matematika

1. Charakteristika predmetu

Predmet je zameraný na rozvoj matematickej kompetencie – schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách pomocou IKT. Matematická kompetencia zahŕňa na rôznych stupňoch schopnosť a ochotu používať matematické modely myslenia (logické a priestorové myslenie) a prezentácie (vzorce, modely, diagramy, grafy, tabuľky).

2. Ciele

Cieľom vyučovania je, aby každý žiak získal schopnosť používať IKT prostriedky v bežnom živote. Matematika má rozvíjať žiakovo logické a kritické myslenie, schopnosť argumentovať, komunikovať a spolupracovať v skupine pri riešení problémov. Žiak spoznáva ako súčasť ľudskej kultúry a dôležitý nástroj pre spoločenský pokrok. Žiak sa prostredníctvom obsahu matematiky naučí tvoriť jednoduché hypotézy. Naučí sa používať rôzne spôsoby reprezentácie matematického obsahu – text, tabuľky, diagramy, grafy. Naučí sa ich tvoriť, čítať, aplikovať v iných predmetoch, v bežnom živote. Žiak si prostredníctvom obsahu matematiky rozvinie svoju schopnosť orientácie v rovine a priestore..

3. Obsah

Vzdelávací obsah predmetu je rozdelený do päť tematických okruhov:

- Čísla, premenná a početné výkony s číslami
- Vzťahy, funkcie, tabuľky, diagramy
- Geometria a meranie
- Kombinatorika, pravdepodobnosť, štatistika

4. Metódy a formy práce, stratégie vyučovania

Na splnenie cieľov vyučovania interaktívnej matematiky je nevyhnutné používať motivačné a aktivizujúce vyučovacie metódy, akceptujúce vekové zvláštnosti a aktuálnu úroveň vedomostí a zručností žiakov, ich skúsenosti, prostredie, v ktorom žijú. Z motivačných a aktivizujúcich metód sa budú používať rôzne didaktické hry, inovačné metódy. Pri opakovaní a precvičovaní učiva budeme využívať prácu v skupinách homogénnych aj heterogénnych. Pri riešení úloh sa bude akceptovať vývinová úroveň žiakov, ich skúsenosti, záujmy. Úlohy budú gradované od jednoduchších k zložitejším vyžadujúcich využitie vyšších myšlienkových operácií.

5. Učebné zdroje

Pre vyučovanie budú učebné pomôcky vytvorené učiteľmi. Demonštračné pomôcky a didaktická technika (IKT) budú využívané na každej vyučovacej hodine.

6. Hodnotenie predmetu

;Žiak bude v priebehu školského roka hodnotený v zmysle metodických pokynov pre hodnotenie a klasifikáciu žiaka schválených MŠ SR. Hodnotenie bude formou slovného hodnotenia absolvoval, neabsolvoval.

